

Основи християнської етики

християнські моральні цінності у Біблії

5 клас

Духовний Гімн України

Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світу промінням
Ти її осіни.

Світлом науки і знання
Нас, дітей, просвіти,
В чистій любові до краю,
Ти нас, Боже, зрости.

Молимося, Боже єдиний,
Нам Україну храни,
Всі свої ласки й щедроти
Ти на люд наш зверни.

Дай йому волю, дай йому долю,
Дай доброго світу,
Щастя, дай, Боже, народу
І многая, многая літа.

Отче Наш

Отче наш, що є на небесах!
Нехай святиться Ім'я Твоє.
Хай прийде Царство Твоє,
нехай буде воля Твоя
як на небі, так і на землі.
Хліб наш насущний дай нам сьогодні.
І прости нам провини наші,
як і ми прощаємо винуватцям нашим.
І не введи нас у спокусу,
але визволи нас від лукавого.
Амінь.

Жуковський В.М., Самолюк Г.С., Павлова О.В., Коваль О.П.,
Когут В.Й., Кошло О.Я., Лахман Н.М., Неумитий В.М.,
Октисюк Т.І., Сайберт Н.М., Шульга В.М.

ОСНОВИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ

**Християнські моральні цінності у
Біблії**

Посібник для 5 класу закладів загальної
середньої освіти

З М І С Т

Розділ I. БІБЛІЯ ПРО ЛЮДИНУ, ДОБРО І ЗЛО

ТЕМА 1. БІБЛІЯ – ДЖЕРЕЛО МУДРОСТІ ТА МОРАЛІ

ТЕМА 2. ЛЮДИНА – ДУХОВНО-ФІЗИЧНА ОСОБА

ТЕМА 3. ДОБРО І ЗЛО

Розділ II. ІСУС ХРИСТОС – ПРИКЛАД ВИСОКОЇ МОРАЛЬНОСТІ

ТЕМА 4. УЧИМОСЯ МОРАЛЬНОСТІ В ДИТИНИ ХРИСТА

ТЕМА 5. БОГОЛЮДИНА ІСУС ХРИСТОС

ТЕМА 6. СЛУЖІННЯ ІСУСА ХРИСТА

ТЕМА 7. УЧНІ ІСУСА ХРИСТА

ТЕМА 8. ІСУС ХРИСТОС – ЛІКАР ДУШІ Й ТІЛА ЛЮДИНИ

ТЕМА 9. ІСУС ХРИСТОС – ВЕЛИКИЙ УЧИТЕЛЬ

Розділ III. ЛЮБОВ І ЩАСТЯ В УЧЕННІ ІСУСА ХРИСТА

ТЕМА 10. ЗАПОВІДІ ЛЮБОВІ

ТЕМА 11. ЩАСТЯ У СВІТЛІ ХРИСТИЯНСЬКОГО ВЧЕННЯ

ТЕМА 12. БЛАЖЕНСТВА ПРАВЕДНОГО ЖИТТЯ

Розділ IV. ЖИТТЯ ІСУСА ХРИСТА – ПРИКЛАД ЛЮБОВІ Й МИЛОСЕРДЯ ДО ЛЮДИНИ

ТЕМА 13. ІСУС І ДІТИ

ТЕМА 14. ЧУЙМО ТА РОЗУМІЙМО ІСУСА ХРИСТА

ТЕМА 15. ХРИСТИЯНСЬКІ ОСНОВИ ПРОЩЕННЯ

ТЕМА 16. ЖЕРТОВНІСТЬ СПАСИТЕЛЯ

ТЕМА 17. ВОСКРЕСІННЯ – РАДІСТЬ ПЕРЕМОГИ

Дорогі друзі і подруги!

Ось і пролетіло літо, закінчились канікули та розпочався новий навчальний рік. Кожен із вас від нього очікує чогось незабутнього, тому цікавістю світяться ваші очі та радістю наповнені серця. Тож привітайтеся з нагоди зустрічі, візьміться за руки, подивіться одне одному в очі та скажіть дружно: «Слава Богові за все!».

Цього року ми вивчатимемо *Основи християнської етики*.

Основи християнської етики (ОХЕ) – кошовна перлина серед традиційних шкільних предметів, які ви знаєте й любите. Її викладання розпочалося з перших років незалежності нашої Батьківщини. Суспільне життя підкреслює необхідність цього предмету в сучасній українській школі. Особливо важливість християнської етики проявилась під час російсько-української війни, коли Біблія й молитва допомагали людям виживати в найскрутніші хвилини тяжких випробувань. Прикладом цього є місто-герой Маріуполь, який став неприступною фортецею для загарбників. Урятувалися ВСІ, хто звертався до Бога й до Його Святого Письма.

Маріупольські учні та учениці після уроку з основ християнської етики долучилися до акції милосердя «Маленька радість». Сучасне фото

Основи християнської етики познайомлять вас з найцікавішою у світі книгою – Біблією, відкриють її глибини. Біблія – це справжня Книга життя, це Правда, а Правду мають знати всі. Ви дізнаєтеся, хто така людина та звідки вона походить, Хто Такий Бог та які стосунки мають бути між людиною й Богом, дізнаєтесь про добро на основі Божого Об'явлення, що міститься у Святому Письмі. Предмет ґрунтується на найміцнішому камені – ученні Ісуса Христа.

Етика – наука про мораль (правила поведінки по відношенню одне до одного та до суспільства). Слово **етика** (з грецької «етос») означає «мораль», «звичай». Етика вказує шляхи подолання зла й досягнення добра.

Християнство пропонує свою модель моралі, засновану на абсолютному Добрі, яким є Ісус Христос. Разом з вами ми шукатимемо відповіді на сокровенні питання душі, вивчимо закони **християнської моралі**.

Будемо пам'ятати, що значна частина світової культури (насамперед мистецтво – література, музика, архітектура, живопис тощо) містить і пропагує біблійні мотиви та має моральне спрямування, укорінене в Святому Письмі. Тому цей підручник відкриває безодню скарбів, створених людиною-творцем.

Упродовж навчального року ми плекатимемо в собі паростки духовності української нації – її віри, доброти, людяності, милосердя, чесності, працьовитості, гідності, відповідальності перед Богом, народом і Батьківщиною за наше майбутнє.

Роздивіться уважно схему-подарунок від учнів з берегів Азовського моря та поміркуйте, про що йдеться.

Яких вічних цінностей навчає ця книга?

З глибокою повагою автори посібника

Як працювати з посібником

Посібник – це ваш путівник і порадник у світі нових знань. Кожна тема має певні завдання та рубрики, які допоможуть зорієнтуватись на уроці.

Хмаринка слів – наочне відтворення списку слів на єдиному спільному зображенні; допомагає зрозуміти, про що йтиметься на уроці.

Золотий вірш уроку

Вірш з Біблії (своєрідний епіграф), який коротко та влучно передає головний зміст теми.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

Завдання для обдумування, обговорення й засвоєння.

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

У рубриці надаються незнайомі або малознайомі слова, які зустрічаються на уроці, та їх пояснення.

Пізнавальний текст

Рубрика пропонує основний текст, де вміщується детальна інформація з теми.

Біблійна історія

Адаптований біблійний текст, у якому розкривається тема уроку.

Гордість України

Рубрика знайомить з видатними постатями України, які високо цінували Святе Письмо й жили згідно з Божими Заповідями.

Удосконалюємо володіння

українською

Рубрика навчить ширше використовувати біблійні та інші вислови, що характеризують мовлення високоморальної особистості.

Повчальна історія

Рубрика містить художній текст зарубіжних і вітчизняних письменників, журналістів, педагогів, який продовжує розкривати зміст уроку на прикладах людського досвіду.

Моральний практикум

Рубрика пропонує виконання інтерактивних парних і групових завдань з метою закріплення правил моральної поведінки.

Підсумуємо

Рубрика підсумкового етапу уроку, на якому учні осмислюють вивчене, висловлюють свої міркування щодо перебігу уроку, ставлять запитання, діляться ідеями, як вони використають набуті знання у своєму житті.

Виконаємо вдома Завдання за вибором

Рубрика пропонує домашні завдання, котрі обираються учнями для обов'язкового виконання відповідно до власних уподобань. Завдання включають індивідуальні, парні або групові проєкти.

Автори підготували для вас й **інші рубрики**, у яких чимало нової цікавої інформації та творчих завдань.

Три тільки слова,

Жменька літер –

І Всесвіт любові

Вічної:

«Будьте як діти...»

Будьмо як діти –

Щирі, відкриті,

Ввічливі!

Не засмутити щоб душу

Зненацька,

Не забруднити в спокусі.

Шляхом Чумацьким,

Шляхом Чумацьким –

Стежкою поряд

З Ісусом...

Віддані серцем,

А ні в полоні.

З радістю кожної

Миті.

В Божій Руці – всі дитячі

Долоні.

Вічні ми Божії діти...

Л. Лелека

ТЕМА 1

БІБЛІЯ – ДЖЕРЕЛО МУДРОСТІ ТА МОРАЛІ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Якою є форма хмаринки слів? Чому саме така?

Які слова розміщені на хмаринці, чи пов'язані вони з темою уроку?

Про що йтиметься на уроці?

Чи має Ваша сім'я Біблію? Хто її читає?

Пригадайте видатних біблійних особистостей та свої улюблені біблійні історії.

Золоті вірші уроку:

«Для моєї ноги Твоє слово – світильник, то світло для стежки моєї»
(Пс.118:105).

«Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе»
(Пс.118:11).

Прочитавши золоті вірші, поміркуйте, у чому, на думку славного царя Давида, сила Божого Слова.

На уроці дізнаєтесь:

1. Чому Біблію називають Святим Письмом і Словом Божим.
2. Як Бог передав Біблію людям.
3. Про що йдеться в Біблії.
4. Як користуватися Біблією.
5. Про жертвність і героїзм на сторінках Біблії.

6. Про роль Святого Письма в житті відомих людей України та світу.
7. Як Біблія збагатила українську мову.

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Біблія — книги Священного Писання, джерело християнської мудрості та моралі.

Євангеліє — частина Біблії (Нового Завіту), Блага Звістка; опис життя та вчення Ісуса Христа; уміщує духовні й моральні норми життя, які Ісус Христос передав людям через своїх учнів-апостолів.

Християнська мораль — моральні норми, пов'язані з християнським віровченням.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Чому Біблію називають Святим Письмом, Словом Божим

Біблія — найвідоміша у світі книга, яку найбільше друкують. Назва походить від грецького слова «біблія» — «книги». Біблія створювалась упродовж 1500 років. Це ціла бібліотека. Біблію, яку люди отримали від Святого Бога, ще називають **Святим Письмом, Словом Божим, Божим Одкровенням, Книгою Книг**. У ній Господь відкрив Свою Божественну мудрість і Свою волю.

Біблію впродовж багатьох століть записували вибрані Богом люди: пророки, євангелісти, апостоли. Важливо розуміти, що без втручання Святого Духа такий цілісний і повний текст не міг би з'явитися. Отже, Автор Біблії — Бог, Дух Святий, Який передав нам Свою мудрість через людей різних професій, багатих і бідних, відомих і невідомих: царів (Соломона, Давида), пастуха (Амоса), лікаря (Луку), рибалок (Петра та Івана), пророків (Мойсея, Ісаю, Даниїла), полководця (Ісуса Навина), чиновника (апостола Матвія) і т. ін. Писали Біблію євреї, греки й римські громадяни.

Біблія – унікальна книга, з якої ми дізнаємось про Бога. У ній уміщено істини, призначені для кожного. Вона вчить нас жити в мирі з Богом і людьми.

Яскраві й мудрі біблійні образи надихають письменників і художників, композиторів та кінематографістів на народження нових творів. Той, хто не читав цієї книги, не може вважати себе освіченою людиною.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Що означає слово «біблія»?
2. Як ще називають Біблію?
3. Хто Автор Святого Письма?
4. У чому унікальність Книги Книг?
5. З якою метою Бог подарував людям Біблію?

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

З яких частин та книг складається Святе Письмо

Біблія складається з двох основних частин – **Старого й Нового Завітів**. Їх об'єднує спільна тема – спасіння людини Богом через віру в Ісуса Христа.

Усі 39 книг, які написано до народження Сина Божого, об'єднано в Старий Завіт. Його утворюють законодавчі, історичні, навчальні й пророчі книги. Новий Завіт складають 27 книг, що об'єднані в ті ж самі групи. Це – учення Ісуса Христа та його учнів, які називались «апостолами». Новий Завіт складається з Чотириєвангелія (4-х законодавчих Євангелій), історичної книги (Дії святих апостолів), послань апостолів з повчанням і пророцької книги Об'явлення (книга про майбутні події). Євангелія написані апостолами Матвієм, Марком, Лукою та Іваном і розповідають про найголовніші події, пов'язані із земним життям Ісуса Христа, Його смертю та Воскресінням.

У всіх Своїх книгах Бог говорить людям щось дуже важливе – навчає любити життя та розумно ставитись до нього. З великими увагою й пошаною ми повинні ставитися до Божого Слова – Біблії.

Євангелісти

Запам'ятайте

Скорочення до Євангелій

Євангеліє від Матвія – Мт.

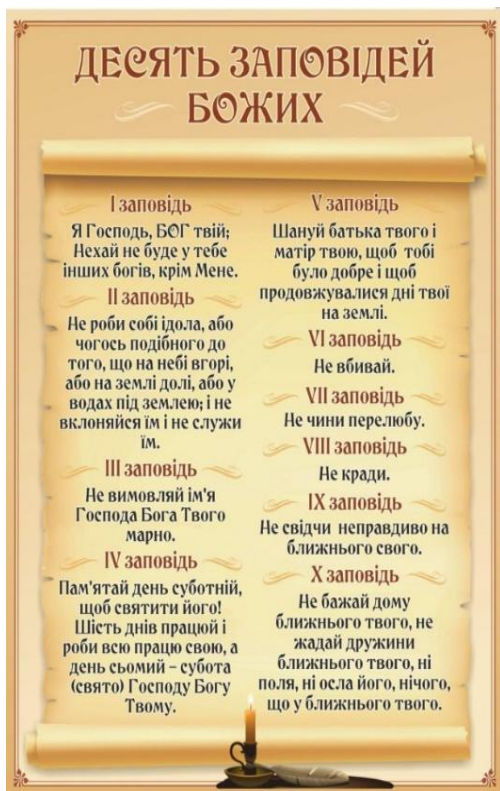
Євангеліє від Марка – Мк.

Євангеліє від Луки – Лк.

Євангеліє від Івана – Ів.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому Біблію поділено на дві частини?
2. На які групи поділяються книги Старого й Нового Завітів?
3. З яких книг складається Новий Завіт?
4. Чого Бог навчає у Своїх книгах?
5. Як людина повинна ставитися до Біблії?

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Біблія – джерело мудрості та моралі

Для християн Біблія – вічне джерело мудрості й настанов морального життя.

Книга Книг є місцем особистої зустрічі людини з Богом.

Біблія вимоглива. По-перше, вона потребує довгих співвідносин зі своїм читачем, щоб стати для нього зрозумілою. Тому читання Святого Письма повинно бути регулярним,

постійним. По-друге, вона потребує чистого, щирого серця.

Коли ми читаємо Біблію, то повинні шукати в ній не тільки інтелектуальні знання, скільки знання життєві. З сивої давнини люди, які прагнуть морального вдосконалення, вірять у справедливість і добро, звертаються до Божого Слова.

Біблія вважається святою книгою, тому що проголошує Слово Бога, відстоює високі моральні й духовні цінності, дає багато прикладів добродійної поведінки. Є чого повчитися ХХІ століттю у Святого Письма. Мудрий цар Соломон усі важливі державні посади віддавав чесним і надійним помічникам, тому держава його міцніла й розквітала. Пророк Мойсей отримав від Бога моральні заповіді, відомі людству як **Десять заповідей (Декалог)**. Вони є **моральним законом** на чолі всіх інших у суспільстві. Дуже важливо прагнути дотримуватися заповідей – повсякчас. Вони стосуються як конкретних дій та вчинків, так само слів і думок. Це базові, головні етичні принципи доброго життя.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому, на вашу думку, потрібно читати Святе Письмо?
2. Яке значення має Біблія для людини?
3. Чому Біблія вважається святою книгою?
4. Чого ви дізнались про 10 Заповідей Божих?

Біблійна історія

! Прочитайте старозавітну історію та розкажіть про жертвність і патріотизм на сторінках Біблії.

Давид і Голіят: пам'ятаймо, що зло ніколи не переможе (1 Сам. 17:1-58)

Зібралися цар Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і вставилися до бою проти філістимлян.

І вийшов із філістимських таборів одноборець, ім'я йому Голіят із Гату. Високий був – шість ліктів і п'ядь.

А на голові його – мідяний шолом, і він одягнений був у панцера з луски; а вага того панцера – п'ять тисяч шеклів міді.

А на ногах його – мідяні наголінники, а за плечима його – мідяний спис.

А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитоноша.

І кликнув він до Ізраїлевих полків: «Чого ви вийшли ставати до бою? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене. Якщо він вб'є мене, то ми станемо вам за рабів. А якщо я переможу його і вб'ю його, то ви будете служити нам».

І сказав Давид до Саула: «Хай не лякається нічиє серце через нього. Раб твій піде і буде битися з отим филистимлянином».

І зодягнув Саул Давида в свою одіж, і дав мідяного шолома на його голову, і надів на нього панцера. І сказав Давид до Саула: «Не можу в цьому ходити, бо я не звик!». І покидав Давид їх із себе.

І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вигладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу торбу, а його праща — у руці його. І він пішов до филистимлянина.

І сказав филистимлянин до Давида: «Чи я пес, що ти вийшов на мене з києм?». І филистимлянин прокляв Давида своїми богами.

І сказав филистимлянин до Давида: «Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам птаству небесному та звірині польовій».

І сказав Давид до филистимлянина: «Ти йдеш на мене з мечем і списом та ратищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Саваота, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневажив. І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — і Він віддасть вас у нашу руку».

І сталося, коли филистимлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лави навпроти филистимлянина.

І простяг Давид руку свою до торби, і взяв звідти каменя, та й кинув із праці — і вдарив филистимлянина в чоло його. І той камінь втявся йому в чоло, — і він упав на обличчя своє на землю.

І отак переміг Давид филистимлянина пращею та каменем, — і вдарив він филистимлянина, та й убив його, а меч не було в Давидовій руці.

Запам'ятайте!

Успіх, забезпечений пастушку Давиду рукою Бога, символізує тріумф добра над злом. Це наскрізна ідея і Старого, і Нового Завіту, яка є визначною для християн. Саме тому християнство є одним з найвеличніших явищ в історії людства.

Гордість України

Біблія в житті Тараса Шевченка

Для Тараса Шевченка Біблія — улюблена книга з дитинства. Деякі її частини, як Псалтир, він знав напам'ять. Біблія зміцнила піднесений лад душі українського генія, дала велику міру його любові до рідного народу та світлій надії на майбутнє. Усе найкраще, що є на світі, поет пов'язував з Богом. Щасливим, життєрадісним можна бути серед людей, відчуючи їхню доброту, ширість, підтримку:

А там, де люди, добре буде.
Там будем жить, людей любить,
Святого Господа хвалить.

Ілюстрація Анастасії Стефурак

Дослідники творчості Тараса Шевченка зробили підрахунки: у його поезіях слова *Україна* та *український* ужито 269 разів. Але слова *Бог*, *Божий*, *Господь*, *Господній*, *Ісус*, *Христос* та *Христів* – 1281 раз!

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чого можна навчитися в Тараса Шевченка в його ставленні до Святого Письма?

Удосконалюємо володіння українською

Познайомтеся з матеріалами Дарини Ребро «36 біблійних висловів, що увійшли в українську мову» (<https://c4u.org.ua/36-biblijnykh-vysloviv-iaki-vviihly-v-ukrainsku-movu/>).

Українська мова – скарбниця слів, про походження яких ми часто не задумуємося. Християнське вчення з давніх часів було частиною культури українця, тому багато біблійних висловів увійшло в наше повсякденне спілкування. Біблія є пам'яткою найдавнішої писемності людства та витвором витонченої словесності, має велике літературно-художнє значення.

Як Адамові діти, ми пізнаємо одне одного по плодах, несемо свої важкі хрести, жнемо те, що посіяли, стукаємо – щоб нам відчинили. Ми на сьомому небі, коли живемо, як сіль на землі, а ті, хто живе, як Хома невірний, часто стають сліпими поводириями сліпих. Ми намагаємось не бити око за око, щоб не нести Каїнову печать на собі, а любити одне одного.

Цей абзац складається з 12 українських біблійних фразеологізмів. Навіть не читаючи Біблію, людина може зрозуміти християнські цінності смирення, милосердя, мудрості, вірності тощо.

Бережи її як
зіницю ока

Це далеко не повний список біблійних висловів, які потрапили в українську мову! Ми бачимо, наскільки велику роль у житті українця відігравало Слово Боже.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Поясніть значення одного з фразеологізмів, які трапилися в тексті (на вибір).

Святині України

Пересопницьке Євангеліє

В історії кожного народу знайдеться небагато книг, які він відносить до особливих, символічних, вважає реліквіями та священними пам'ятками. Саме до таких книг належить Пересопницьке Євангеліє — перша в Україні церковна книга, перекладена з церковнослов'янської на староукраїнську мову. Початок цій роботі поклали монахи Троїцького монастиря в селі Двірці (на Рівненщині) у 1556 році, а завершили ченці Пересопницького монастиря (також на Рівненщині) у 1561 році. Пересопницьке Євангеліє було написане в часи пошуку українцями власного культурного, мовного та релігійного шляху. У роки Другої світової війни чийсь добрі руки врятували цей безцінний скарб. Знайшов рукопис професор Київського університету С. І. Маслов в архіві Києво-Печерської лаври в невеличкій скриньці. Книгу передали до Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського.

Під час інавгурації президента України в грудні 1991 року Пересопницьке Євангеліє було вперше використано як символ державності. Саме з того часу з'явилась традиція присягати на цій книзі Президентам України.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чи згодні ви з тим, що Пересопницьке Євангеліє є священною пам'яткою? Доведіть свою думку.

Життєва історія

У 1868 році, у віці 10 років, Сельма Лагерлеф (майбутня Нобелівська лауреатка з літератури) закінчила читання Біблії. У цей час її батько був дуже хворим і вона сподівалася, що Бог зцілить його, якщо вона прочитає Біблію від палітурки до палітурки. І батько прожив ще 17 років. Отже, Сельма Лагерлеф змалку побачила силу Божого Слова.

Повчальна історія

Прочитайте притчу Бруно Ферреро, поміркуйте над її змістом.

Знахідка молодого муляра

Один молодий муляр ремонтував дім. Відірвавши шмат тиньку, він побачив, що замість однієї цеглини там була замурована груба книга. Це була Біблія. Не знати чому і як вона потрапила туди.

Хлопець не дуже цікавився релігійними справами, але під час обіду почав читати ту книгу.

Потім читав увечері вдома. І так мало-помалу відкрив слова, якими Бог звертався до нього. І його життя змінилося.

Через два роки той муляр одержав роботу в Аравії. Там він жив разом з іншими робітниками в готелі. Одного вечора товариш побачив, як він читав Біблію.

- Що читаєш? – спитав його.
- Біблію.

– Що? Біблію? Які дурниці! Тільки подумай: кільканадцять років тому я замурував таку ж книжку в одному з будинків у Мілані. Мені цікаво, хто зумів її звідти витягти!

Муляр здивовано подивився на свого товариша та запитав його:

- А якби я показав тобі ту Біблію?
 - Я би впізнав її, бо залишив на ній свій знак, – відповів той.
- Молодий муляр подав Біблію товаришеві.
- Пізнаєш свій знак?

Той узяв книгу в руки, поглянув і стривожився. Це була Біблія, яку він замурував, кажучи до товаришів: «Хочу побачити, чи вона вибереться звідси».

Молодий муляр усміхнувся й сказав:

- Бачиш, вона повернулася до тебе!

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Охарактеризуйте молодого муляра та його товариша – учасників цієї історії:

Молодий муляр	Товариш муляра

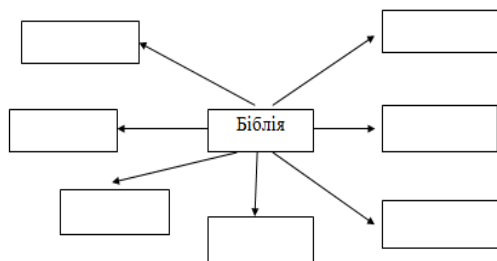
2. Чи можна вважати Біблію учасником цієї історії? Чому?

3. Сформулюйте головну думку притчі «Знахідка молодого муляра».

Моральний практикум

1. «Мозковий штурм». Заповніть кластер «Біблія».

2. Робота у групах. Виконайте послідовно дії та прочитайте назви Євангелій.

Євангеліє від

- 1) Матір – ір + вікно – кно + я = ?
- 2) Машина – шина + рак – ак + ка = ?
- 3) Лупа – па + качки – кач = ?
- 4) Ірис – рис + ва + народ – род = ?

3. Робота в парах. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії:

<https://wordwall.net/uk/resource/32630305>

4. Дискусійні завдання (на вибір):

- Чи можливе існування суспільства, що будуватиме своє життя на біблійних цінностях?
- Яким стане життя країни, що уникатиме біблійних (загальнолюдських) цінностей?
- Чи поважають у сучасному українському суспільстві людину, що живе за християнськими цінностями?

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Прочитайте разом з батьками одну біблійну історію (на вибір).
2. Узяти інтерв'ю в друзів/близьких людей на тему: «Моє знайомство з Біблією».
3. Складіть пазл:
<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=0d20bcb3c96f>
4. Зробіть презентації (на вибір): «Острозька Біблія та Пересопницьке Євангеліє»; «Десять заповідей як закон моральної поведінки»; «Крилаті біблійні вислови в українській мові».
5. Підготуйте повідомлення (на вибір): «Що я довідався/довідалась про Біблію як джерело моральної мудрості», «Біблія в моєму житті».
6. Підготуйте групові проекти: «Цікаві сторінки Біблії, які вміщують приклади моральної поведінки людей»; «Моральне вчення Біблії в житті видатних людей України та світу»; «Біблія про героїзм».

ТЕМА 2

ЛЮДИНА – ДУХОВНО-ФІЗИЧНА ОСОБА

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Які слова розміщені на хмаринці, чи пов'язані вони з темою уроку?

Чи всі слова з хмаринки вам відомі?

Звідки ви довідалися про значення цих слів?

Які складові частини людини смертні, а які безсмертні?

Золотий вірш уроку:

**«Прославляю Тебе за те, що Ти так дивно створив мене. Дивні діла
Твої, і душа моя добре це знає»**

(Пс. 138:14).

Див. також: Бут. 1:26-31, 2:7-8, 15-25.

Поміркуйте, про що йдеться в золотому вірші.

За що людина прославляє свого Творця?

Звідки людина знає про своє створення?

На уроці дізнаєтесь:

1. Біблія про створення людини Богом.
2. У чому людина є образом Божим і подобою Божою.
3. Що таке дух, душа й тіло.
4. Кожна людина унікальна, складна та дуже цікава особистість.
5. Відповідальність людини та суспільства за вибір шляху розвитку.

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Образ Божий – те, що безпосередньо вкладено Творцем у людину, наявність у людини розуму, вільної волі, дару творчості тощо.

Подоба Божа – те, що потрібно досягти в результаті доброчесного земного життя: максимальне уподібнення Богові через духовно-моральне удосконалення.

Дух – Божественне начало в людині (виявляється в совісті та любові до Бога й людей).

Душа – життєва сила людини (виявляється в розумі, почуттях, волі).

Тіло – фізичний організм людини.

Індивідуальність – сукупність певних властивостей і характерних рис людини, які відрізняють її від інших людей.

Особистість – людина як носій певного характеру, поведінки, культури.

Гідність – власна самодостатня цінність людини.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Кожна людина хоче знати своє коріння: звідки вона походить, хто її предки. Але на якомусь етапі ми зупиняємося, адже далі не в змозі відшукати

інформацію. Тому одна з найскладніших таємниць – як виникла людина на нашій планеті? Християни вважають, що наше походження є результатом **творіння Бога** за Його Власним планом, описаним у Біблії.

Цікаво, що наука неодноразово підкреслювала правоту Святого

Письма. «Я дивуюся, чому люди вважають за краще блукати в невідомості з багатьох важливих питань, коли Бог подарував їм таку чудову книгу Одкровення – Біблію», – писав у XIX столітті англійський фізик Майкл Фарадей, засновник учення про електромагнітне поле (у 7-му класі на уроках фізики ви будете детально вивчати це цікаве явище Божого світу).

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому, на ваш погляд, питання виникнення людини на землі є таким складним?
2. Як християнство пояснює виникнення людини?
3. Яка позиція науки щодо Святого Письма?

Біблійна історія

!Прочитайте євангельську історію про створення перших людей.

Створення людини (Бут. 1:26-31)

На шостий день творіння Бог сказав: «Створімо людину за Нашим образом і за Нашою подобою». Бог створив людину інакше, ніж Він це робив у випадку з тваринами та рослинами. Отже, людина – це велике, чудове, найдосконаліше з усіх творінь Бога. Він це чинить з урочистістю, гідністю й честю.

Як Господь триєдиний: Отець, Син і Дух Святий, так і людина має три складові – **тіло, душу й дух**. Тіло першого чоловіка було створене із земного пороку. Сучасні вчені підтверджують слова Біблії й доводять, що в людському тілі наявні всі хімічні елементи, які є на планеті Земля. Тіло – це **фізична складова** людини, яка служить основою **душевного й духовного**.

Бог особисто вдихнув життя в ніздрі людини, і стала вона живою душею. Господь створив людину відмінну від тварин: з вертикальним положенням, з поглядом, спрямованим угору, з лицем, спроможним

виражати емоції, і з розумом, здатним глибоко мислити. Навіть почуття гумору дав людині Творець, щоб кожного дня раділа життю.

Душа людини проявляється в тому, що їй дано **розум** чути й розуміти Бога; **емоції**, щоб відповідати Йому любов'ю та відданістю; і **воля**, яка дозволяє вибирати: коритися чи не коритися Богові.

Після створення чоловіка Усевишній привів до нього всіх тварин, щоб той дав їм імена. І чоловік назвав усіх тварин, небесне птаство та польову звірину.

Однак Господь ще хотів, аби чоловік обрав собі друга, який у всьому був би помічником. «Не годиться чоловікові бути самому», – сказав Бог. Проте серед усіх тварин не знайшлося такої, що дорівнювала би чоловікові.

І наслав Отець Небесний на чоловіка міцний сон. Коли той заснув, Бог вийняв одне з його ребер, створив із нього жінку й привів її до чоловіка. Цього разу чоловік сказав: «Так, оце кістка від кісток моїх і тіло від тіла мого. Нехай вона називатиметься жінкою».

Отже, Бог на Свій образ створив людину, на Божий образ Він її створив, створив як чоловіка та жінку. Відтоді й повелося, що після одруження чоловік залишає батьків і живе зі своєю дружиною. І стають вони обоє як одна людина.

Поблагословивши Адама і Єву, Бог сказав їм: «Плодіться на землі й наповнюйте її, володійте землею, пануйте над морськими рибами та над небесним птаством. Для їжі Я даю вам ярину й плоди дерев. І всьому живому на землі Я даю на поживу траву».

І побачив Бог, що все, що Він створив, – добре. І був вечір, і був ранок: день шостий.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. З Ким, на вашу думку, радився Бог перед початком творіння людини?
2. У який день творіння з'явилися люди? Чому саме в цей день?
3. У чому виявилася турбота Творця про людину?
4. Знайдіть у тексті біблійної історії настанови, які отримали від Бога перші люди в Едемському саду.
5. Чи знали ви раніше, що є творінням Бога?
6. У чому проявляється наявність душі в людини?

7. Чи відчуває людина відповідальність за своє життя й поведінку знаючи, що вона – творіння Бога?

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Людина – унікальне, складне та особливе творіння Боже

Людина – найдосконаліше творіння Боже. Тільки вона з усіх творінь має **дух**, або розуміння Бога, тобто здатність пізнавати Його, спілкуватися з Ним через молитву, прославляти Творця й поклонятися Йому. Ми маємо вроджене моральне усвідомлення добра і зла, або ж совість, яка допомагає розрізняти духовне й бездуховне, моральне й аморальне.

Людина створена досконалою, інакше Адам і Єва не могли б спілкуватися з Усевишнім. А ще кожен з нас – **індивідуальність**: немає на світі двох однакових людей. Навіть якщо вони зовні й будуть схожі між собою, усе одно матимуть різні характери, мислитимуть по-різному. Це й означає – «**мати образ Божий**».

«**Мати подоби Божу**» – означає бути добрими, правдивими й прекрасними, як Бог. Бути добрими – значить повніше любити, добровільно допомагати іншим. Бути правдивими – уміти чітко бачити істину. Бути ж прекрасними означає бачити красу створеного Богом світу та, роблячи чудові речі, прагнути самим стати творцями. Кожного разу, коли хтось конструює машину, пише книгу, малює пейзаж, насолоджується симфонією чи дає ім'я домашній тваринці, смажить смачні млинці, – він підтверджує той факт, що ми були створені за подобою Божою.

В ідеалі дух, душа й тіло мають гармонійно співіснувати між собою: тіло – бути здоровим і міцним, душа – шукати можливості бути схожою на Бога, дух же – спрямовувати до вічного життя.

На жаль, так буває далеко не завжди. Фізично здорові люди нерідко більше дбають про багатство, розумні – про славу, а духовно багаті люди занедбують своє тіло.

Отже, наше завдання – навчитися жити так, щоб тіло, душа й дух дослухалися одне до одного, допомагали досягнути найвищої цілі – життя в Царстві Небесному.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому людину називають вершиною Божого творіння?
2. Які три складові має людина?
3. Що таке «дух у людині»? Як ми його відчуваємо?
4. Що означає «мати подобу Божу», «мати образ Божий»?
5. Чи обов'язково людині розвивати своє тіло, розум і дух?
6. Чи можна вважати школу головним чинником, який впливає на духовний розвиток людини?

Наука свідчить

Тіло людини – досконалий механізм, у якому злагоджено працюють різноманітні системи органів. Не секрет, що коли один з них дає збій, інші страждають. Ознайомтесь із цікавими й дивовижними фактами про тіло людини як про ідеальне Боже творіння.

1. У роті людини бактерій більше, ніж людей на планеті Земля.
2. Відбиток язика, як і пальця, унікальний. Ні в кого іншого немає такого ж малюнка на ньому, який є у вас.
3. Найсильніший м'яз в організмі людини – язик.
4. Кожні три дні оновлюється внутрішня оболонка шлунку.
5. Наші очі за час прочитання книжки, що складається з 300 сторінок, долають дистанцію понад кілометр.
6. Учені стверджують, що людське око може розрізнати 10 мільйонів різних кольорів.
7. 17 лицьових м'язів допомагають нам усміхатися, а 43 – плакати.
8. Протягом дня людина робить близько 23 000 вдихів-видихів.
9. Кожен день у нашому роті виробляється близько одного літра слини.
10. За день кров людини долає дистанцію в понад 19 кілометрів.

Наука свідчить

Якщо записати повну хімічну формулу молекули людського тіла, то вона матиме такий вигляд:

**Co1 Mo3 Se4 Cr7 F13 Mn13 I14 Cu76 Zn2110 Fe2680 Si38600
Mg40000 Cl127000 K177000 Na183000 S206000 P1020000
Ca1500000 N6430000 C85700000 O132000000 H375000000**

Ця формула американського хіміка доктора Хенсона відображає хімічний склад людського тіла лише в момент народження. Протягом життя співвідношення наведених вище елементів змінюється, і з віком у ньому з'являються інші елементи, такі як золото та важкі метали.

Наука свідчить

Британська ветеринарка Райан Рочфорд створила світлини відомих об'єктів, щоб показати, чим відрізняється зір собак від зору людини. За її словами, собаки бачать навколишній світ інакше, ніж людина. У собак дихроматичний зір, тобто вони бачать тільки синій і жовтий кольори, а ще їхній зір більш розмитий і вони не сприймають об'єкти тривимірними.

Райан створила серію світлин популярних туристичних місць у Великій Британії. На одних видно, як їх сприймає людина, а на інших – як це роблять собаки.

Так бачить національний парк Пік-Дистрикт людина

Так бачить національний парк Пік-Дистрикт собака

Так бачить Гленфіннан, бетонний арочний залізничний віадук у Шотландії, людина
(найбільшу популярність віадуку принесли чотири фільми про Гаррі Поттера)

Так бачить Гленфіннан собака

Моральний практикум

Робота у групах

Заповніть кола Вена: чим відрізняється людина від тварини, що в них спільного.

Гордість України

Видатний український педагог Василь Сухомлинський писав: «Бути справжньою людиною – це означає віддавати сили своєї душі в ім'я того, щоб люди навколо тебе були красивішими, духовно багатшими, щоб у кожної людини, з якою ти зустрічаєшся в житті, залишилося щось хороше від тебе, від твоєї душі».

«Мозковий штурм»

1. Що, на думку Василя Сухомлинського, означає «бути справжньою людиною»?
2. Що ви вкладаєте в поняття «справжня людина»?
3. Чи зустрічали ви в житті таких людей?

Повчальна поезія

Василь Симоненко

Ти знаєш, що ти – людина.
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя – єдина,
Мука твоя – єдина,
Очі твої – одні.
Більше тебе не буде.
Завтра на цій землі

Інші ходитимуть люди,
Інші кохатимуть люди –
Добрі, ласкаві і злі.
Сьогодні усе для тебе –
Озера, гаї, степи.
І жити спішити треба,
кохати спішити треба –
Гляди ж, не проспи!
Бо ти на землі – людина,
І хочеш того чи ні –
Усмішка твоя – єдина,
Мука твоя – єдина,
Очі твої – одні.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому автор вважає важливим цінувати своє життя на землі?
2. У чому він бачить унікальність людини?
3. Що людина, за Василем Симоненком, має зробити впродовж життя?
4. А що, на вашу думку, має зробити людина протягом життя?

Текст-пояснення

Гідність як одна з найвищих моральних якостей українського народу

Гідність починається з Божого замислу створення людини за Своїм образом і подобою. Гідність – це риса Бога, яка проявляється в самоцінності кожної людини. Гідність для українців – не просто слово, це сенс життя. Вона гартувалася протягом усієї національної історії з її запеклою боротьбою проти зла. Адже ми нащадки славних Кия, Щека, Хорива, їхньої сестри Либеї, князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого, княгині Ольги, гетьманів Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи, президента Михайла Грушевського, фізика Івана Пулюя, поетів Тараса Шевченка, Лесі Українки, Ліни Костенко та ще тисячі тисяч славних українців. Революція Гідності, війна за незалежність показали нам багато сучасних героїв.

Гідність – це вміння постояти за себе й прийти на допомогу в разі несправедливості.

Гідна людина – та, яка робить корисні справи, є патріотом своєї держави, чесна, справедлива, розсудлива, завжди чинить совісно, дотримується моральних принципів, поважає старших. Звичайно, в Україні

багато таких людей, але їхня гідність проявляється в маленьких буденних учинках, тому вони залишаються непомітними.

На скрижалях гідності України записано багато імен видатних постатей та звичайних людей.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Що таке гідність людини? У чому вона проявляється?
2. Назвіть відомих українців, чийми іменами пишається наша земля.
3. Назвіть сучасних героїв, які є гордістю України.

Повчальна історія

Прочитайте історію Бруно Ферреро, поміркуйте над її змістом.

Очима хіміка

Вона була дружиною славетного вченого, що скрізь викликав захоплення, кандидата на Нобелівську премію в царині хімії. Але це була також самотня жінка, засмучена постійною відсутністю чоловіка, котрий, знай, пересідав з одного літака на інший, летів з однієї конференції на іншу.

Коли професор повертався додому й заставав дружину в сльозах, то реагував суворо й непривітно.

Якось, бачачи сльози, що текли по її обличчю, чоловік жорстко торкнув пальцем щоки жінки й зібрав одну сльозину. Сказав холодно: «Чого плачеш? Дивися: сльози – це лише трохи соди, кальцію, глюкози, дрібка протеїнів, вуглецю... у смішній кількості. Чим є сльоза? Виділенням зайвої рідини».

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Про що свідчать слова чоловіка?
2. Чи був, на вашу думку, професор віруючою людиною?

3. Чи можна вважати професора гідною людиною? Чому?
4. Назвіть близьких вам людей, які вміють добре спілкуватися з членами своєї сім'ї.

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Підготуйте повідомлення: «Які звички руйнують тіло людини».
2. Візьміть інтерв'ю в близьких вам людей: «Як ви розумієте поняття «гармонійна людина»?».
3. Зробіть презентацію: «Близька людина, яка для мене є взірцем моральної та фізичної досконалості».
4. Підготуйте проєкт: «Відомі українці, що гармонійно поєднували (поєднують) духовну, моральну й фізичну красу».

ТЕМА 3

ДОБРО І ЗЛО

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Знайдіть слова-асоціації до понять «Добро» і «Зло», поясніть свій вибір.

Чи пов'язані ці слова з темою уроку?

Поміркуйте, що поселиться в серці, де живе добро, а що увійде в серце, де живе зло.

Про що йтиметься на уроці?

Золотий вірш уроку:

«Ухиляйся від злого та добре чини, та й навіки живи!» (Пс. 36:27).

Яка нагорода обіцяна тим, хто буде виконувати вимоги, що проголошені в біблійному вірші?

На уроці дізнаєтесь:

1. Що таке добро? Хто є джерелом добра?
2. Що таке зло? Походження зла.
3. Як навчитися розрізняти добро і зло та обирати стежку добра в житті?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Добро – усе, що визначене Богом як позитивне, важливе для щасливого життя, дає змогу людині зростати морально, розумово й духовно; співпраця з Богом.

Зло – відсутність добра, виникає через порушення Божого закону; гріх; те, що руйнує життя та благополуччя людини; протидія й супротив Богові.

Гріх – свідоме й вільне порушення людиною Заповідей Божих.

Первородний гріх – термін на позначення першого гріха, який здійснили Адам і Єва.

Проблемне запитання (відповіді – наприкінці уроку)

«Як зробити так, щоб добро на планеті Земля примножувалось?»

Моральний практикум

1. Гра «Абетка гарних слів».

2. Гра «Так чи ні». Ствердити або заперечити судження.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте, Хто є Джерелом Добра.

Що таке добро. Джерело Добра

Із самого народження ми всі знайомі з поняттям «добро». Тепло маминих рук, турбота, лагідні слова й колискові, бабусині та дідусеві казки, розказані на ніч, татусеві поради, сімейні подорожі та святкування – це і є початок добра для кожної людини, гармонія щасливої родини.

Добро приносить щастя й не завдає нікому шкоди, болю, страждань. Про добро завжди говорять, що воно світле, тепле, ніжне. Згадаймо слова й вислови, де є слово «добро», і які ніколи не зникають з мовного вжитку: «добрий день», «усього доброго», «добраніч», «на все добре», «добробут». Отже, в основі всіх наших добрих почуттів, слів і вчинків лежить поняття добра.

Джерелом Добра є Бог. Увесь світ, який створив Усєвишній, є добрим, адже його Творець – це Абсолютне Добро. У Біблії сказано: «І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, – вельми добре воно!».

А щоб добра у світі стало більше, нам самим потрібно бути добрими: говорити хороші слова, порядно ставитися до інших. Адже добра людина – не та, хто вміє робити добро, а та, хто не вміє робити зло.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому родина вважається початком добра для людини?
2. Наведіть приклади складних слів, в основі яких – слово «добро».
3. Хто є Джерелом Добра?

Запам'ятайте!

Добро походить від Бога. Бог – Джерело Добра

Біблійна історія

! Прочитайте біблійну історію й розкажіть, що стало причиною зла та гріха на землі.

Виникнення зла на землі

(Бут. 2:8-17, 25; 3:1-24)

Коли Господь Бог творив світ, Він вибрав особливе місце на сході, де посадив райський сад. Там текли річки й росли дерева! Багато зростало чудових дерев, і їхні плоди були придатні для їжі. Але серед всіх дерев знаходилося два особливих. Одне з них – Дерево життя, а інше – Дерево пізнання добра і зла. Там оселив Бог чоловіка, аби той плекав цей сад та беріг його. І сказав Усевишній чоловікові: «У цьому саду ти можеш смакувати плодами з будь-якого дерева. Тільки плоди з Дерева пізнання добра і зла не споживай ніколи. Бо як зірвеш цей плід і з'їси його – помреш».

Адам і його дружина тоді ще не носили жодного одягу, ходили голі та нікого не соромилися.

Різні звірі й птахи жили у раю.

Серед тварин був змії – найхитріший серед звірів. І замислив він, щоб людина порушила Боже повеління. Якось змії запитав жінку: «Чи справді Бог заборонив вам їсти плоди з усіх дерев, що ростуть у цьому саду?»

«Ні, – відповіла жінка змієві, – це не так. Ми можемо споживати плоди будь-якого дерева. Лише плоди з дерева, котре росте посеред саду, нам їсти не можна, тому що Бог сказав: «Не споживайте від цього дерева й не торкайтеся його, бо помрете».

На це змії сказав: «Ні, ви не помрете! Але Бог знає, що того дня, коли ви з'їсте плоди із забороненого дерева, ваші очі відкриються, ви дізнаєтеся, що таке добро і що – зло й самі станете як боги».

Жінка поглянула на дерево ще раз, побачила його плоди й подумала, що вони на вигляд досить привабливі й, напевно, смачні та багато чого обіцяють. І тоді вона зірвала плід з дерева та з'їла його, а інший дала своєму чоловікові, щоб і він з'їв. Коли ж вони спожили ці плоди, то раптом виявили свою оголеність – і засоромились.

З цієї миті все змінилося. Адамові та його дружині здавалося, що перемінився світ, проте змінилися вони самі, адже порушили свої стосунки з Творцем. Уперше в житті Адам злякався Бога.

«Де ти, Адаме?» – покликав його Господь. Проте лячно стало чоловікові, і він сховався разом із дружиною між дерев. Бог знову покликав його, і тоді Адам відповів Йому: «Я сховався, бо боюся, мені соромно, що я зовсім голий і на мені нема жодної одежини».

«Хто сказав тобі, що ти голий? – запитав його Бог. – Чи не спожив ти часом плодів із того дерева, від якого Я заборонив тобі їсти?»

Адам не знав, що відповісти, і сказав: «Це не я, а дружина, яку Ти дав мені. Вона перша зірвала плід, а інший дала мені».

Тоді Бог запитав жінку: «Що ж ти накоїла?» Але жінка також боялась і сказала: «Це змії винний. Він умовив мене зірвати плід».

Бог сказав змію: «За це ти будеш проклятий. На своїм череві будеш плазувати й порох їстимеш».

До жінки промовив: «У муках родитимеш дітей і коритимешся своєму чоловікові».

А потім Бог звернувся до Адама: «Через твій непослух, через те, що ти їв плоди із забороненого дерева, уся земля буде проклята. І життя твоє більш не буде легким, а будеш ти в поті чола свого добувати собі хліб. І ти помреш і повернешся в землю, з якої створений». Зробив Бог Адамові та його дружині одяг зі шкіри й сказав їм залишити райський сад. А біля входу до саду поставив херувима з полум'яним мечем, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу назад до раю.

Тоді Адам дав ім'я своїй дружині й назвав її Євою («мати всіх людей»). Вона й стала матір'ю всіх людей, що народилися на землі.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Як прийшло у світ зло?
2. Чому змії звертається спочатку до жінки?

3. До чого призводить діалог зі змієм?
4. Чи говорив змії правду?
5. Яким здався Єві плід після розмови зі змієм?
6. Що робить Єва після порушення Божого повеління?
7. Чи чинив опір Адам?
8. Що сталося після того, як перші люди з'їли заборонений плід?
9. Чому Всезнаючий Бог питав Адама, де він та чи не їв заборонений плід?
10. Чи визнають Адам і Єва свою велику провину?
11. Як учинив Бог з кожним учасником цієї біблійної історії?

Моральний практикум

1. Завдання «Знайдіть правильну відповідь».

1. Адам і Єва жили щасливо ...	А) в образі змія.
2. Бог заборонив їм їсти плоди...	Б) то помруть.
3. Бог сказав їм, якщо вони з'їдять від плодів Дерева...,	В) в Едемському саду.
4. Диявол з'явився ...	Г) з Дерева пізнання добра і зла.
5. Адам і Єва...	Д) «Де ти?»
6. Вони сховалися...	Е) скуштували плодів.
7. Бог запитав Адама...	Є) із саду.
8. Бог покарав...	Ж) від Бога.
9. Бог наказав їм піти...	З) Адама, Єву та змія

2. Поміркуйте над моральним змістом вірша Грицька Бойка «Татові на зло».

- Чому погано вчишся, Гнате?
- Це я на зло своєму тату...
- Ну, а «на зло» чого буває?
- Того, що тато мене лає.
- За що ж лає твій татусь?

– За те, що я погано вчусь.

«Мозковий штурм»

1. Чи робите ви щось «на зло»?
2. Як ви відповідаєте за свої погані вчинки?
3. Які звички руйнують тіло людини?
4. Чи може зло підштовхнути людину до добра?
5. Обговоріть прислів'я: «Розумних багато, а добрих мало». Чи погоджуєтесь ви з ним?

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і розкажіть, як навчитися чинити добро в житті.

Бог створив людину для добра, але не примушував її бути доброю. Він дав людині свободу вибору між добром (дорогою життя) і злом (дорогою смерті). Адам і Єва зробили свій вибір. Так найбільша й найтрагічніша переміна в історії людства здійснилася – **людина порушила Боже повеління**, виявила непослух своєму Творцеві.

Цікавість Єви взяла гору над послухом Богові, нічого не зупинило й Адама. Так перші люди скоїли **первородний гріх**.

Важливо зрозуміти, що подібні історії відбуваються з кожною людиною, тобто ми щодня самі вирішуємо – чинити добро чи ні. Ви щоденно опиняєтесь перед вибором: допомагати батькам чи не слухатися їх, сумлінно вчити уроки чи не робити домашніх завдань тощо.

Часто діти бувають дуже жорстокими, не думають, до чого може призвести певний необдуманий учинок. Вони можуть знущатися над тваринами, а пізніше – над людьми, забуваючи про людяність і мораль.

На уроках ви багато чули про чесні, справедливі вчинки, але існують **аморальні**, тобто протилежні їм вчинки. **Аморальним вчинком** є певне діяння, що суперечить загальноприйнятим нормам і правилам, порушує **моральні** устої, **моральні цінності**, які склалися в суспільстві.

Але Бог добрий до всього, створеного Ним, навіть тоді, коли Його творіння злі та невдячні. Творець через Своє милосердя та доброту залишив нам дороговкази, які допомогатимуть обирати стежку добра й ухилятися від зла в повсякденному житті. Ці заповіді записані в Біблії: «Усім робімо добро...», а також: «Ухиляйся від злого та добре чини, та й навіки живи!».

Повчальна історія

Прочитайте історію Бруно Ферреро, поміркуйте над її змістом.

Спокуса

Дві сестрички, прослухавши біблійну історію про вигнання Адама і Єви з раю, сказали татові:

– Якби ми з Оленкою були в раю, то нізащо б не з'їли плід з дерева пізнання добра і зла. Адже Бог не дозволив його чіпати, правда, тату?

– Правда, – посміхнувся батько й уклав дітей спати.

На ранок тато встав раніше за всіх, зловив у дворі горобця й посадив його у велику коробку з кришкою та отворами для повітря, у якій нещодавно жили курчєнята, що вже вирости. Батько поставив коробку на підвіконня відчиненого вікна на кухні й сказав:

– Будь ласка, не знімайте кришку, поки я не прийду з роботи. Коли повернуся, то сам покажу сюрприз, який там знаходиться.

Тато й мама пішли на роботу, а дівчатка залишилися вдома. Усіма силами намагалися вони відволікти себе від ящика, що стояв на кухні. Діти давно переграли в усі ігри, які знали, але цікавість не давала їм спокою – дуже хотілося побачити таємницю. Зрештою старшенька Марійка вмовила сестричку Оленку, яка хвилювалася через те, що тато буде розчарованим, зазирнути в коробку.

– Ми тільки одним оком глянемо й відразу прикриємо кришку, – сказала вона, – тато навіть не дізнається.

Але щойно Оленка підняла кришку, горобчик вилетів у вікно. Злякавшись, дівчатка прикрили вже порожню коробку.

Увечері повернувся тато і, побачивши, що коробка порожня, сказав:

– Ну що, маленькі Єви, не витримали, випустили пташку? Ось так і Єва не витрималася, щоб не спробувати плід пізнання добра і зла.

– Тату, а що це було за дерево таке й чому з нього не можна було їсти? – запитала Марічка.

– Дерево було звичайним і плоди – їстівними, але, порушивши заборону Бога, перші люди самі вибрали зло замість добра, бо всяке зло починається з неслухняності, а з послуху – усе добро. Цей горобчик був для вас сьогодні Деревом добра і зла, і ви теж не послухалися мене. Випробування Адама і Єви виявилось вам не під силу.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Яку історію прослухали дві сестрички?
2. Що заперечили дівчатка?
3. Як тато вирішив перевірити своїх донечок, чи вміють вони бути слухняними?
4. Чи зуміли дівчатка виконати таткове прохання?
5. Чого навчає нас ця історія?

Моральний практикум

1. «Відкрите запитання».

Що трапилося б зі світом, якби в ньому не стало доброти?

Удосконалюємо володіння українською

2. Робота у групах А)

ВПРАВА «РОБОТА З ФРАЗЕОЛОГІЗМАМИ»
ЗАВДАННЯ: 1-ША ГРУПА ВІДБИРАЄ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ, ЩО Є ДОБРЕ, 2-ГА, ЩО - ПОГАНЕ

- ЖАЛИТИ ЯЗИКОМ;
- ДЕРЖАТИ СЛОВО;
- ДАТИ ЗЕЛЕНУ ВУЛИЦЮ;
- ДАВАТИ ГОРОБЦЯМ ДУПІ;
- МАТИ РОЗУМ В ГОЛОВІ;
- ДИВИТИСЯ У КОРИНЬ;
- ДІЙТИ ЛАДУ;
- ЖИТИ ДУША В ДУШУ;
- ЗАНЕПАДАТИ ДУХОМ;
- ЗНАЙТИ СПІЛЬНУ МОВУ;
- КОМАР НОСА НЕ ПІДТОЧИТЬ;
- ЗНЯТИ КАМІНЬ З ДУШІ.

Б) Складіть усну розповідь на одну з тем (за вибором команд).

СКЛАДІТЬ РОЗПОВІДЬ

❑ **ЖОДНА ЗЛА ЛЮДИНА НЕ БУВАЄ ЩАСЛИВОЮ**

❑ **РОБИШ ДОБРО - НЕ КАЙСЯ, РОБИШ ЗЛО - ЗЛА Й СПОДІВАЙСЯ**

Пам'ятка

...Поки маємо час, усім робимо добро...
Гал.6:10

Як бути добрим

- ❖ Прагніть бачити в людях передусім хороше й добре.
- ❖ Будьте добрими до людей.
- ❖ Навчайтеся добра в добрих людей.
- ❖ Спершу допомагайте людям, що потрапили в біду, слабким, хворим.
- ❖ Не бійтеся пропонувати свою допомогу тим, хто її потребує.
- ❖ Не заподіюючи зла, ви станете добрішими.

Сучасна казка

Ілюстрація Тетяни Корнієнко. Пташка

Пташка зі сталі

Жила собі на білому світі маленька Пташка. Народилася вона в невеличкому селі й відразу загорілася в її серденьку неймовірної сили любов до Батьківщини.

Змалечку була веселою щебетухою із червонястим пір'ячком, яскрава й помітна. Не було такого, хто б не знав Пташину.

Пташка на дух не переносила несправедливості. Не раз отримувала стусанів, коли відстоювала її. Але хіба ж це може зупинити? Навіть виду не подавала, що важко. І стала прикладом справжньої сміливості! «Це

Пташина – вогонь! Про це навіть її колір пір'ячка говорить! Вона вогняна й ззовні, і зсередини! Своїм запалом і енергією всіх надихає!».

Одного дня зійшла чорна хмара на її землю, страшний смерч знищував усе на своєму шляху, а закручувало його саме Зло. Зібралось воно Сталевий палац повалити, де міць і сила її краю зберігалася.

Не вагалася Пташка. Полетіла боронити Сталевий палац, нікому не сказавши, де вона, аби за неї рідні не хвилювалися. У бою ще більше розпалився вогонь у її серці, а залізний характер переплавився на справжню міцну й непереможну сталь!

Раптом закрилося небо над Сталевим палацом і вільна Пташина зі своїми побратимами опинилася в глибокому підземеллі. Тільки могутній промінь світла, якщо торкнеться купола палацу, міг побороти Зло. Тоді заспівала втомлена, але нескорена Пташка в темряві підземелля пісень, допоки нагорі було справжнє пекло.

«...Бо плач не дав свободи ще нікому.

А хто борець, той здобуває світ!»

– Хто співає так дзвінко? – зашуміли навколо.

– Це Пташка! Але не проста, а Пташка зі сталі! Вона мала б вільно літати, танцювати з листочками, дзвінко щебетати, здіймаючись у синє небо, і співати веселих пісень, а натомість обрала сталь і боротьбу!

Своїм співом вона додала воїнам сили, запалила серця. І долетів її голос до самісіньких Небес, а від щирості запалених сердець пролився могутній промінь на Зло, чорноту й темряву. Затряслося все, задрижало...

– Хто запалив світло? – дивувалися.

– Пташка, яка співає в темноті!

– Чи може одна маленька Пташина так запалювати серця? Це ж дуже важко співати там, де темнота й біль!

– Хтось інший такого б не витримав, але вона – Пташка зі сталі, яку не зламати!

І відступило Зло, налякане силою сталевого серця, співом чистим, як кришталь, збентежене вірністю та любов'ю всіх, хто захищав Сталевий палац, а разом з ним і рідну землю.

Бо сталеві серця нікому не скорити!

Ірина Мацко

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Якою особливістю була наділена маленька Пташка?
2. Що не терпіла пташина й символом чого стала?
3. Яка біда прийшла на її землю?
4. Як проявила себе Пташка, боронячи рідний край?
5. Чому героїню прозвали «Пташкою зі сталі»?
6. Що сталося зі Злом, яке прийшло зруйнувати Сталевий палац?
7. Кого з героїв свого краю ви можете порівняти з Пташкою зі сталі?
8. Чи відомі вам імена українців – борців за справедливість, за Батьківщину?
9. Історія України налічує багато постатей, гідних наслідування. Чи можете ви назвати ім'я сучасного українця/українки, з якого/якої готові брати приклад?

Прототип Пташки

Реальна героїня казки – захисниця Катя – 21-річна дівчина, у грудях якої ще з дитинства горить неймовірної сили любов до Батьківщини! Народилася дівчина в селі Соснівка, що на Тернопільщині. Катя – акторка, закінчила Тернопільський мистецький фаховий коледж імені Соломії Крушельницької. Крім того, Катя з дитинства сама пише пісні та музику, а ще протягом кількох років була акторкою Тернопільського народного драматичного театру-студії «Сузір'я». Працювала в київській мотешколі «The Riders».

Навесні 2021 року в Києві пройшла курси парамедицини та відправилася надавати допомогу бійцям у зону бойових дій на територію Донеччини.

Катя стала відомою завдяки виконанню кількох українських патріотичних пісень – «Зродились ми великої години» та «Батько наш – Бандера» у підвалах «Азовсталі».

– То є Пташка, але Пташка зі сталі! Вона б мала носити сумку через плече й ходити на побачення, а натомість обрала автомат і камуфляж! Катя дуже сильна духом! Це воїн без краплини страху в крові! – ділиться спогадами викладач дівчини Богдан Романович.

Підсумуємо

Завдання «Планета Доброти»

Робота над проблемним запитанням уроку:
назвіть учинки, які допоможуть вам примножити добро
на планеті Земля.

Запам'ятайте!

Діти, робімо лише добрі справи! Пам'ятайте народну мудрість: «Зло породжує зло», «Добро завжди перемагає зло». Бог подарував нам розум, щоб ми збагнули, як робити добро, добре серце – щоб ми любили Бога й людей, і волю – щоб ми бажали робити добро.

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Робота з текстом Біблії

Випишіть з тексту Біблії (Бут. 3:1-19) наслідки гріхопадіння людини.
Поміркуйте та дайте відповіді на запитання:

- Чи всі описані наслідки гріхопадіння можна спостерігати в наш час?
- Як ви вважаєте, вони поглибилися чи певним чином змінилися? Чому?
- Чи покинув Бог людину після гріхопадіння?
- Чому, на вашу думку, Адам не тільки не зупинив Єву, а й сам вкусив забороненого плода?
- Поміркуйте, що трапляється з людиною, яка порушує Божі заповіді?
- Що відбувається з вами, коли не слухаєте батьків?

2. Підготуйте проєкт «Добрі справи».

Завдання: обрати особу (у класі, сім'ї, родині, громаді), для якої таємно протягом тижня будеш робити добрі справи.

3. Складіть сенкан до слів «добро»/«зло».

Для допитливих!

1. Відеоурок «Як добро і зло змінюють людину».

Скориставшись QR-кодом, перегляньте цікавий урок про боротьбу добрих і поганих учинків у житті людини (або перейдіть за посиланням <https://youtu.be/oYnNy1ZTAF4>).

2. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії.

Скористайтесь посиланням

<https://wordwall.net/uk/resource/32630741> або QR-кодом і
впорядкуйте біблійні цитати.

3. Завдання «Що є добро, а що є зло».

Скористайтесь посиланням

<https://learningapps.org/display?v=peb11ahj322>

або QR-кодом і визначте, які слова є синонімами добра, а які зла.

ТЕМА 4

УЧИМОСЯ МОРАЛЬНОСТІ В ДИТИНИ ХРИСТА

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Чи всі слова з хмаринки слів вам відомі?

Скористайтеся цими словами і сформулюйте головну думку уроку.

Чи зрозуміло вам, про що йдеться?

Золотий вірш уроку:

«Бо Дитя народилося нам, даний нам Син, і влада на ременах Його, і кликнуть ім'я Йому: Дивний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Князь миру» (Іс. 9:5).

*Як пов'язаний золотий вірш з темою уроку?
Про що свідчив пророк Ісая майже за 700 років до
Різдва Христового?*

Презентація до уроку

На уроці дізнаєтесь:

1. У чому велич Різдва Христового.
2. Про глибину духовних таємниць Різдва.
3. Що відкриває нам дитинство Ісуса Христа?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення ключових слів.*

Ключові слова:

Різдво Христове – народження Ісуса Христа від Духа Святого та Діви Марії.
Святе Сімейство, Свята Сім'я або Свята Родина – у християнстві Немовля Ісус Христос із матір'ю Дівою Марією та її чоловіком Йосипом Обручником.
Волхви – мудреці, що жили на Сході.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

У чому велич Різдва Христового

Ми живемо в ХХІ столітті. За свою історію людство багато пережило – чимось пишається, над чимось сумує. Але є одна подія, яка потребує глибоких роздумів у тиші, бо пов'язана з великою, незбагненною таємницею – народженням Бога на землі. Це сталося дві тисячі років тому. Свята Трійця вирішила врятувати людей від гріха та смерті. Ось як про це розповідає Євангеліє: «Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог... І Слово стало тілом, і оселилося між нами...».

Бог став людиною, щоб показати велич людини. Господь Ісус Христос пройшов короткий життєвий шлях у 33 роки від печери до печери, але вчення Його залишилося на віки. Він наказував нічого не боятися. Бути радісними, щасливими. Бути в душі дітьми, попри вік.

Незліченні подарунки отримала на Різдво наша цивілізація: і літочислення, і чудові свята, й оновлені закони моралі та принципи справедливої держави, і величну християнську культуру, і розвиток науки, і нове ставлення до жінки як до Мадонни, а до дитини – як до ангела.

Усі скарби людства – від Господа Ісуса Христа, Який народився для нас із вами.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Яку місію виконував Ісус Христос на землі?
2. Скільки подарунків отримало людство від Різдва Сина Божого?
3. Чи відома вам назва шедевр Дрезденської картинної галереї, який розглядають люди на світлині?

Біблійна історія

! Прочитайте новозавітну історію та розкажіть, де і як народився Ісус Христос.

Різдво Ісуса Христа (Лк. 2:1-19; Мт. 2:1-15)

За тих часів римський імператор Август, під владою якого перебувала земля Ізраїля, наказав провести перепис населення. Кожний

мав прийти в те місто, де жили його предки. Батьківщиною роду царя Давида, до якого належав Йосип, був Вифлеєм – туди й вирушив Йосип з Марією. Там виявилося, що в заїздах немає вільних місць. А Марії вже настав час народжувати. Пастухи запропонували для Святої Родини свою печеру. Новонароджене Немовля Діва Марія, сповивши, поклала в ясла – годівницю для худоби.

Неподалік від місця, де народився Ісус, уночі в полі пастухи стерегли череду. Несподівано перед ними постав ангел Господній і слава Божа осяяла їх. Пастухи дуже злякалися, але ангел сказав: «Не бійтесь. Я благовіщу: сьогодні в місті Давида народився ваш Спаситель, який є Христос, Господь. Ось вам ознака: знайдете Немовля в яслах». Поруч з ангелом постало численне небесне воїнство, воно хвалило Бога: «Слава Богові на небі, а на землі мир серед людей, яких Він уподобав!».

Тільки-но ангели полинули на небо, пастухи сказали: «Ходімо до Вифлеєма й подивимося, що за подія там сталася». Вони негайно рушили туди, знайшли в печері Святе Сімейство та переповіли про почуте й побачене. Розповідь уразила всіх, а Марія взяла ці слова до свого серця.

Того ж часу волхви на Сході побачили на небі зорю, яка сповіщала про народження Ісуса Христа. Вони прийшли до Єрусалима й почали запитувати: «Де народився Цар Юдейський? Ми спостерігали зорю й хочемо вклонитися Йому». Тоді в Юдеї царював Ірод. Він перелякався, почувши це, та попросив мудреців: «Коли знайдете Немовля, повідомте мені – я також хочу вклонитися Йому».

Волхви вирушили в дорогу, а зоря рухалася попереду, аж доки зупинилася над тим місцем, де був Малюк. Волхви вельми зраділи. Увійшовши до печери, вони впали на коліна й доземно вклонилися Йому. Волхви піднесли Ісусові свої дари: золото й запашності – ладан та смирну.

Уночі вві сні мудреці одержали веління Бога не повертатися до Ірода, тому вирушили додому іншим шляхом.

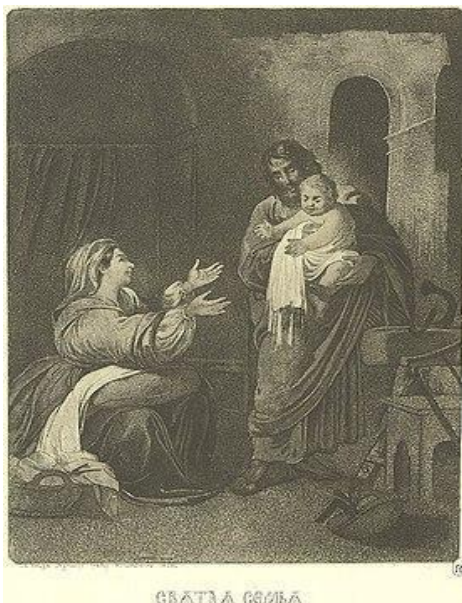
Коли мудреці пішли, Йосипові вві сні з'явився ангел і звелів тікати до Єгипту, тому що Ірод вирішив знайти та вбити Ісуса. Тієї ж ночі Свята Родина мерщій вирушила до Єгипту й перебувала там до смерті царя Ірода.

Довідавшись, що мудреці його обдурили, Ірод розлютився й наказав повбивати у Вифлеємі всіх малюків до двох років – за розповідями волхвів, серед них мав бути Ісус. Цю страшну трагедію колись передбачив пророк Єремія.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. У Бога немає випадковостей. Чому Господь народився саме у Вифлеємі?
2. Знайдіть тривожні ноти Різдва.
3. З якими дивами пов'язане Різдво?
4. У якому вірші сказано, що Христос є Спаситель?
5. Чому саме пастухи першими прийшли до Спасителя?
6. Хто перший дізнався від пастухів про сповіщене ангелом?
7. Назвіть дари волхвів.
8. Чому Свята Родина вирушила до Єгипту?
9. Ким були перші мученики за Христа?
10. Боголюдина Ісус Христос не захистив Себе й батьків від царя Ірода та Свята Родина втекла до Єгипту – це прояв слабкості?
11. Чи морально вчинили мудреці зі Сходу, обманувши царя Ірода?

Тарас Шевченко. Офорт «Свята Родина» (1858 р.)

Життєва історія

Учимося милосердю

Свята Родина мусила тікати в Єгипет – чужу країну, де на неї ніхто не чекав. Фактично вони біженці, переселенці, розуміють, що там матимуть труднощі: де жити, що робити та що їсти? Непросто жити на новому місці. Євангелія не розповідають про їхнє життя на чужині. Без сумніву, знайшлися ті добрі люди, що відчинили свої двері та серця Святому Сімейству, подібно як це зробили пастухи з печерою.

І сьогодні в цілому світі, насамперед в Україні, є багато сімей, яких воєнне лихоліття позбавило власного дому й батьківщини.

Вони бідують так, як колись Йосип, Марія та Немовлятко Христос. Історія Різдва також про велич милосердя. Наша поміч іншому – це поміч Господу. Одягати, годувати, зігрівати нужденних – чи може бути щось краще? Допомога з щирості та співчуття навчає інших жити в любові. Бо тільки любов дає сили, лікує, змінює світ на краще.

Моральний практикум

Робота в парах. Завдання «Види милості»

Поміркуйте, які справи стосуються тілесної милості, а які – духовної.

Тілесна милість	Духовна милість

Матеріал для довідок: прощати образи, молитися за нужденного, нагодувати голодного, напоїти спраглого, відвідати в'язня, дати пораду, зодягнути голого, прийняти подорожнього, поховати померлого, навернути грішника із загибельної дороги, послужити недужому, навчити вірі й добру, утішити засмученого, не віддавати злом на зло.

Життєва історія

Перегляньте історію 9-річного іванофранківця, що допомагав у волонтерському штабі для біженців під час війни з російськими загарбниками: <https://www.youtube.com/watch?v=isQ2C6FSnys>.

Які види милості творив хлопчик?

Більшість цікавить, Яким був Ісус Христос у дитинстві?

! Прочитайте біблійну історію та розкажіть, які моральні якості й чесноти виявив Ісус Христос у дитинстві.

Дитинство Ісуса Христа (Лк. 2:40-52)

Коли Ірод помер, ангел Божий з'явився Йосипові вві сні й наказав іти в землю Ізраїлеву. І Свята Родина вирушила на батьківщину. Та прочувши, що в Юдеї замість Ірода царює його син Архелай, Йосип побоявся піти туди. А вві сні остережений, відійшов із Марією та її Сином до країв галілейських. Так оселилися вони в місті Назареті.

Герард Давид. Мадонна годує Немовля Ісуса кашею (XV ст.)

Хлопчик Ісус жив у домі Марії та теслі Йосипа. Звершилося ще одне давнє пророцтво, що Месію називатимуть Назарянином.

Геррит ван Хонтхорст. Дитинство Христа (близ. 1620 р.)

Ісус дорослішав, зміцнюючись духом і наповнюючись мудрістю.

І благодать Божя перебувала на Ньому. У юдейській традиції був звичай брати на свята в Єрусалим хлопчиків, коли їм виповниться 12 років. Підлітки з нетерпінням чекали цього віку, бо мріяли на власні очі побачити Божий храм і місце, де люди поклонялися Богові й де Бог виявляв Свої силу, любов і прощення.

12-річного Ісуса вперше взяли до Єрусалима на свято Пасхи. Він усвідомлював, що храм – це дім Його Отця Небесного, і тому шукав можливості поспілкуватися з учителями та лишився в храмі.

А Марія та Йосип не знали цього й поспішали додому. Вони сподівалися, що Ісус разом з однолітками або сусідами йде слідом за ними, тому й не шукали Його.

Увечері Марія почала шукати Сина, розпитуючи людей, чи не бачив хто Його. Не знайшовши Хлопчика, вони з Йосипом повернулися назад до Єрусалима й на третій день знайшли Ісуса в храмі в оточенні вчителів закону. Звичайно, серце матері було готове вистрибнути з грудей від хвилювання. І тому, знайшовши Ісуса, Марія запитала: «Дитино, чому Ти так зробив нам? Ось твій батько та я з журбою шукали Тебе».

Вільям Голман Ганг. Знайдення Спасителя у храмі (1860 р.)

На що Ісус їм відповів: «Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що Мені потрібно бути в тому, що належить Моєму Отцеві?» Відтоді Марія берегла всі ці слова у своєму серці.

Повернувшись додому, Ісус жив у родині й у всьому був слухняний Марії та Йосипові. Завдяки слухняності, Він зростав мудрістю та благодаттю.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Як Свята Родина опинилась у Назареті?
2. Яким був 12-річний Ісус?
3. Будда народився в царській родині, Мухаммед – у знатній купецькій сім'ї, а Господь Ісус Христос – у родині бідного теслі.

Яким був Божий план? Які чесноти, на вашу думку, виховала родина у Христа?

4. Дванадцятирічний Христос не повернувся з батьками додому, а залишився на декілька днів у Єрусалимському храмі. Що це – непослух батькам?

Наука свідчить

Британський археолог Кен Дарк з Університету Редінга заявляє, що розкопав місце, яке було свого часу домом, де провів своє дитинство Ісус Христос.

Професор зробив цей висновок після 14-річних розкопок залишків житла I століття н. е. під монастирем у Назареті.

Дослідник стверджує, що дім імовірно збудував земний батько Ісуса – Йосип. У 2015 році Кен Дарк уперше припустив, що помешкання належало Святій Сім'ї. Подальший аналіз підтвердив, що здогадки можуть виявитися правдою.

Повчальна історія

Прочитайте притчу Бруно Ферреро, поміркуйте над її змістом.

Двері серця

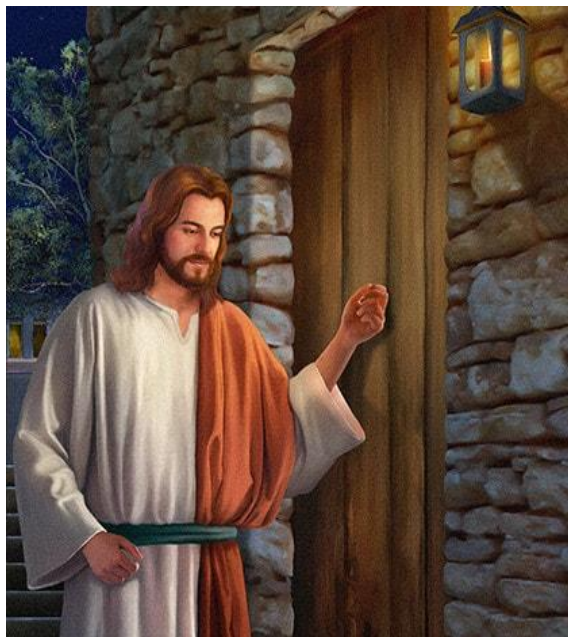
Один відомий художник написав своє чергове полотно. У день презентації його публіці зібралося багато журналістів, фотографів, відомих людей. Коли підійшов час, художник скинув з картини тканину. Зал вибухнув оплесками.

На полотні була зображена фігура Ісуса Христа, Який легенько стукав у двері будинку. Ісус здавався живим. Притуливши вухо до дверей, Він ніби хотів почути, чи відповідає Йому хтось звідти.

Усі милувалися прекрасним витвором мистецтва. Один же відвідувач знайшов на картині помилку. Двері не мали ні замка, ні ручки. Чоловік звернувся до художника:

– Але ці двері, схоже, замкнено зсередини, вони без ручки, як же в них увійти?

– Так і є, – відповів автор полотна. – Це двері серця людини. Вони можуть відчинитися тільки зсередини.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Сформулюйте головний урок оповіді.
2. Чи пов'язана ця притча з історією Різдва Христового?
3. Говорять, що серце людини має бути прообразом вифлєємської печери. Як розуміти це твердження?

Повчальна історія

Прочитайте оповідання Бруно Ферреро і поміркуйте над його головною думкою.

Гобелен

Молодого монаха разом з іншими послали до одного монастиря у Фландрії ткати великий гобелен.

Якось ченець спустився зі своєї драбини дуже обурений.

— Досить! Я більше не можу працювати! Указівки, які дають мені, беззмістовні! Я працював золотою ниткою, а тут мені кажуть зав'язати її та відтяти...

— Сину, — сказав спокійно старий монах, — ти не бачиш цього гобелена так, як треба його бачити. Ти працюєш з виворітного боку й тільки з одним фрагментом.

І повів його показати роботу з лицевого боку. Молодий монах остовпів. Він працював над дуже красивим гобеленом — «Поклоніння трьох царів», а нитка майстра творила частину німба навколо голови Божого Дитятка.

Джентіле да Фабріано. Поклоніння волхвів (1423 р.)

У давній легенді оповідається про чоловіка, котрому Бог пообіцяв, що виконає одне його бажання.

Чоловік подумав і сказав:

— Я хотів би чинити добро, не знаючи про це.

Бог вислухав його.

Пізніше, побачивши, що бажання таке добре, Бог поширив його на всіх людей.

І так триває й досі.

Ніколи не знецінюй себе. Може, у тебе не буде жодного доказу, що ти вартуєш більше, ніж про себе думаєш. Усі ми тчемо дуже великий гобелен неймовірної краси, якого ніколи не бачимо в цілості.

Моральний практикум

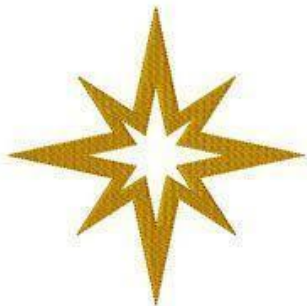

1. Що означають духовні символи Різдва?

Заїзд, ніч, зима, печера, ясла, вівці, пастихи, волхви.

Матеріал для довідок: серце людини, влада гріха, могила, народ Божий, людство, пастирі (духовні вожді).

2. Як називаються ці зірки? Чи пов'язані вони між собою?

3. Дари волхвів мають духовний, символічний сенс. Знайдіть співвідношення.

золото ладан смирна	подарунок як смертній людині подарунок як Сину Божому подарунок як Царю
---------------------------	---

4. Мандруємо разом. Багато святинь Різдва збереглося до нашого часу. Згадайте, у яких країнах можна побачити ці святині.

Святині	Прапор	Країна
дари волхвів		
плат Діви Марії, у якому вона народила Сина		
мощі трьох волхвів		
печера Різдва		

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

– **я дізнався/дізналась...**

– зрозумів/зрозуміла, що ...

– навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Заповніть інтелект-карту «Різдво Христове» (для роботи в онлайн форматі треба скопіювати посилання <http://surl.li/bkjsn> та перейти за ним у рядку пошуку браузера або через Qr-код).
Скористайтесь матеріалом пізнавального тексту «У чому велич Різдва Христового».

2. Складіть пазл «Радість Різдва Христова» (авторка – учителька християнської етики Марія Воевода):
<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2d31277233c4>
3. Підготуйте презентацію або інсценізацію: «Що відчували й що говорили під час подій Різдва Дитини Ісуса Діва Марія/Йосип/пастухи/мудреці/цар Ірод».
4. Напишіть повідомлення: «Чого я можу навчитися в Дитини Ісуса під час Його дитячих років»; «Різдво в моїй родині».
5. Візьміть інтерв'ю в рідних: «Які були емоції, стан батьків під час вашого народження й перших років життя? З якими труднощами вони стикалися?».

6. Підготуйте проекти: «Різдво Христове в мистецтві (літературі, живописі, кіно, музиці тощо)»; «Як святкують Різдво в Україні та інших християнських країнах світу».
7. Зробіть презентацію: «Які святині Різдва зберігаються в Ізраїлі та сучасних європейських країнах».

Гордість України

8. Пошукова робота. Знайдіть у «Дзвінкій колядці» згадку про святкові традиції Різдва в Україні.

«Щедрик» – вишуканий подарунок світові до Різдва Христового від України. Це культурний код та музичний національний символ нашої Батьківщини. Геніальний композитор Микола Леонтович створив свій шедевр на початку XX століття.

У 1924 році після виступу українського хору відома газета Сан-Франциско написала: «Вони представили нашій країні не лише найкращий спів, який ми тільки чули, але й нанесли Україну на мистецьку мапу світу як закохану в музику націю. Це в той час, коли ми вважали її за спустошену землю бродячих козаків і сільського люду». Через дванадцять років популярний американський композитор українського походження Петро Вільговський написав низку англійських текстів до композиції (англомовна версія «Дзвінка колядка, Колядка дзвонів» – «Carol of the Bells»). «Щедрик» можна почути й німецькою, іспанською, японською тощо.

Дзвінка колядка

(переклад з англійської І.Форостюк)

Дзвоників дзвін
Всім розповів:
Радісний час,
Свято у нас!

Тут вже Різдво,
Сміх принесло
Для молодих
І для старих.

Дзинь-дзинь-дзилинь
Чується дзвін.
Коляднички
Мов дзвіночки.

З усіх усюд
Кутю несуть,
Віншують нас
В Різдвяний час.

Для всіх родин
Лунає дзвін,
Казку Різдва
Розповіда.

Дзвони і спів,
Йдуть звідусіль.
Різдво прийшло,
Мир принесло.

Хай до всіх прийде Різдво веселе!
Хай до всіх прийде Різдво веселе!

Свято іде.
Хай принесе
Різдвяний дзвін
У кожен дім!
Дзинь-дзинь-дзилинь.

Для допитливих!

Відео- та аудіоматеріали до теми:

<https://padlet.com/pavlovaxeniya/gz0rw0f2zf73gipo>

TEMA 5

БОГОЛЮДИНА ІСУС ХРИСТОС

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Уважно розгляньте хмаринку слів і прочитайте слова, які на ній вміщені.

Чи всі слова з хмаринки вам відомі?

Висловіть припущення, про що йтиметься на уроці.

Золотий вірш уроку:

«Велика таємниця благочестя: Бог в тілі з'явився...» (1 Тим. 3:16).

Як цей золотий віриш може бути пов'язаний з темою уроку?

На уроці дізнаєтесь:

1. Ким для християн є Ісус Христос.
2. Що християнство говорить про Особистість Ісуса Христа та Його природу.

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Людська природа – поняття, яке охоплює ті специфічні риси, що роблять нас людьми, відрізняючи від інших живих істот.

Божественна природа – поняття, яке охоплює специфічні риси, властиві Богу: Святий, Вічний, Незмінний, Люблячий, Усемогутній, Усезнаючий тощо.

Боголюдина Ісус Христос – поєднання двох природ в Ісусі Христі: Божественної та людської.

Богослови – учені, які досліджують Святе Письмо, тлумачники християнського вчення.

Утілення – набуття Богом людської природи.

Воскресіння Ісуса Христа – повернення до життя силою Отця Небесного.

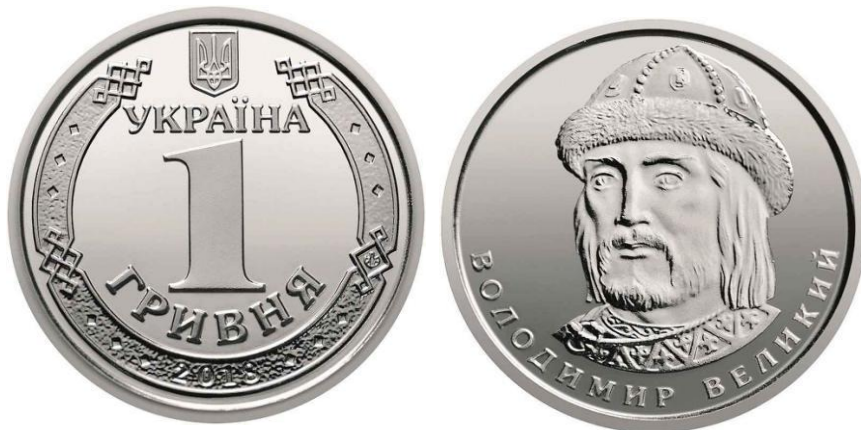
Благочестя – істинне вшанування Бога через знання Святого Письма й виконання Його вимог.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Унікальність Ісуса Христа: поєднання Божественної та людської природи в одній особі

Безсумнівно, ви багаторазово тримали в руках монету. Кожна монета чи медаль має два боки, але це одне ціле. Їх називають «орел» і «решка», або «аверс» і «реверс». Аверс – лицевий бік, на якому зображено герб, державна символіка, видатні діячі країни, а реверс – зворотний.

Богослови стверджують, що життя Ісуса Христа має **дві природи: людську й Божественну**. Для життя на землі Ісус Христос обрав **утілення**, прийнявши на Себе до Своєї Божественної ще й людську природу.

У Новому Завіті більше ніж 80 разів говориться про Ісуса Христа як **про Сина Людського**. Та й Сам Господь Себе так називав. Як людина Христос мав дух, душу й тіло. Народився, як людина, розвивався, як людина, зростав віком та мудрістю, працював, перейнявши професію Йосипа (теслярство), молився, стомлювався, постив, відчував голод і спрагу, сумував, плакав, співчував, зазнав смерті.

Божественна природа впродовж Його земного служіння залишалася наче в тіні, але за потреби неодноразово проявлялася. Як Бог Ісус Христос – Святий, Вічний, Усемогутній, Усезнаючий, мав владу над природою, існував вічно, виявляв досконалу любов до людей і до Отця, воскрешав мертвих, лікував хворих, прощав гріхи.

Наш попередній урок був присвячений темі народження Ісуса Христа. Він народився, як і всі люди, Немовлям. Богослови називають це **втіленням**. Вони стверджують, що водночас, за Своєю Божественною природою, Ісус Христос є вічним, набув людських якостей та став **Боголюдиною**. Людська й Божественна природи Христа відмінні, але неподільні. Отже, Він повністю Людина й повністю Бог. З такою ж Божественною сутністю, що й Бог Отець, і з такою ж людською сутністю, яка властива нам, але найбільш досконала, тому що позбавлена гріха.

Моральний практикум

Робота у групах

1. Проаналізуйте біблійні цитати. Необхідно визначити, до опису якої природи Ісуса Христа (Божественної, людської чи двох одразу) належать наведені приклади. Порівняйте результати роботи в групах.
 - а) «Бо Дитя народилося нам... і кликнуть ім'я Йому: ... Бог сильний...» (Іс. 9:5).
 - б) «...від ізраїльтян тілом Христос, що Він над усіма Бог...» (Рим. 9:5).
 - в) «Ось діва... Сина породить... і назвеш ім'я Йому: Еммануїл» (Іс. 7:14).
 - г) «І знялася ось буря велика, а хвилі вливалися в човен, аж човен водою вже був переповнився! А Він спав на кормі на подушці...» (Мт. 4:37,38).

2. Поділіться враженнями від репродукцій картин (повідомлення з 3-5 речень пов'язати з темою уроку).

Данський художник Карл Генріх Блох (1834-1890) усесвітньо відомий завдяки картинам про життя Ісуса Христа, зокрема, «Похорон» і «Воскресіння».

Ісус помер на хресті як людина. Він навіть помирав між двома грішними людьми, між розбійниками. Його поховали, як і всіх людей. АЛЕ ... на третій день Він повстав із мертвих, ВОСКРЕС!!! Воскрес як Бог, бо Бог Вічний, не підвладний смерті.

Історія свідчить

Молитва «Вірую» («Символ віри»)

Символ віри

Вірую в Єдиного Бога, Отця, Вседержителя, Творця неба і землі, всього видимого і невидимого. І в Єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, Єдинородного, що від Отця народився перше всіх віків. Світло від Світла, Бога істинного від Бога істинного, рожденного, несотворенного, Єдиносущного з Отцем, через Котрого все сталося. Він для нас, людей, і для нашого спасіння зійшов з небес, і тіло прийняв від Духа Святого і Марії Діви, і став людиною. І розп'ятий був за нас при Понтії Пилатові, і страждав, і був похований.	І воскрес на третій день, як було написано. І зійшов на небо, і сидить праворуч Отця. І знову прийде у славі, судити живих і мертвих, і Царству Його не буде кінця. І в Духа Святого, Господа Животворчого, що від Отця походить, що Йому з Отцем і Сином однакове поклоніння і однакова слава, що говорив через пророків. В Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву. Визнаю одне хрещення на відпущення гріхів. Чекаю воскресіння мертвих і життя будучого віку. Амінь.
--	--

Це загальноприйнятий текст «Символа віри», схвалений на Нікейському (325 р.) і Константинопольському (381р.) Уселенських соборах, де коротко

проголошуються найважливіші положення віри й спасіння християнина. Також стверджується, що Ісус Христос є одночасно й Людиною, і Богом в одній Особі. Уявіть, наскільки це питання важливе, якщо розглядалося аж на двох Уселенських Соборах.

Можливо, ви знаєте «Символ віри» напам'ять. Якщо ж ні, постарайтеся вивчити його напам'ять до кінця цього півріччя або року.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. У чому полягає унікальність Ісуса Христа?
2. Назвіть характеристики Божественної природи Спасителя.
3. Назвіть особливості людської природи Ісуса Христа.
4. Про яку природу Христа говорить картина Карла Блоха «Похорон», а про яку – «Воскресіння»?

Біблійна історія

! Прочитайте євангельську історію та поміркуйте над її змістом.

Влада Ісуса Христа над стихіями природи й хворобами

(Мт. 8:23-27; Мр. 4:35-41; Лк. 8:22-25)

(Мт. 8:14-17; Мр. 1:29-34; Лк. 4:38-41)

Це був довгий і важкий день. З ранку до вечора Христос навчав, оздоровляв людей. Наближалася ніч... «Перепливімо на протилежний берег озера», – сказав Учитель. Учні пішли до човна, а більшість людей подалася до своїх домівок.

Ісус сів на корму човна, і голова Його схилилася на подушку, яка лежала там. Міцний сон одразу зморив Учителя.

Несподівано налетів шторм. Вітер збурих воду – і величезні хвилі почали затоплювати човен, гнати його, як пір'їну. Учні щосили вичерпували воду, утім її ставало дедалі більше. Перелякані, вони кинулися до Вчителя. На превеликий подив, Ісус міцно спав. «Господи! Прокидайся! Рятуй нас, бо гинемо!» – гукали вони.

Ісус підвівся, заборонив вітрові дути, а до моря вигукнув: «Мовчи! Припини!». Умить вітер ущух, море вгамувалося... І настала цілковита тиша... Учні зі страхом і великим здивуванням говорили одне одному: «Хто ж це Такий, що вітри та море слухняні Йому?»

Але Ісуса Христа слухалися не лише природні стихії. Він також мав владу над хворобами. Одного разу Петро запросив Ісуса Христа й учнів до

свого дому. Коли вони наближалися до його оселі, назустріч вийшла засмучена дружина Петра. «Мати хвора. І гарячка посилюється», – хвилювалася вона. «Ісус допоможе», – запевнив Андрій. Гостя привели в кімнату, де лежала жінка. Вона стогнала й марила. Христос зі співчуттям торкнувся її руки й наказав лихоманці покинути недужу. Щойно Він це зробив, гарячка відійшла. Температура тіла відразу нормалізувалася. Жінка вдячно всміхнулася й пішла допомагати дочці готувати для всіх вечерю.

Надвечір усе місто зібралося біля оселі Петра. Хворі на різні недуги чекали помочі від Ісуса. Тут були глухі, сліпі, а також з іншими фізичними вадами. Христос клав Свої руки на кожного з них та оздоровляв. Він також допоміг їм усвідомити, що співчуває кожній людині й любить їх. Багато хто з людей духовно прозрівав й з подивом вигукував: «Ти не Хто інший, як Бог, що прийшов у тілі!», «Ти – Син Божий!».

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Що сказав Ісус вітру та морю? Чи послухалися вони Його?
2. Які почуття виникли в учнів на морі?
3. А які почуття були б у вас?
4. Яка природа Ісуса Христа виявилася в розповіді про втихомирення бурі?
5. Що сталося з хворою тещею Петра, коли Ісус торкнувся її руки?
6. Яка природа Ісуса Христа виявилася в історії з Петровою тещею?
7. Яке відкриття зробили для себе люди про Ісуса Христа?

Повчальна історія

Прочитайте історію, пов'язану з життям видатного англійського науковця Ісаака Ньютона.

Допитливий Ісаак

Мама маленького Ісаака, ставши вдовою, вийшла заміж знову. Переїхала до чоловіка, а син залишився під опікою бабусі. Хлопчик, відчуючи самотність, багато часу проводив у садку. Там читав, майстрував різні механізми. Наприклад, для жителів села спорудив водяний годинник, за яким вони звіряли час. Хлопчик любив тишу, порядок, богослужіння, проповіді сільського священника й сімейну Біблію.

Потім було навчання в школі та коледжі Святої Трійці при Кембриджському університеті. Молодий студент мав допитливий розум. Його цікавості не було меж. Що змушує Землю обертатися навколо Сонця? Яким

шляхом рухаються небесні світила? Чому існують кольори? З чого складається світло? Ньютон установив, що сім кольорів веселки разом утворюють сонячний промінь. Художник Пеладжіо Паладжі намалював картину, де зобразив момент відкриття Ньютоном явища переломлення світла. Увагу вченого привернули звичайні мильні бульбашки, які на сонці вигравали веселковими барвами.

Пеладжіо Паладжі. Відкриття І. Ньютоном явища переломлення світла

З великою старанністю Ньютон вивчав Святе Письмо. Для вченого не існувало розриву між наукою та Біблією. Він вважав, що і фізика, і Слово Боже дають знання про довкілля та його закони. Ісаак Ньютон пояснив природу морських припливів, розвинув учення про оптику, винайшов дзеркальний телескоп. Його вважають творцем класичної фізики. Відкривши закон усесвітнього тяжіння, учений сприйняв його як ще один доказ існування Бога. Ньютон проголосив, що Бог Крізь Присутній, Усемогутній, заклав Свої закони й усе в природі підпорядковується їм. Без Бога, уважав Ньютон, Усесвіт не міг би існувати. Учений мав співчутливе серце: будь-який бідняк, що звертався до нього з проханням, отримував допомогу. Упродовж багатьох років Ньютон посилав Біблії в різні церкви, щоб їх могли мати бідні сім'ї.

Як учений Ісаак Ньютон відомий у всьому світі. Варто пам'ятати, що все своє життя він був відданий Богові, усі свої вчинки звіряв із учинками Ісуса Христа. Уважав, що всі його наукові відкриття – це відкриття від Бога.

1. Яким був Ісаак Ньютон з дитинства?
2. Як Ньютон в дитинстві читав Біблію?

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

3. Кому всесвітньо відомий учений був вдячний за всі свої наукові відкриття?
4. Чого вас навчила ця історія?

Моральний практикум

Робота у групах

1. Проаналізуйте біблійні тексти. Перейдіть за QR-кодом (у кожної групи – свій) та виконайте завдання.

Випишіть окремо риси Божественної та людської природи Ісуса Христа, про які писали євангелісти.

Матвія 14:22-33

Луки 5:1-10

Луки 5:17-26

Луки 7:11-17

2. Дискусійні завдання:

- Подумайте, чому Ісус Христос не використовував Свою Божественну природу в корисливих цілях?
- Чому, маючи Божественну силу, Ісус Христос страждав?

Життєва історія

Можна подумати, що Ісус Христос жив давно й тоді Він являв багато чудес, а зараз такого не може бути, бо Його немає. Ось сучасна історія про те, як Ісус Христос – Спаситель оберігає життя українських воїнів у наші часи. Pozнайомтеся з життєвою історією та поділіться своїми думками щодо неї.

Волонтер-капелан розповів воїну ЗСУ про те, що Ісус Христос як Бог, Усезнаючий і Скрізь Присутній, оберігає людей на війні, рятує від загибелі, та подарував захиснику Новий Завіт. Солдат поклав його в нагрудну кишеню. Невдовзі пролунав постріл снайпера, який цілився в саме серце воїна. Яким же великим було здивування волонтера й самого солдата, коли вони побачили, що куля застрягла в книзі Нового Завіту й не досягла серця.

Запам'ятайте!

Знання й розуміння того, що Ісус Христос є одночасно й Богом, і людиною в одній Особі, надає величезної значущості Його настановам, які спонукають до правильного життя. Вони допомагають людям розвивати здібності, таланти, ставати успішними, щасливими. Подумайте, що найбільше очікує від вас Ісус Христос, і зробіть це.

Практика морального життя

Працюємо над власним удосконаленням

Якщо вітер, хвилі й уся природа слухаються Ісуса Христа, то чому б і нам не чинити так само: слухатися Його завжди?

Можливо, у вас неодноразово була висока температура. Про вас молилися, піклувалися батьки, лікарі... і ви одужали. Хто тримав під контролем цю ситуацію? А чи дякували ви Богові за ваше одужання? Чи дякували за турботу лікарю й батькам? Теща Петра була настільки вдячна Ісусові, що одразу їй захотілося віддячити Господеві. Ви теж із вдячністю в серці можете робити щось приємне для рідних і для Бога.

Напишіть про свій досвід послуху, про його наслідки через день, тиждень, місяць. Привчайте себе бачити позитивні речі у своєму житті й бути вдячними Богові за все. Читайте Святе Письмо, застосовуйте Божі принципи й Заповіді. Намагайтеся ділитися своїми відкриттями з батьками, рідними та друзями.

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

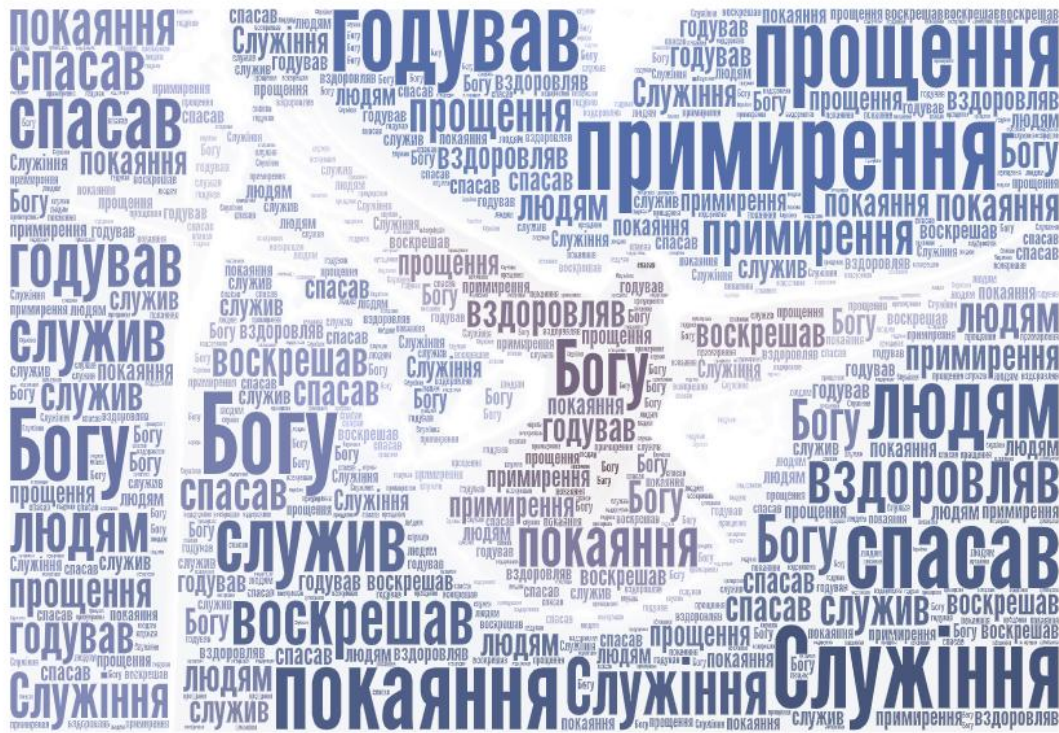

1. Напишіть повідомлення (7-10 речень): «Що я хотів/хотіла би змінити в стосунках між людьми (друзями, у сім'ї, класі, суспільстві). Чому?».
2. **Робота у групах.** Підготуйте проекти: «Як Боголюдська природа Ісуса Христа допомогла Йому врятувати учнів під час бурі на морі?»; «Як проявилася Боголюдська природа Ісуса Христа в Кані Галілейській?»; «Як проявилася Боголюдська природа Ісуса Христа під час рятування апостола Петра?»; «Як проявилася Боголюдська природа Ісуса Христа під час годування людей п'ятьма хлібами?»; «Як християни рятували людей, охороняли й втішали їх, допомагали їм під час різних викликів, насамперед воєнних дій» (провести дослідження, користуючись публікаціями в ЗМІ).
3. Інтерактивна гра «Ісус Христос – Бог і Людина»:

<https://learningapps.org/watch?v=p91bhwq4n22>

ТЕМА 6

СЛУЖІННЯ ІСУСА ХРИСТА

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Уважно розгляньте хмаринку слів і прочитайте слова, які на ній уміщені.

Чи всі вони вам відомі?

Висловіть припущення, про що йтиметься на уроці.

Золотий вірш уроку:

«Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох!» (Мт. 20:28).

Хто такий «Син Людський»?

Яка була мета Його приходу на землю?

На уроці дізнаєтесь

1. Приготування Ісуса Христа до служіння.
2. Ісус служить учням.
3. Як Ісус Христос служив Отцеві Небесному та людям.

Скарбничка мудрості

Збагачуємо свій словничок

Прочитайте ключові слова уроку.

Чи знайомі вони вам?

Як ви їх розумієте?

Запам'ятайте значення цих слів.

Ключові слова:

Служіння Богові – послух Богу, виконання Заповіді любові до Бога та Його волі.

Служіння людям – жертвна праця задля добра свого ближнього, допомога йому; виконання Заповіді любові до ближнього.

Примирення – стан перемоги над ворожістю, нетерпимістю протистояння; уміння дійти згоди, однастайності.

«Душу Свою дати на викуп за багатьох» – віддати своє життя заради спасіння людей. Саме це зробив Ісус Христос на хресті.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Христос – Спаситель

На фото – усесвітньо відома статуя Христос-Спаситель у місті Ріо-де-Жанейро в Бразилії. Широко розкинуті руки Христа символізують любов до всіх людей і до кожного зокрема. Ісус наче промовляє: «Прийдіть до Мене всі втомлені й обтяжені – і Я заспокою вас». Щоб заспокоїти людину, потрібно поговорити з нею, приділити їй час, порадити, допомогти... Чи це не є одним з виявів служіння людям? Служіння може бути як на рівні духовних потреб людини, так і на рівні фізичних. Можна перев'язати тілесну рану, а можна загоїти рану в душі.

Саме так і чинив Ісус Христос, звершуючи Своє служіння з великою любов'ю. Служив духовним і тілесним потребам людей. Але головним і особливим було Його **служіння примирення**. Кого й з Ким примиряв Ісус

Христос?

З моменту непослуху Адама і Єви через гріх людство знаходилося в

стані ворожнечі з Богом.

І всі спроби людей подолати це протистояння виявилися невдалими.

Лише служіння Ісуса Христа змогло змінити цю ситуацію. Поступово ми дізнаємося, як це відбулося.

Отець Небесний послав на землю Свого Сина для того, щоб Той добровільно виконав Своє служіння. Воно було нелегким, потребувало особливої жертви – жертви власним життям. Саме цей подвиг через розп'яття на хресті й став відплатою за гріхи всіх людей, які жили, живуть та будуть жити. В цьому полягало **служіння примирення**.

Віра в цей подвиг Ісуса Христа разом з покаяттям та доброчинним життям дозволяє кожній окремій особистості примиритися з Богом. Як хвора людина

повинна сама прийняти ліки для оздоровлення, так кожен із нас має плекати власну віру в жертву Христову й творити добрі справи.

Служіння Ісуса Христа розпочалося, коли Йому виповнилось 30 років. Тоді Він подався на Йордан, щоб охреститись від Івана Хрестителя.

Люди приходили до пророка, визнавали свої провини й калялись. Ісус, не маючи жодного гріха, усе одно прийняв хрещення як символ початку Його земного служіння й виконання волі Небесного Батька. Коли Ісус, охрестившись, виходив з Йордану, розкрилось Небо і Дух Божий у вигляді голуба спустився на Нього. У цей час пролунав голос Отця, Який був задоволений послухом Свого Сина.

Ісус не раз нагадував, що Його мета – чинити волю Небесного Батька, тобто служити Богові й людям.

Христос також показав усім приклад, що молитва (спілкування з Отцем Небесним) є великою допомогою в житті та служінні. Він молився багато, цілі ночі проводив у молитвах до Отця, надихаючись підтримкою Всевишнього. Одного разу учні попросили Свого Вчителя: «Навчи нас молитися!» У відповідь Він дав зразок молитви, яку ми називаємо «Отче наш».

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Що таке примирення?
2. Кого й з Ким примирив Ісус Христос?
3. До Кого Христос виявляв послух?
4. Що відбулося під час хрещення Ісуса на річці Йордан?
5. Назвіть джерело, звідки Христос черпав сили для служіння?
6. Як ви вважаєте, чи кожній людині в житті потрібна молитва?

Проблемне запитання

Оксанка дуже любила свого батька і, щоб зробити татові приємність, часто чистила його взуття. Одного разу вона замислилась: «А хто Ісусові Христу чистив взуття?» З цим питанням звернулась до тата. Той задумався: «Ніхто... У ті часи в Юдеї було правило: якщо приходили гості, то слуга виходив їм назустріч, аби злити воду на їхні ноги, омити від пилюки».

Ознайомтеся з євангельською історією саме такого служіння Ісуса Христа.

Перед святом Пасхи Христос із учнями прийшли в один дім, але ані слуга, ані господар не вийшли їм назустріч. Після вечері Ісус почав виконувати роботу слуги – мити ноги учням. Учні були здивовані, але Христос пояснив, що з великою любов'ю виконує цю роботу й радить їм робити те саме – служити: бачити потреби інших людей, навіть найменші, і допомагати їм.

Біблійна історія

*Прочитайте євангельську історію та
поміркуйте над її змістом.*

Нагодування п'яти тисяч людей п'ятьма хлібами та воскресіння дівчинки

(Ів. 6:2-15, Мт. 14:14-21, Мр. 6:34-44, Лк. 9:11-17, 8:41,42,49-56).

Одного разу більше п'яти тисяч людей прийшли до Ісуса в пустельне місце, аби почути науку про Боже Царство. Учитель цілий день навчав.

Почало вечоріти. Людей варто було відпустити, але, щоб вони не ослабли в дорозі, то мали поїсти. «А де взяти їжі на таку кількість людей?» –

стривожилися учні. Тут до них підійшов хлопчик і запропонував свої п'ять ячмінних хлібів і дві рибки. Учні не знали, як Христос відреагує на це. А Він узяв з рук хлопчика їжу, подякував за неї Богові й почав ламати на шматки. Учні допомагали, роздаючи хліб. Усі їли й наситились. «Позбирайте те, що залишилося», – промовив Ісус. Коли учні зібрали залишки, виявилося 12

кошиків (до речі, учнів було теж дванадцять). А на початку було лише п'ять хлібів і дві риби... Люди зрозуміли: сталося диво! «Це справді той Пророк, на якого ми чекали!» – гомоніли вони. Чутка про те, як Христос послужив тисячам голодних людей, швидко облетіла всю країну.

А ось як Ісус Христос послужив Яіру, що жив у Капернаумі. Чоловік благав Ісуса вилікувати його доньку, яка була при смерті. Поки вони йшли до будинку, дитина померла. Ісус промовив Яіру: «Не лякайся – лише віруй!» Він разом з Петром, Іваном і Яковом увійшов у дім. Там були родичі та слуги. Усі плакали. Ісус дозволив залишитись тільки батькам та своїм учням. Підійшов до ліжка, на якому лежала дівчинка, узяв її за руку й промовив: «Дівчинко, кажу тобі – устань!». І сталося чудо: дівчинка ожила! Ісус звелів принести їжу, і дитина з'їла все, що їй дали. Батьки раділи й дякували Христові! А всі, хто бачив це чудо, дивувалися. І знову чутка про те, як Христос послужив Яіру, воскресивши його дочку, облетіла всю країну.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Скільки їжі мав хлопчик?
2. Що Ісус зробив з нею?
3. Як люди зрозуміли, що сталося диво?
4. Про що Яір просив Ісуса?
5. Як саме Христос послужив батькам дівчинки?
6. Яке чудо сталося в домі Яіра? Чому?
7. З якою метою Христос зробив диво примноження їжі?
8. Чи можемо ми з тією самою метою робити щось іншим? Що саме?

Зверніть увагу! Поміркуйте!

Ісус Христос – Бог, і ніхто не може вчинити того, що може зробити Він. Але часто для дива Він використовує те, що даємо Йому ми.

1. Чи знаєте ви когось, хто може воскресити людину?
2. Як же Ісус зміг зробити це?

Чи допомогла вам історія про воскресіння дочки Яіра більше довіряти Ісусові й вірити, що Ісус – Син Божий? Коли вам потрібна буде допомога, довіртеся Ісусові.

Гордість Україн

Життя й служіння Григорія Сковороди

У Києві, на Конtrakтовій площі, є незвичайний пам'ятник – босий мандрівник з торбиною за плечима. Хто ця дивна людина? Це український поет і філософ Григорій Сковорода. У дванадцятирічному віці жага до знань привела обдарованого юнака до Києво-Могилянської академії, яку він успішно закінчив. Знав латину, грецьку, німецьку та єврейську мови. Був викладачем у Переяславській семінарії. Незабаром покинув її. Маючи величезні знання, ерудицію, багатогранний талант, Сковорода відмовився від почесних місць у суспільстві, від пропозицій викладати в університетах Європи й прийняв рішення служити простому люду. Чому він це зробив? Бо відчув у своєму серці велику любов до Бога й до свого народу. Тому зібрав у торбину необхідні речі, Біблію, сопілку й вирушив у подорож віддаленими селами України. Він розмовляв з людьми про Бога, віру, відкривав їм таємниці Слова Божого. Обравши такий спосіб життя, філософ уважав себе щасливою людиною, бо мав змогу служити Богові й людям.

Погляди Григорія Сковороди, його поезія та служіння вплинули на багатьох людей в Україні того часу. Його поважали й любили як народного героя, а пісні передавали з вуст у вуста:

Все мине, залишається лише любов,
Все мине, та не Бог, не любов.

Сковорода обрав долю мандрівника. Його слово змушувало багатьох задумуватися про цінності цього світу, сенс життя людини, волю Божу для себе. Народ України пам'ятає мудреця-філософа Григорія Сковороду. Нагадаємо, що у 2022 році – 300 років від дня народження видатного сина України. Його внесок у життя нашої країни неоціненний!

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Як Григорій Сковорода служив людям?
2. Що стало поштовхом до такого служіння?
3. Чого навчає вас життя Григорія Сковороди?

Моральний практикум

Робота у групах

1. Про які види служіння йдеться в наведених євангельських текстах? Знайдіть у цих уривках такі слова: «гріхи», «покаяння», «спаси», «спасіння», «прощаються гріхи». Поясніть їх.

			
Матвія 9:9-13	Марка 2:3-7	Луки 7:37-39, 44-48	Луки 19:2-10

2. Дискусійні завдання:
 - Чи є різниця між служінням і прислуговуванням?
 - Чи є служіння чимось принизливим?

3. Поміркуйте та прийміть рішення.
Вам доручили дуже відповідальне завдання, яке ви робитимете вперше у своєму житті. Обґрунтуйте свою думку й послідовність кроків Ви не знаєте, з

чого почати, як саме це робити. У кого попросите поради? До кого найперше звернетесь:

- до Бога в молитві;
- до батьків;
- до класного керівника або іншого вчителя;
- до друзів.

Застосуйте отримані знання на практиці.

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Напишіть мінітвір (7-10 речень) про життя й служіння Григорія Сковороди.

2. Підготуйте проєкт «Служи з любов'ю!».

Мета: послужити дітям-сиротам або стареньким у будинку для літніх людей.

Учні заздалегідь готують невелику виставу (варіант – програму) до свята Різдва або Пасхи. Кожен удома випікає печиво або ж купує солодоші. У школі упаковують гостинці в подарункові коробки, підписують вітальні листівки. З цією програмою напередодні свята відвідують дитячий будинок

або будинок для літніх людей. Після свого виступу спілкуються, дарують солодощі.

3. Підготуйте проєкт «Служи там, де навчаєшся».

Мета: навесні прибрати територію навколо школи. На виховних годинах розповісти про служіння Ісуса Христа й про те, що ми з Нього маємо брати приклад.

4. Підготуйте проєкт (загальношкільний) зі збору допомоги нужденним. Разом з дорослими (батьками) брати участь у роботі волонтерського центру; участь в акції милосердя з метою допомоги нужденним (наприклад, людям похилого віку, тимчасово переміщеним особам, пораненим, воїнам ЗСУ тощо).

5. Візьміть інтерв'ю у своїх ближніх, знайомих: «Яка Ваша улюблена євангельська історія про служіння Ісуса Христа й чому саме вона?».

6. Підготуйте повідомлення: «У яких сферах ви могли б послужити іншим людям»; «Які особливості служіння людей у часи війни?».

7. Зніміть відеоролик: «Хто з жителів вашого міста служить (служили) воїнами ЗСУ».

ТЕМА 7

УЧНІ ІСУСА ХРИСТА

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Уважно розгляньте хмаринку слів й прочитайте слова, які на ній уміщені.

Чи всі вони вам відомі?

Висловіть припущення, про що йтиметься на уроці.

Золоті вірші уроку:

«Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця» (Ів. 15:15).

«Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його» (Лк. 6:40).

Див. також : Лк. 6:13-16

Як пов'язані слова золотих віршів з темою уроку?

Чим відрізняється, за змістом золотого вірша, раб від друга?

На уроці дізнаєтесь:

1. Як Ісус Христос обирав учнів.
2. З якою метою Господь збирав учнів.

3. Якими були стосунки між учнями на початку їхнього спілкування.
4. Що робили учні Ісуса, відвідуючи різні місця.
5. Яку заповідь дав Учитель своїм учням для збереження дружби між ними?
6. Жінки — послідовниці Ісуса Христа.
7. Честь і гідність у відносинах Учителя та учнів.

Скарбничка мудрості

Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Учень — послідовник чийх-небудь поглядів, учення; людина, що намагається отримати нові знання.

Апостол — «посланець» (грец.), так у Біблії названі найближчі учні й послідовники Ісуса Христа, покликані поширювати Його вчення.

Учитель (вчитель) — людина, яка навчає інших людей (своїх учнів), передає їм певні знання про життя; у Біблії Вчителем називають Самого Ісуса Христа.

Раб — людина, позбавлена будь-яких прав, яка перебуває в повній власності свого володаря.

Пан — назва у Святому Письмі землевласника, який використовував роботу підневільних людей (рабів).

Друг — особа, зв'язана з ким-небудь дружбою, довір'ям, відданістю; товариш, приятель. Ісус Христос називав своїх учнів друзями.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте, про що в ньому йдеться.

Важливе Доручення

Одного разу могутній Цар доручив своєму Синові Царевичу виконати Важливе Доручення. Після довготривалих роздумів та випробувань у пустелі Царевич був готовий до виконання Батькового Великого Доручення.

Оскільки завдання було розраховане на дуже тривалий час, то самотійно Царському Синові довелося б виконувати його теж довго. Будь-яку справу легше робити, коли є команда однодумців, що мають бажання

навчатися чогось нового, цікавого та корисного. Тоді є вірогідність не лише добре виконати певну роботу, але й стати друзями. А потім вони ділитимуться з іншими тим, чого навчилися, і продовжуватимуть Важливу Справу після повернення Царевича додому.

Саме таку команду зібрав Син Царя, кожен учасник якої був цікавою та неповторною особистістю.

Біблійна історія

! Прочитайте євангельську історію та скажіть, хто були перші учні Ісуса Христа.

Перші учні Ісусові

(Ів. 1:35–50)

Ще до того, як Івана Хрестителя взяли під варту, він показав двом своїм учням на Ісуса: «Ось Агнець Божий», — і вони вирішили піти за Ним.

Цілий день учні пробули з Ісусом, після чого один з них, Андрій, знайшов свого брата Симона й сказав йому: «Ми знайшли Месію».

Андрій привів брата до Ісуса, й Ісус, поглянувши на того, промовив: «Ти — Симон, син Йони. І зватимуть тебе Петро — «скеля».

Наступного дня Ісус зібрався йти до Галилеї. Він хотів узяти з собою ще й Пилипа, що мешкав в одному місті з Андрієм та Петром.

А Пилип вирішив привести до Ісуса ще одного свого земляка — Натанаїла. Пилип сказав Натанаїлові, що саме сидів під смоковницею: «Ми зустріли Того, про Кого писав у Законі Мойсей і про Кого мовили пророки, — Ісуса, сина Йосипа з Назарета». Натанаїл не повірив: «Хіба з такого міста, як Назарет, може бути щось путяще?». Тоді Пилип сказав: «Ходімо — побачиш сам».

Натомість Ісус, подивившись на Натанаїла, що йшов до Нього, мовив: «Ось справжній ізраїльтянин, у якому немає підступу». Натанаїл здивувався: «Звідки Ти мене знаєш?»

«Ще перед тим, як Пилип покликав тебе, Я бачив тебе, — сказав Ісус. — Ти сидів під смоковницею».

«Учителю! — вигукнув вражений Натанаїл. — Ти — Син Божий, Цар Ізраїля!»

Проте Ісус зауважив йому: «Ти повірив Мені лише тому, що Я згадав про смоковницю. Але ти побачиш набагато більше».

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Хто здійснював вибір: учні чи Вчитель Ісус Христос?

1. На що звертав увагу Ісус Христос, вибираючи учнів? (досліджуємо поняття гідності)

3. На що звертали увагу учні, роблячи свій вибір йти за Ісусом Христом? (досліджуємо поняття честі)

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Учні Ісуса Христа

(Ів.15:14, 17, Мт. 28:19)

Відомо, що Ісус мав багато учнів. Та серед них були ті, що постійно ходили з Ним. Їх називали 12 апостолів Ісуса Христа. Найчастіше їхні імена наводяться в такому порядку, у якому вони приєдналися до Учителя: Симон-Петро та Андрій, Яків та Іван, Пилип (Филип), Вартоломей (Варфоломій), Матей (Матвій), Хома (Фома), Яків (Алфеїв син), Симон Кананіт (Зилот), Тадей (Юда (Іуда) Яків син), Юда (Іуда) Іскаріот.

У звичайному житті ці люди мали різні професії та становище в суспільстві. Симон-Петро, Андрій, Хома, Яків та Іван були рибалками; Матей був митником, тобто збирав податки; Симон Кананіт, за однією з версій, був повстанцем; про життя Пилипа, Вартоломея, Якова (Алфеева сина), Тадея і Юди Іскаріотського до зустрічі з Ісусом Христом нам невідомо. Характер в учнів Ісуса Христа також був різний.

Як і всі люди, вони піддавалися спокусі гріха. Юда взагалі зрадив Учителя за тридцять срібних монет. Після арешту Сина Божого апостол Петро тричі зрікся Його. А апостол Хома не вірив у Воскресіння Христа доти, аж поки не побачив Його рани на власні очі.

Спочатку взаємини між апостолами теж не були ідеальними. Вони, як і решта людей, сварилися та змагалися між собою. Але були добрими, щирими людьми. Поступово кожен з них набирался мудрості від Свого Вчителя. Вони стали справжніми друзями та в тяжкий час підтримували одне одного, трималися разом.

«Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую... Це Я вам заповідую, щоб любили один одного ви!» — така була головна настанова Вчителя Своїм учням.

Упродовж трьох років Христові апостоли переймали Його науку. Вони всюди ходили з Ним, слухали Його проповіді перед народом, були свідками Його непростих розмов із книжниками й фарисеями, бачили здійснені Ним чудеса. Згодом Ісус Христос доручив учням проповідь Царства Божого. «Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа».

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Знайдіть у тексті слова, які збігаються з тими, що в хмаринці.
2. Скількох учнів Ісуса Христа називали апостолами?
3. Ким за родом діяльності були учні Ісуса Христа?
4. Якими були відносини між учнями Ісуса Христа спочатку?
5. Як змінилися взаємини між апостолами під впливом Учителя?
6. Яку заповідь дав Ісус Христос Своїм учням для збереження дружби між ними?
7. Яке доручення отримали учні від Свого Вчителя?

			
Андрій	Петро-Симон	Пилип	Яків
			
Іван	Матвій	Варфоломій	Хома
			
Яків, Алфеїв син	Юда Іскаріот	Тадей	Симон Кананіт

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Жінки – послідовниці Ісуса Христа

(Лк. 8:1-3, Ів. 4:25-27, Мт. 28,9-10, Рим.16:6)

Серед учнів і послідовників Ісуса Христа були не лише чоловіки, а й жінки. «І сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. І з Ним Дванадцять були та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів та хвороб: Марія, Магдалиною звана, що з неї сім демонів вийшло, і Іванна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили».

Саме жінці Ісус Христос відкрився про те, Хто Він: «Відказує жінка Йому: «Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос, як Він прийде, то все розповість нам». Промовляє до неї Ісус: «Це Я, що розмовляю з тобою...». І тоді надійшли Його учні і дивувались, що з жінкою Він розмовляв».

Жінки також першими дізналися про Воскресіння Христове й побачили Його воскреслим. «Аж ось Ісус зустрів їх і каже: «Радуйтеся!» Ті підійшли й кинулися йому в ноги та вклонилися. Тоді Ісус сказав їм: «Не бійтесь! Ідіть і

П'єро ді Козимо. Марія Магдалина (близ. 1500-1510 р.р.)

сповістіть моїх братів, щоб ішли назад у Галилею: там мене побачать».

У християнській літературі розповідається про те, що після хресної смерті Спасителя Марія Магдалина вирушила до Ефесу разом із Дівою Марією та Іваном Богословом, де допомагала йому у працях. Уважається, що Марія Магдалина проповідувала в Римі: «Вітайте Марію, що багато для вас трудилася».

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Знайдіть у тексті слова, які свідчать про рівне ставлення Ісуса як до чоловіків, так і до жінок.
2. Які дії Ісуса Христа вказують на

важливість ролі жінок у поширенні Його вчення?

3. Якою ви побачили Марію Магдалину на картині П'єро ді Козимо?

Повчальна історія

Прочитайте притчу Бруно Ферреро й визначте її головну думку.

Притча про вдячність

Один учитель сказав учням намалювати те, за що вони хотіли б подякувати Богові. Учитель гадав, що в цих дітей – вихідців з бідних родин – насправді не так багато причин відчувати вдячність. Він був переконаний, що всі радше намалюють купи солодошів, столи, що вгинаються від наїдків. Малюнок, який подав Михайлик, вразив учителя: на ньому хлопчина зобразив руку.

Але чия це рука?

Клас зацікавився тим зображенням.

«Для мене це рука Бога, що дає нам хліб насущний», – висловилася одна дитина.

«Це рука селянина. Він годує курей», – сказала інша.

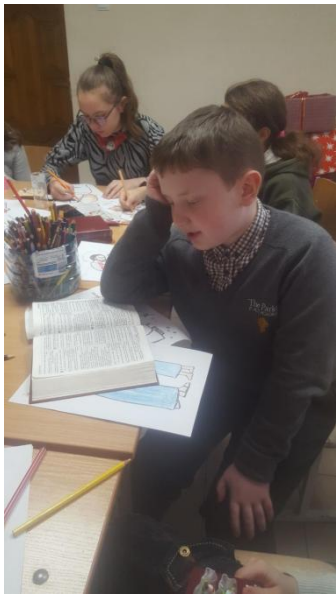
Поки діти ще малювали, учитель нахилився над партою Михайлика й спитав його, чия то рука.

«Це Ваша рука», – прошепотів хлопчина.

І тоді педагог пригадав, як щовечора брав Михайлика за руку, бо той був найменшенький, і проводжав до виходу. Учитель так само поводився і з іншими дітьми, але для Михайлика це мало справді велике значення.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чи згодні ви, що ця притча – про вміння бути вдячним учителям та цінувати їх? Поясніть свою думку.
2. Що б зобразили на малюнку ви?

Учні Тернопільщини вивчають основи християнської етики. Сучасні фото

Моральний практикум

1. «Відкритий мікрофон»

Поміркуйте та скажіть, чим відносини у вашому класі відрізняються від відносин між учнями Ісуса Христа? А чим схожі?

2. Робота у групах

Сформулюйте п'ять правил християнської моралі взаємодії/спілкування в класі.

3. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії (цитати були використані в уроці): <https://wordwall.net/uk/resource/28795900>.

4. Інтерактивна гра «12 апостолів»: <https://learningapps.org/watch?v=p4r2tprkk22>

5. Установіть відповідність між зображенням та іменем апостола:

<https://learningapps.org/watch?v=pe1oir0jj22>

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Напишіть повідомлення: «Що б ви хотіли змінити в моральних стосунках між людьми (друзями, членами сім'ї тощо)? Чому?».
2. **Робота у групах.** Підготуйте проекти:
«Яким ви бачите сучасного вчителя?»; «Жінки-послідовниці Ісуса Христа: в історії та сучасності» (створити сторітелінг/комікс/презентацію).
3. Складіть пазл «Ісус Христос і апостоли»:
<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=12606f26c17c>

ІСУС ХРИСТОС – ЛІКАР ДУШІ Й ТІЛА ЛЮДИНИ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

*Які слова розміщені на хмаринці, чи пов'язані вони з темою?
Про що йтиметься на сьогоднішньому уроці?*

Золоті вірші уроку:

«І обходив Ісус усі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангеліє Царства проповідуючи, і виліковуючи всяку недугу та неміч усяку» (Мт. 9. 35).

«...і до Мене поклич у день неволі, – Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!» (Пс. 49:15)

Див. також: *Мт. 10:46-52; Лк. 17:11-19, 18:35-43.*

Як пов'язаний золотий віриш з темою уроку?

Чому Бог радить звертатися до Нього, коли є проблеми?

На уроці дізнаєтесь:

1. Чому до Ісуса зверталися «Лікарю»?
2. Які хвороби лікував Ісус?
3. Якими були особливі умови одужання?
4. Чому Ісуса називають Лікарем душі й тіла?

Скарбничка мудрості

Збагачуємо свій словничок

Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?

*Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Спаситель — Син і Посланець Божий, Який покликаний урятувати людство від гріха.

Віра — 1) християнська чеснота; 2) упевненість у чомусь, у здійсненні чогонебудь; 3) визнання існування Бога; 4) прийняття за правду того, що виявляє Бог у Біблії.

Вдячність — усвідомлення та позитивна оцінка людиною доброго вчинку іншої людини чи Бога стосовно неї.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Чудеса зцілення людей як прояв Ісусової любові

Ісус Христос здійснив багато чудес, які записані на сторінках Євангелій. Люди не раз ішли до Господа, бо чули про Його чудеса. Чимало людей були хворими й сподівалися, що Христос зможе їх вилікувати. Напевно, були й такі, хто просто хотіли побачити, що Він може зробити. Дехто взагалі наполягав на здійсненні чудес як доказі того, що Ісус насправді є Сином Божим.

Існує тісний взаємозв'язок між поняттями «оздоровлення», «віра», «спасіння». У чудотворних діях на перший план завжди виступає віра людини та любов Ісуса Христа. Христос, оздоровлюючи фізично хворих, також прощає їм гріхи, тобто подає не часткове, а цілковите оздоровлення всієї людини. Христос може зцілити не тільки тіло, а й душу, тобто звільнити від гріхів, від докорів сумління. Тому Ісус є справжнім **Лікарем-Спасителем**.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому Ісус Христос міг здійснювати чудеса? Про що це свідчить?
2. Чому багато людей ходили за Ісусом Христом?
3. Чи звертаєте ви до Господа, коли виникають труднощі чи проблеми?
4. Про що ви просите в Ісуса?

Біблійна історія

! Прочитайте євангельські історії про лікування Ісусом різних людей.

Ісус лікує душу й тіло людей

(Мк 10: 46-52, Мт. 9: 1-8, Лк 17, 11-19)

На одній з вулиць Єрихону сидів сліпий чоловік і просив милостиню. Тут, край дороги, він щодня сподівався, що перехожі покладуть якусь дрібну монету в його простягнуту руку. Одного разу чоловік почув ім'я Ісуса Христа. Сліпий вірив, що Ісус – обіцяний Богом Месія, справжній нащадок царя Давида. Напруживши всі свої сили, він став кричати:

– Ісусе, Сину Давидів! Яви милість до мене!

– Припини цей гамір! – накинулися на сліпого люди. Однак Ісус зупинився.

– Підведіть його сюди, – сказав Він. Кілька чоловіків підійшли до сліпого і, допомігши йому підвестися, повели до Ісуса.

– Що ти хочеш, щоб Я зробив тобі? – запитав у нього Ісус.

– Учителю, зроби, щоб я міг бачити, – попросив сліпий.

– Ти отримаєш те, що просиш, – відповів Ісус, – бо ти віриш у Мене, і Я допоможу тобі. Віра твоя спасла тебе!

Щасливий, він приєднався до людей, що оточували Ісуса Христа. Він радий був іти за своїм Царем хоч на край землі.

А також четверо друзів вирішили допомогти своєму товаришеві, який не міг ходити. Вони на ношах принесли розслабленого до будинку, у якому перебував Ісус, й опустили його через отвір у даху. Коли Ісус побачив хворого чоловіка, то сказав: «Відпускаються тобі гріхи твої». Але деякі почали міркувати: «Хто він такий, що гріхи відпускає?». Тоді Ісус, знаючи їхні думки, запитав:

– Що легше сказати: «Відпускаються твої гріхи чи візьми своє ложе й ходи?»

Тоді звернувся до хворого:

– Візьми своє ложе й ходи.

Розслаблений встав і пішов.

Ісус завжди допомагав безкорисливо, не чекаючи винагороди чи слів подяки. Але одного разу, коли Він оздоровив десяткох хворих на проказу, лише один з них повернувся до Ісуса й подякував Йому. Тоді Ісус запитав: «Де ж дев'ять?»

Ісус хоче, щоб ми навчилися дякувати Богові та людям. Бо дехто, отримуючи ласки від Усевишнього, сприймає це як належне й не дякує.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Що запитав Ісус у сліпого чоловіка?

2. Чому Ісус зцілив сліпого?

3. Що зробив Ісус перед тим, як оздоровити

розслабленого чоловіка?

4. Що є важливою передумовою для одужання?

5. Чому Ісус звернув увагу на вміння дякувати?

6. Чи дбали ви колись про хворого? Як саме?

Життєва історія

Прочитайте сучасну історію в переказі Оксани Павлової та поміркуйте над моральними уроками розповіді.

Це трапилося під час героїчної оборони Маріуполя. Українські воїни для виконання бойового завдання прийняли рішення зайняти квартиру в одній зі зруйнованих п'ятиповерхівок. Серед захисників знаходився Олег – головний герой історії. Він був глибоко віруючою людиною, у рідному Києві ходив до церкви. Його увагу відразу привернула пошматована книга, що лежала на підлозі. Це був Новий Завіт – старовинний, з темними від пережитих століть сторінками. Незважаючи на постійні обстріли, чоловік кинувся збирати вирвані та зім'яті аркуші. Ця Книга пройде з ним крізь усі подальші випробування, даючи сили і надію. Побратими чули, як Олег, читаючи Святе Слово, молився кожного дня. Хтось мовчав, а хтось посміювався, що серед них є віруючий.

Та коли його взвод без втрат здійснив перехід до «Азовсталі», дехто став приєднуватися до читання Нового Завіту. Далі – більше. Усі бачили: після молитов Олега Бог дає відповіді. Коли повернулися неушкодженими з дводенного завдання 12 воїнів, то здивовано розповіли, як сиділи під мостом, а ворожий снаряд, що впав за п'ять метрів, не розірвався. Виявилося, що у той саме час у заводських катакомбах Олег читав Євангеліє і молився до Бога за товарищів. Після цього випадку багато хто з хлопців почав звертатися до Божого Слова, для зручності – з своїх телефонів, й просити Олега, щоб той навчив і їх молитися.

А потім був полон. З ним прийшла велика біда – після пережитого Олегові паралізувало лівий бік тіла. Засумували воїни, що так важко захворів їхній побратим. Та Олег не втрачав віри у Бога, продовжував молитися.

За тиждень був обмін полоненими. Обмінювали тільки поранених і хворих. Саме Олег, серед небагатьох, потрапив до цього обміну! Так він повернувся додому зі своїм маріупольським Новим Завітом.

Зараз захисник України повністю здоровий.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Що найбільше вразило вас у цій історії?
2. Яку роль у житті захисників Маріуполя відіграв Новий Завіт, знайдений воїном Олегом?
3. Чи можна стверджувати, що хвороба Олега – «за гріхи»?
4. Як ви гадаєте, чому Олег захворів саме в полоні?
5. Чи траплялося з вами, вашою родиною щось подібне, пов'язане з хворобою та зціленням?

Моральний практикум

1. Робота у парах

Проаналізуйте наведені нижче думки щодо Божої допомоги в одужанні. Які з них вам подобаються, які – ні. Поясніть, чому.

Один каже: «Я вважаю, що це для когось іншого, а не для мене. Адже події, викладені у Святому Письмі, далекі від нашого життя. Вони описують історію давнього чужого народу. У той час не було пігулок, ефективних ліків, досвідчених лікарів».

Другий мовить: «Я б хотів мати якийсь інший шлях до лікування. Скільки віруючих людей також хворіють і не отримують миттєвої допомоги від Бога».

Третій бідкається: «Я зневірився, бо мій гріх занадто великий, щоб Бог мені простив».

Від четвертого чуємо: «Я боюся, що можуть подумати про мене друзі».

П'ятий заявляє: «Я буду виконувати Заповіді Божі повною мірою пізніше, але не зараз. Життя таке довге, і я ще встигну виправити себе».

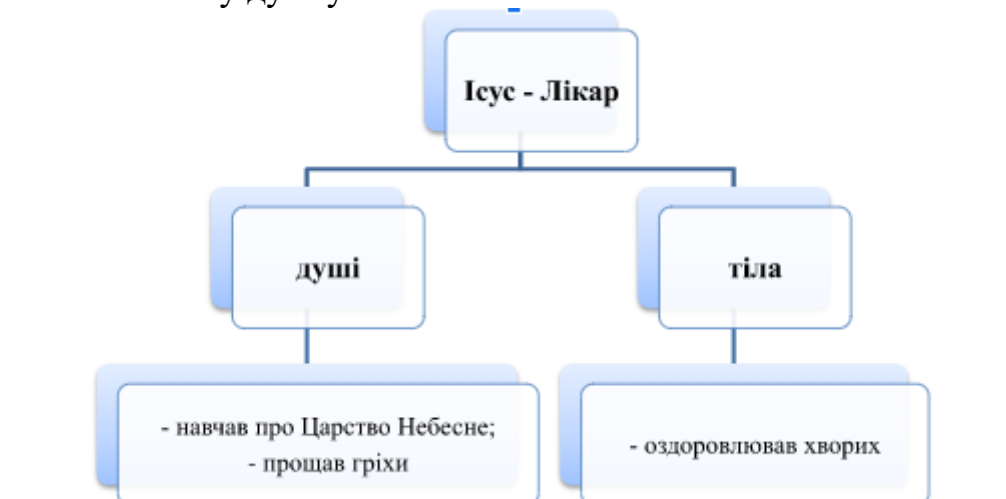
Учні Волинської області на уроці з основ християнської етики. Сучасне фото

2. Робота у групах

Проаналізуйте схему.

Поміркуйте: чи існує взаємозв'язок між оздоровленням душі й тіла людини?

Поясніть вашу думку.

3. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії:
<https://wordwall.net/uk/resource/32631642>

4. Перевірьте себе:

- 1) У чому виявлялося служіння Христа як Лікаря?
- 2) Чому Ісус прощав гріхи людям?
- 3) Хто отримував зцілення від Ісуса?
- 4) Як можна отримати зцілення душі й тіла?
- 5) Чи всіх хворих лікував Христос?
- 6) Чи може, на вашу думку, аморальна поведінка стати причиною хвороби?

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома Завдання за вибором

1. Візьміть інтерв'ю в рідних, знайомих: «Чи знаєте ви сучасних лікарів, які одночасно звертають увагу на моральний стан людини та на її здоров'я?».
2. Підготуйте проєкти: «Чому лікування душі та тіла одночасно є найбільш ефективним?»; «Чому Ісус Христос вимагав змінювати моральну поведінку перед лікуванням тіла?».
3. Провідайте хвору людину (якщо це можливо) або поспілкуйтеся з нею по телефону. Помоліться за її одужання.

ТЕМА 9

ІСУС ХРИСТОС – ВЕЛИКИЙ УЧИТЕЛЬ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте

Якою є форма хмаринки слів? Чому саме така?

Які слова розміщені на хмаринці, чи пов'язані вони з темою уроку?

Висловіть припущення, про що йтиметься на уроці?

Золотий вірш уроку:

«Учителю, ми знаємо, що Ти Учитель, Який прийшов від Бога» (Ів. 14:6).

Як узаємопов'язані золотий вірш і тема уроку?

На уроці дізнаєтесь:

1. Чому Ісуса Христа називають Великим Учителем?
2. Яким чином Ісус навчав людей?
3. Що є основою вчення Ісуса Христа?
4. Чому Його повчання завжди актуальні?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

Прочитайте ключові слова уроку.

Чи знайомі вони вам?

Як ви їх розумієте?

Запам'ятайте значення цих слів.

Ключові слова:

Учитель у Біблії – Сам Ісус Христос, Який є прикладом для учнів.

Учитель/учителька – той/та, хто навчає, передає знання.

Послідовник/послідовниця – той/та, хто наслідує кого-, що-небудь, іде за чиймось прикладом.

Любов – почуття глибокої сердечної прихильності до когось.

Проповідь – промова повчального змісту на релігійну тему.

Учення – сукупність теоретичних понять у якій-небудь галузі знань, система поглядів.

Повчання – порада, настанова, дороговказ.

Досконалий/досконала – особистість, що визначається повнотою позитивних якостей; довершений/довершена.

Актуальність – важливість чогось для даного часу; те, що відповідає нагальним потребам сучасності.

Універсальний – прийнятний для всіх.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Чому Ісус Христос – Великий Учитель людства

Любі п'ятикласники! Сьогодні для вас відчинені двері нового, незвіданого світу знань, досягти який допомагають педагоги. Коли ви були маленькими, то тато й мама, дідусь і бабуся, вихователі в дитсадку, потім – і перший учитель виконували цю нелегку, але благородну справу. Тепер багато чого можете навчитися самі, шукаючи матеріали в мережі «Інтернет», завантажуючи інструкції до виконання тої чи іншої роботи. І це дуже добре!

Чи доводилося вам заблукати в лісі чи незнайомій місцевості? На жаль, так буває. Так само можна втратити орієнтир і в пізнанні світу. Щоб не розгубитися в цьому складному житті, християни мають орієнтуватися на те вчення, яке приніс на Землю Син Божий – Ісус Христос.

Понад дві тисячі років тому Христос народився на Землі. Та навіть сьогодні Його вважають Найкращим Учителем, бо Він пояснював дуже просто та зрозуміло найважливіші речі в житті. Ісус навчав людей у різних місцях: на березі моря та в човні, у них удома та на дорозі. Він не їздив ні автобусом, ні автомобілем – ходив пішки, а подорожуючи, спілкувався із супутниками й давав їм приклад того, як чинити в різних життєвих ситуаціях. До приходу на землю Христос перебував із Богом на Небі, а після Свого втілення відкрив найпотрібніше для людей. Найголовніше з цього міститься у Святому Письмі. Тому кожен, хто слухає або читає Святе Письмо, – слухає Самого Ісуса Христа. А той, хто намагається втілити Його істини у власному житті, стає справжнім послідовником (послідовницею) Самого Христа. Ми слухаємо біблійні істини – і ніби чуємо Самого Вчителя.

Чому Ісус був Великим Учителем?

Його вчення спрямоване на Вічне. Воно зрозуміле, переконливе, тому що відповідає найкращим бажанням людського духу. Христос учив, що Бог не тільки з людиною, але й у кожній людині є Бог. Його слово духовне й життєве: будить сили душі, направляє їх до самовідданості, до морального життя. У Його словах поєднані доброта й строгість, милість і принциповість, лагідність і викривання. Він любив людей, хотів допомогти їм дізнатися про Бога. Велич Ісуса Христа в тому, що Його діла ніколи не суперечили словам.

Христос радо спілкувався з дорослими, але ще більш прихильно ставився до дітей: хотів зробити їх щасливими. І їм подобалося бути з Ісусом, бо Він розмовляв з ними та вислуховував їх, навіть ставив за приклад дорослим. Отже, основою Його вчення є Любов.

Повчання Христові досконалі, універсальні й актуальні завжди для всіх людей планети, бо вказують шлях до життя вічного. Тому Ісуса Христа ще називають Учителем усіх часів і народів.

А якщо ви хочете зробити людей щасливими, розповідайте їм те, що дізналися про Бога.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому Ісуса Христа називають Великим Учителем?
2. Де саме Христос навчав?
3. Чим Він відрізнявся від інших людей на Землі?
4. Чому дітям подобалося бути поруч з Ісусом?
5. Чому Сина Божого називають Учителем усіх часів і народів?
6. Доведіть, що любов є основою вчення Спасителя.
7. Чого людина може навчитися в Ісуса Христа?

Моральний практикум

1. Побудуйте асоціативний куш «Ісус Христос» у вигляді Сонця з промінням.

Біблійна притча

!Прочитайте євангельську притчу й поміркуйте над її змістом.

Ісус навчає на прикладі птахів та квітів

(Мт. 6:25-33)

Господь розумів, що людина недосконала, буває дуже заклопотаною, тому Він постійно радив піклуватися про головне, не дбати про другорядне.

Одного разу Він сказав людям:

– Погляньте на птахів небесних: вони не сіють, не жнуть, не збирають у житниці; і Отець ваш Небесний годує їх. Хіба ж ви не набагато кращі за них? Та й хто з вас, турбуючись, може додати собі зросту хоч на один лікоть? І про одяг чого піклуєтесь? Подивіться на лілеї польові, як вони ростуть: не трудяться й не прядуть; кажу ж вам: що й Соломон у всій славі своїй не одягався так, як кожна з них; якщо ж траву польову, що сьогодні є, а завтра буде вкинута в піч, Бог так зодягає, то хіба не набагато краще зодягне вас, маловіри! Тож не турбуйтеся й не кажіть: що нам їсти? чи що пити? або: у що вдягтися? Бо всього цього язичники шукають; знає бо Отець ваш Небесний, що

ви маєте потребу в усьому цьому. Шукайте ж спершу Царства Божого й правди Його, і все це додасться вам.

Отже, піклуйтеся, насамперед, **про пізнання Бога**. Нехай це піклування стане першочерговим у вашому житті, тоді й все інше стане на свої місця.

1. На які особливості в житті птахів звертає увагу Ісус Христос у своїй притчі?
2. Як Господь оцінює красу польових лілей?
3. Що говорить про важливість людини в очах Господніх?
4. Яку настанову людям дає Христос?
5. Як ви розумієте вислів «шукати правди Його»?

Текст-пояснення

Чи зрозуміли ви, чого навчав Ісус Христос?

Христос, розповідаючи цю притчу, хотів, щоб ми не турбувалися про їжу й одяг. Бог знає, що все це потрібне. Ісус не мав на увазі, що нам не треба працювати. Ні, Він говорить нам: Бог має стати головним у нашому житті. Якщо так буде, Господь подбає про те, щоб у нас було все необхідне, тільки треба щиро вірити цьому й довіряти Небесному Отцеві.

«Вільний мікрофон»

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому нам потрібно працювати, щоб одягатися й харчуватися?
2. Як ви вважаєте, чому Бог у житті людини має посідати найважливіше місце?
3. Чому треба вірити, що Господь подбає, щоб у нас було все необхідне?

Гордість України

Видатні вчителі-християни України

Григорій Сковорода – мандрівний учитель XVIII століття, який навчав, що в природі – краса, гармонія, а в суспільстві – несправедливість, і щоб змінити навколишнє, треба кожному змінити себе самого. Він навчав:

«Пізнавай себе, а пізнавши – удосконалюй. Веління природи – це веління Бога в людині. Пізнання природи – це пізнання Бога».

Василь Сухомлинський – видатний педагог України середини ХХ століття, директор Павлиської школи. З усіх моральних якостей особистості в першу чергу виділяв людяність, доброту, чуйність до оточення, готовність прийти на допомогу. Його ім'я відоме на Кубі й в Австралії, Японії та Німеччині, Греції та Монголії, Китаї та Польщі, у багатьох країнах світу.

А чи зможете ви своїм життям довести, що людина, насамперед, має бути доброю?

Гордість світу

Видатні вчителі-християни світу

Марія Монтессорі – видатний педагог ХХ століття, яка народилася в Італії, була першою жінкою, яка закінчила курс медицини, і першою лікаркою, що здобула докторський ступінь. Стала першою, хто звернув увагу на особливе ставлення до дітей з обмеженими можливостями. Переконувала, що для дітей, як хворих, так і здорових, необхідне спеціальне розвиваюче середовище, де були б зібрані всі знання про навколишній світ.

Моральний практикум

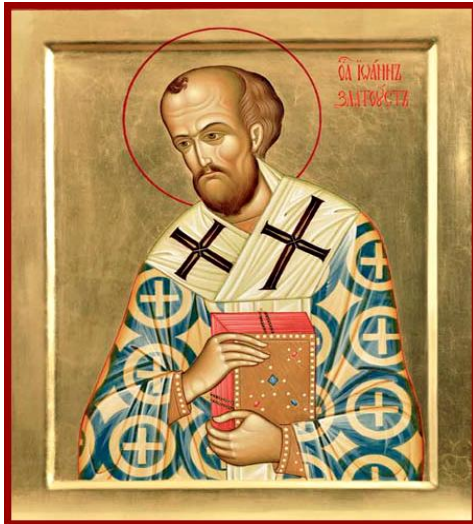

Робота у групах

Прочитайте оповідання та подумайте, які чесноти проявляються в послідовників Христа.

І група

Поспілкуйтеся в групі, розкажіть, що вас вразило в оповіданні.

Випробування Івана Золотоустого

Христос за земного життя мав багато ворогів. Із людської точки зору Він був невдахою. Навіть найближчі учні зрадили Його. Але, незважаючи на це, Ісус ніколи не втрачав мужності й віри. Він у всьому покладався на допомогу Божу. Так слід жити кожному з нас.

Прикладом може слугувати Іван Золотоустий, видатний сподвижник Христа IV-V століть. Коли римський імператор погрожував йому засланням, той відповів:

– Весь світ – будинок мого Отця, і ти не можеш мене вислати з нього. Тоді володар сказав, що може вбити святителя.

– Ти не можеш зробити це, бо моє життя поховане з Христом у Бозі. Потім імператор похвалявся конфіскувати все майно Золотоустого. На це вірний слуга Божий сказав:

– Мій скорб на небесах, і там моє серце.

Монарх пообіцяв знищити всіх його друзів.

А Золотоустий відповів:

– Я маю Друга на небесах, із Яким ти не можеш мене розлучити.

Така сміливість показує характер тих, хто є вірним послідовником Христа.

Поміркуйте над такими питаннями:

1. Чому з людської точки зору життя Ісуса Христа було невдалим?
2. Чому ж тоді в Нього так багато послідовників?
3. Які переваги має людина, котра своє життя пов'язує з Богом?

II група

Поспілкуйтеся в групі й розкажіть, що вас вразило в оповіданні.

За руку з Богом

Михайликові було 11 років, але своїх батьків він не пам'ятав, бо виріс у дитбудинку. Завідувачка Зінаїда Петрівна з любов'ю й

співчуттям ставилася до своїх вихованців, часто відверто розмовляла з ними.

Коли до жінки приходили подружжя, що хотіли взяти в сім'ю дитину, вона найпершим кликала Михайлика.

– Ось Валентина Павлівна й Микола Миколайович хочуть узяти тебе до себе, – казала до хлопчика.

– Ні-ні, – заперечував він, – мене не треба брати. Ви візьміть Олю. Знаєте, яка вона хороша? Любить співати, уміє вишивати, у неї немає жодної поганої оцінки. А як вас любитиме! Та ніхто й ніколи ще так не любив! Ну, скажіть їм, Зінаїдо Петрівно!

– Добре, Михайлику, іди у свою кімнату, – погладжуючи вихованця по голові й проводжаючи з кабінету, відповідала завідувачка. – То що робитимемо? – запитально дивилася на майбутніх батьків.

– Що ж? Познайомимося з Олею.

Після вечері Зінаїда Петрівна зустрілася з Михайликом.

– Ти скоро тут усіх так розрекламуєш, що в дитбудинку залишимося тільки я й ти. Кого тоді виховуватиму?

– Але ж вам їхати треба! – вимогливо сказав хлопчик.

– Це вже й за мене взявся? Куди хочеш відправити?

– Вас чоловік дуже чекає, мусите їхати до нього. І вашу донечку...

– Яку ще донечку?

– Наталочку. Ви ж її дуже любите, просто боїтеся зізнатися. Ваш Слава полюбить Наташу як рідну дочку. Вийде гарна сім'я!

– Де ти такий узявся? Звідки ти все знаєш? – зі сльозами на очах промовила зворушена жінка.

На планеті 8 мільярдів людей. І кожен прагне бути щасливим. Але щастя живе в нас самих і найбільше його в тому, хто щиро ділиться ним.

За кілька тижнів Зінаїда Петрівна з Наталочкою зібралися від'їжджати. Дитбудинківці з вихователем пішли їх проводжати. Коли попрощалися, Надія Степанівна попросила дітей вишикуватися в колону по двоє. Так вони зазвичай поверталися назад.

Зінаїда Петрівна, поглянувши на діточок, сказала Наташі:

– Ну ось, вони йдуть усі парами.

– Ні, Михайлик іде сам!

– Ні, він ніколи сам не ходить.

– А з ким же?

– За руку з Богом.

За Оленою Дубровською

Поміркуйте над такими питаннями:

1. Чому Михайлик почувався завжди щасливим?
2. Чому Зінаїда Петрівна сказала, що Михайлик завжди ходить за руку з Богом?
3. Чи знаєте ви людину, про яку можна сказати: він/вона ходить за руку з Богом?

III група

Поспілкуйтеся в групі й розкажіть, що вас вразило в оповіданні.

– Ви мене не пам'ятаєте?
Я був вашим учнем.

Я був вашим учнем

Одного разу хлопець упізнав у перехожому свого вчителя з молодших класів. Він підійшов до старого й запитав:

– Ви мене не пам'ятаєте? Я був вашим учнем.

– Так, я пам'ятаю тебе третьокласником. І чим ти займаєшся зараз?

– Я викладаю. Ви так уплинули на мене, що мені теж захотілося виховувати юних учнів.

– Так? Дозволь поцікавитися, у чому ж виявився мій вплив?

– Ви насправді не пам'ятаєте? Дозвольте нагадати.

Одного разу мій однокласник прийшов у клас з красивим годинником на руці, який йому подарували батьки. Хлопчик зняв його та поклав у ящик парти.

Я завжди мріяв мати такий, тому не втримався й вирішив узяти годинника собі. Незабаром той хлопчик підійшов до вас у сльозах і поскаржився на крадіжку. Ви обвели нас усіх поглядом і сказали: «Той, хто забрав годинник, що належить йому, має повернути цю річ господарю». Мені стало дуже соромно, але не хотілося розлучатися з украденим, тому й не зізнався.

Ви попрямували до дверей, замкнули їх і веліли нам усім вишикуватися вздовж стіни, попередивши: «Я повинен перевірити всі ваші кишені за однієї умови, що ви всі заплющите очі».

Ми послушали, і я відчув, що це був найганебніший момент у моєму недовгому житті.

Ви рухалися від учня до учня, від кишені до кишені. Коли дістали годинник з моєї кишені, то продовжували рухатися до кінця ряду. Потім сказали: «Діти, усе в порядку. Ви можете розплющити очі й повернутися до своїх парт».

Віддавши годинник власнику, Ви не вимовили більше жодного слова з приводу цього інциденту.

Це був день порятунку моєї честі й душі.

Ви не запламували мене як злодія, брехуна, нікчемну дитину, навіть не спромоглися поговорити зі мною. Згодом зрозумів, чому. Тому що, як справжній учитель, не захотіли принизити гідність юного, ще не сформованого учня. Тому я став педагогом.

Обидва замовкли під враженням цієї історії.

Потім хлопець запитав:

– Коли Ви мене побачили сьогодні, хіба не згадали про цей епізод?

Старий учитель відповів:

– Справа в тому, що я обстежував кишені теж із заплющеними очима.

Справжній учитель – не той, хто тебе постійно виховує, а той, хто допомагає стати самим собою.

Михайло Светлов

Поміркуйте над такими питаннями:

1. Чому вчитель теж заплющив очі, коли перевіряв кишені учнів?
Чи має право учитель на помилку?
2. Яким, на вашу думку, має бути справжній учитель?
3. Чи є у вашому житті педагог, на якого ви хотіли б рівнятися? Хто він?

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

– **я дізнався/дізналась...**

– зрозумів/зрозуміла, що ...

– навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії:
<https://wordwall.net/uk/resource/32631914>

2. Складіть сенкан і скрапбукінг на тему «Ісус Христос – Учитель».
3. Напишіть повідомлення: «Які моральні риси притаманні Ісусу-Учителю».
4. Підготуйте проєкт: «Видатні вчителі-християни України, світу».
5. Застосуйте отримані знання на практиці. Знайдіть у своєму оточенні людину, з якою можна поділитися знаннями. Чи легко було навчати іншого? Чи легко було вашому учневі? Чи доводилося вам навчати своїх батьків? Чи розповідаєте ви вдома про те, що чуєте на наших уроках?
6. Застосуйте отримані знання на практиці. Разом з батьками чи однокласниками відвідайте вчителя-пенсіонера, розпитайте про моменти, які найбільше вразили під час роботи в школі. Допоможіть у вирішенні побутових потреб. Розкажіть про Вчителя Ісуса Христа.
7. Перегляньте мультфільм «Балакуче курча» і поміркуйте, чи можна головного героя назвати послідовником Ісуса Христа:
<https://www.youtube.com/watch?v=jSNZpmRpNWA>

ТЕМА 10

ЗАПОВІДІ ЛЮБОВІ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Які слова розміщені на хмаринці? Чи пов'язані вони з темою уроку?

Висловіть припущення, про що йтиметься на уроці?

Назви яких чеснот приховані на хмаринці?

Золотий вірш уроку:

«Люби Господа Бога Свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом, і свого ближнього, як самого себе»

(Лк. 10:27)

Див. також: 1 Кор. 13:4–7; Ів. 13:34; Лк. 6:27, 22:36–39.

Поміркуйте, про що йдеться в золотому вірші?

На уроці дізнаєтесь:

1. Які дві основні Заповіді дав людям Ісус Христос.
2. Що означає любити Бога та людей?

3. Як виявляти любов до Бога, ближнього в повсякденному житті.
4. Чому любов до ближнього є водночас любов'ю до Бога?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Ближній – кожна людина, якій слід допомагати і яку маємо любити.

Егоїзм – надмірна любов до самого себе, котра ігнорує любов до Бога й до ближнього.

Любов – чеснота, що означає внутрішній духовний потяг і глибоку сердечну прихильність до когось (чогось); одна з характеристик Бога.

Милосердя – чеснота, завдяки якій людина допомагає іншій не з вигоди, а з внутрішньої душевної потреби.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Уміти любити – це одна з найважливіших сходинок на духовній драбині нашого серця. Як маленька дитина вчиться ходити, так і нам слід учитися любити рідних, близьких і навіть ворогів. **Любов породжує любов.** Ісус Христос учить любити свого ближнього. Він говорить про практичне значення Заповідей Божих. Мало дотримуватися Заповідей, потрібно ще робити добрі справи, котрі мають бути виявом любові до Бога й ближнього. «Не люби словом або язиком, а ділом та істиною», – сказано в Євангелії від Івана. Справжня Любов неодмінно виявляє себе в дії. Чеснота любові має три частини: любов до Бога, до ближнього, до себе. А також можна додати любов до навколишнього світу.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Що породжує любов?
2. Як ви розумієте вислів з Євангелія від Івана?

3. Як розкривається чеснота любові?

Біблійна історія

! Прочитайте євангельську розповідь про дві найважливіші Заповіді Божого Закону.

Дві Заповіді Любові

(Мт. 7:35-40)

Дві тисячі років тому на землі жив Син Божий – Ісус Христос. Він ходив містами й селами та навчав людей мудрості. Приходили до Нього люди з різними запитаннями.

Якось до Ісуса підійшов один освічений чоловік, який добре знав людські й Божі закони, і запитав: «Учителю, яка найбільша заповідь у Законі?». Ісус Христос відповів йому: «Люби Господа Бога Свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім розумом своїм. Це є перша й найбільша заповідь. Друга ж подібна до неї: «Люби ближнього свого, як самого себе». На цих двох заповідях ґрунтуються взаємини людини з Богом та людьми».

І справді, коли любиш Бога, то не будеш Його засмучувати поганими думками, словами та вчинками, а в душі твоїй буде мир і спокій. А коли любиш людей, що тебе оточують, як самого себе, то ніколи не заподієш їм зла, адже себе ти любиш і дбаєш про себе постійно.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. На яких двох важливих Заповідях ґрунтується Божий Закон?
2. Як ви гадаєте, чи можна змусити себе любити ближнього?
3. Чи можна, на вашу думку, любити ворогів?
4. Чому важливо любити себе? З якими чеснотами пов'язана любов до себе? Що відчуває людина, яка не любить себе?

Запам'ятайте!

Нашими ближніми є:

- **мама, тато, бабуся, дідусь, брати, сестри, родичі, сусіди, учителі, однокласники, знайомі;**
- **кожна людина, з якою ми зустрічаємося, кожен, хто потребує нашої допомоги.**

Любити ближнього – означає бути милосердним до нього.

Повчальна історія

Прочитайте притчу та поміркуйте над тим, з чого розпочинається любов до Бога.

Перша сходинка до Бога

Один чоловік прийшов до Вчителя та сказав:

– Я хочу знайти шлях до Бога. Допоможи мені!

Учитель уважно подивився на нього й запитав:

– Скажи мені спочатку, чи любиш ти когось?

Шукач Бога відповів:

– Я не цікавлюся мирськими справами, любов'ю та іншим. Я хочу прийти до Бога!

– Подумай ще раз, будь ласка, чи любив ти у своєму житті батьків, дітей або хоча б когось?

– Я уже сказав тобі, що я не звичайний чоловік. Я – людина, що бажає пізнати Бога. Усе інше мене не цікавить. Я нікого не любив.

Очі вчителя наповнилися глибоким сумом, і він відповів шукачеві:

– Тоді це неможливо. Спочатку тобі слід пізнати, як це – дійсно, по-справжньому любити когось. Це й буде перша сходинка до Бога. Ти питаєш мене про останню сходинку, а сам ще не ступив на першу. Молись Богові, щоб Він відкрив тобі любов. А відкриваючи любов, Він відкриє тобі Себе. Адже Бог є Любов.

Запам'ятайте!

Любити Бога неможливо без любові до ближнього, а любити ближнього неможливо без милосердя.

Для Бога дуже важливо, щоб ми навчилися любити себе, знати собі ціну.

**Сходи — шлях до Царства Небесного
Кожна сходинка — Заповіді Божі**

Повчальна історія

Прочитайте казку та поміркуйте над її змістом.

Бабусяна казка

Тихим літнім вечором сиділи на ганку бабуся Настя та її онучка Катруся. І ось яку казку розповіла старенька...

Жила собі на землі дівчина на ім'я Любов. Нудно їй було жити на світі без подружки. Ось і звернулася вона до мудреця, що прожив сто років:

– Допоможи мені, дідусю, вибрати подружку, щоб я могла дружити з нею все відпущене мені Богом життя.

Подумав мудрець і сказав:

– Приходь до мене завтра вранці, коли перші птахи заспівають і роса ще не просохне.

Уранці, коли яскраво-червоне сонце освітило землю, прийшла Любов в обумовлене місце, до трьох сосен, що стояли край лісу... Прийшла й бачить: стоять біля сосен п'ять прекрасних дівчат, одна одної красивіша.

– Ось, вибирай, – сказав мудрець. – Одну звуть Радість, другу – Успіх, третю – Краса, четверту – Печаль, п'яту – Доброта.

– Вони всі прекрасні, – сказала Любов. – Не знаю, кого й вибрати.

– Твоя правда, – відповів мудрець, – вони всі гарні, і ти в житті ще зустрінешся з ними, а може, і дружити будеш. Але вибери одну з них. Вона й буде тобі подружкою на все твоє життя.

Підійшла Любов до дівчат ближче та зазирнула в очі кожній: в однієї вони, як небо, – сині, у другої, як смарагд, – зелені, у третьої, як яхонт, – сірі, у четвертої, як ніч, – чорні, у п'ятої, як незабудки, – блакитні.

Задумалася Любов... Потім підійшла до дівчини на ім'я Доброта й простягнула їй руку.

– Ось і вся казка, – закінчила бабуса й запитала:

– Ну, а ти, онучко, кого б вибрала собі в подружки?

І Катруся задумалася.

Леонід Глібов

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Кого б із прекрасних дівчат вибрали ви?
2. Чому так складно зробити вибір?
3. Чому Любов вибрала Доброту?

Моральний практикум

Робота у групах

Опрацюйте наданий нижче матеріал, підготуйте розповіді про справжню християнську любов дітей до ближнього під час російсько-української війни. Поділіться, чи допомагали ЗСУ ви, ваші рідні, друзі, знайомі.

ДІТИ-ВОЛОНТЕРИ

- Петрик і Михайлик (6 і 8 років) народилися та проживають у далекому американському штаті Коннектикут, але завдяки батькам знають, що їхнє коріння йде з України (Поділля), і допомагають нашим захисникам не лише щирою молитвою за воїнів та за збереження цілісності України, а й власними коштами. Напередодні Великодня діти передали гроші на закупівлю квадрокоптера для батькового земляка.
- Десятирічна Дар'я з Одещини відрізала 58 сантиметрів свого волосся та продала його, аби передати гроші на допомогу ЗСУ.
- З початком повномасштабної війни діти всієї України разом з дорослими плетуть маскувальні сітки-кікімори.
- Дівчинка Фаїна (переселенка) разом з мамою випікає кекси та продає. Збирає кошти на автомобіль для ЗСУ.

- Десятирічна Валерія з Києва, граючи в шахи на вулиці, назбирала більше 20 тисяч гривень та передала Сергію Притулі на допомогу захисникам.
- Остап, 10 років, гроші, які йому дарували на день народження, Різдво та свята, витратив на портативний зарядний пристрій на сонячній батареї для захисників ЗСУ.
- Вихованці дитячих шкіл мистецтва влаштовують багатогодинні благодійні концерти з єдиною метою – допомогти ЗСУ.
- В усіх куточках України юні українці малюють, плетуть різні вироби, організовують блокпости у своїх містах, містечках, селах, продають черешні, вишні, яблука, шукають різні ідеї, аби заробити грошей для ЗСУ.
- Крім грошей, діти малюють на патріотичні теми, виготовляють сувеніри та передають відеовітання військовим. У кожній «дорослій» передачі є краплинка любові від дітей.
- У непростий час воєнного випробування діти, що вивчають основи християнської етики в різних областях України, виступили миротворцями, адже тема XIV Усеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії» (2022 р.) звучала так: «Блаженні миротворці, бо вони синами Божими назвуться» (Мт. 5:9). Учасники конкурсу проголошували мир в рідній країні та на всій планеті. Їх можна назвати героями – до виступів готувалися під звуки сирен, хтось під обстрілами, але всі йшли до мети: донести світові своє бажання жити в мирі та любові.

Урочисте відкриття XIV Усеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії» (2022 р.)

Саме діти – майбутнє нашої Батьківщини, а з таким майбутнім Україну не перемогти!

Петрик і Михайлик, благодійники Павло, учасник благодійного концерту

Штат Коннектикут, США

Хмельницька область, Україна

Повчальна поезія

Прочитайте вірш та знайдіть слова, у яких сформульована його головна думка. Як пропонує автор лікувати, заспокоювати душу у важкі часи?

З любов'ю щирою в душі живіть

Ой, кажуть всі, що нам не до пісень,
 Бо йде війна і лють не затихає.
 А у природі квіти кожен день
 І соловейко любо так співає.
 А у природі літечко, теплінь
 І річка до водички закликає.
 Тож серцем щирим у природу линь
 І хай душа всміхнутися бажає.
 Хай серденько бажає полюбити,
 І навіть в трудний час нехай співає!
 З любов'ю в серці треба зараз жить,
 Це кожен у важку хвилину знає.
 Тому свою любов у світ несить,
 Любить людей і все, що є в природі.
 З любов'ю щирою в душі живіть
 У вільному краю і на свободі.

Надія Красоткіна

Любіть людей і все, що є в природі. Піклуйтеся словами, ділами, думками, молитвами про все і всіх. Уже відсьогодні почніть з простої посмішки та доброго слова для тих людей, хто поруч. Бережіть довкілля. Тоді, як обіцяє Біблія, у вашому серці ростиме любов.

A vibrant illustration featuring a tall stack of books in various colors (red, yellow, green, blue, purple, orange). Surrounding the stack are ten diverse cartoon children of different ethnicities and ages, all smiling and looking towards the books. The children are dressed in casual clothing like t-shirts and shorts. The background is plain white, making the colorful elements stand out.

-

- Василь Сухомлинський*

- Поміркуйте і поділіться своїми думками.**

2. З яким почуттям він прийшов до свого класу?
3. Як зустріли його однокласники?
4. Чому хлопчик заплакав?
5. Яких чеснот бракує Сергійковим товаришам? Які чесноти є в Сергійка?
6. Як, на вашу думку, слід поводитися, коли в людини радість? Горе?

3. Питання для дискусії:

- Любов до Батьківщини – від народження чи виховується?
- Покарання дітей батьками – це прояв любові?

Виконаємо вдома Завдання за вибором

1. Заповніть таблицю прикладами з життя.

Любов		
Бога до людини	Людини до Бога	Людини до людини

2. Робота у групах

Щоб краще зрозуміти, чому саме ми повинні любити себе, попрацюйте над завданнями:

I група. Щоб любити Бога, потрібно любити ближнього.

II група. Щоб любити ближнього, потрібно любити себе.

3. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії (цитати були використані в уроці):

<https://wordwall.net/uk/resource/32590154>

4. Зробіть інтелект-карту «Що для мене є любов?».
5. Творче завдання. Знайти, вивчити, презентувати вірші про любов до Бога, матері, людей, Батьківщини.
6. Підготуйте проєкт «Приклади християнської любові в Євангеліях».

7. **Робота у групах.** Завдання: «5 кроків любові до ближнього, членів родини, громади, Батьківщини, природи»; «Що означають поняття «любов до Бога», «любов до ближнього»?».
8. Підготуйте повідомлення: «Як проявляється любов до малої Батьківщини»; «Як проявляється любов до Батьківщини в часи воєнних випробувань».
9. Долучіться з друзями до волонтерських проєктів у своєму місті чи селі.

Для допитливих!

Скарбничка мудрості

ВІДОМІ ЛЮДИ ПРО ЛЮБОВ ДО БОГА, БЛИЖНЬОГО ТА ДО УКРАЇНИ

«Богу зовсім не потрібні наші роздуми – Йому потрібна наша любов» (Піліп Янсі).

«Неможливо правильно любити людину, поки не любиш Бога» (Клайв С. Льюїс).

«Любов, як сонце, світу відкриває
Безмежну велич людської краси» (Василь Симоненко).

«Любов – така ж опора душі, як ноги для тіла» (К. фон Сієна).

«Любов до батьків – основа всіх чеснот» (Цицерон).

«Україна не тільки для українців, а для всіх, хто живе на теренах України, а живучи, любить її, а люблячи, хоче працювати для добра краю і його людності, служити їй, а не оббирати, не експлуатувати для себе» (Михайло Грушевський).

«Патріотизм – це сплав почуття й думки, осягнення святині – Батьківщини – не тільки розумом, а й передусім серцем... Патріотизм починається з любові до людини. Патріотизм починається з колиски» (Василь Сухомлинський).

«Той, хто по-справжньому любить свою Батьківщину, з усякого погляду справжня людина» (Василь Сухомлинський).

«Любіть Україну у сні й наяву, вишневу свою Україну, красу її вічно живу і нову і мову її солов'їну» (Володимир Сосюра).

ЩАСТЯ У СВІТЛІ ХРИСТІЯНСЬКОГО ВЧЕННЯ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Погляньте на хмаринку й прочитайте слова, які на ній уміщені.

Чи всі вони вам відомі?

Чи пов'язані ці слова з темою уроку?

Про що йтиметься на уроці?

Золоті вірші уроку:

«Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!» (Мв.5:48)

«Блаженні ті, що слухають слово Боже і виконують його» (Лк.11:28).

За змістом першого золотого вірша, що спільного між людиною й Богом?

*Який подарунок буде тим, хто слухає слово
Божє та виконує його?*

На уроці дізнаєтесь:

1. Як блаженство пов'язане з духовною досконалістю.
2. Яку програму духовного будівництва особистості дав Ісус Христос у Нагірній проповіді.
3. Про що йдеться в перших чотирьох (з дев'яти) Заповідях блаженства.

Скарбничка мудрості

Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Духовна досконалість – володіння чеснотами як духовними благами; здатність у всьому бачити Бога або Його задум.

Чеснота – позитивна моральна якість людини.

Щастя – стан цілковитого задоволення життям, відчуття безмежної радості.

Блаженство – велике щастя, велика насолода; стан духовного задоволення, яке повною мірою може бути лише в раю.

Легідність – моральна якість та чеснота, доброта в поведінці, яка ґрунтується на любові, терпінні й милосерді; протистоїть гніву та гордині.

Праведність – характеристика, яка передбачає, що людина слідує заповідям Бога.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Пошук людиною щастя

Кожна людина на землі хоче бути щасливою. Це прагнення лине ніби з середини, починається з нашого внутрішнього невидимого світу. Народ каже: «Не родись багатий та вродливий, а родись при долі та щасливий».

Коли запитують, у чому сенс життя, більшість відповідає: «Звести будинок, посадити дерево й народити сина». І це добре. Це так зване земне щастя. Але дух віруючої людини нудиться в рамках тільки такого буття, бо знає, що є духовне, найвище щастя – блаженство.

Як до нього йти? Тільки з Богом. Саме Він має бути в нашому житті. Це бачимо на прикладі мільйонів тих, кого зовемо святими, праведними, блаженними.

Ми відчуємо умиротворення лише тоді, коли знайдемо свого Небесного Отця. Безсмертну душу може заповнити тільки Бог.

Наш Бог – великий Творець, а ми маємо бути Його співтворцями. Найголовніше за життя – душу зберегти доброю, чистою та стати досконалими у світлі Христового вчення.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Що спільного між усіма людьми на землі?
2. Звідки в людині прагнення до щастя?
3. Як здобути щастя?

Пізнавальний текст

9 Заповідей блаженства в Нагірній проповіді Ісуса Христа

Святе Письмо – найцінніший скарб людства, бо Сам Господь там розкриває духовні таємниці світу.

Справжня перлина Нового Заповіту – Нагірна проповідь Христа, що розкриває сутність усього християнства, основа Його вчення. Назва «Нагірна» не випадкова. Бо всі дива в Біблії – на горах. Нові закони для людства – з гір, де ближче Небо.

Біля міста Капернауму є гора з незвичною назвою – гора Блаженств, з якої Господь у Своїй усесвітньо відомій проповіді назвав 9 Заповідей блаженства – формул досконалості та вищого щастя, бо прийшов час нових заповідей. Там – любов та нескінченна радість. Кожна Заповідь починається словом «блаженні» та має дві частини: у першій – порада, а в другій визначена нагорода.

Вид на західний схил гори Блаженств

Здається, усе просто. Але це найскладніше місце Біблії. Тому що Ісус Христос пропонує стрімко перейти з «першого класу» 10 Заповідей до «магістратури університету» 9 Заповідей блаженства. Мрієш бути щасливим – навчайся, розвивайся. Тоді відчуєш рай у своїй душі.

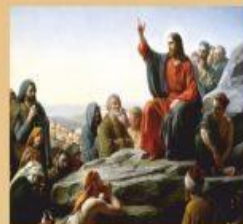
Багато людей у різні часи бачили певну послідовність Христових Заповідей та намагалися їх доступно пояснити, шукали порівняння зі сходами, духовною пірамідою, будинком, храмом благочестя тощо.

На цьому уроці ми познайомимося з чотирма Заповідями блаженства, які відкривають Нагірну проповідь. Цікаво, що перша ставить діагноз: ми хворі гординою. Знати це дуже важливо на шляху віри. Звернемося за роз'ясненнями до книги **«9 Заповідей блаженства. Райська піраміда»** святителя Миколая Сербського – златоуста ХХ століття, видатного богослова й релігійного філософа. Інколи його називають поетом, бо він мав багату уяву та бачив Заповіді у вигляді духовної піраміди, яруси якої нібито складаються з дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння, заліза та золота.

Миколай Сербський вважав, що проблеми сучасного людства – у віддаленні від Творця. Головне в житті – бажання та сміливість зробити перший крок до Бога.

ЗАПОВІДІ БЛАЖЕНСТВА

I

*Блаженні вбогі духом,
бо їхнє Царство Небесне.*

II

*Блаженні ті, хто плаче,
бо вони будуть утішені.*

III

*Блаженні лагідні, бо
вони успадкують землю.*

IV

*Блаженні голодні та
спрагнені правди,
бо вони наситяться.*

V

*Блаженні милостиві,
бо вони помилувані
будуть.*

VI

*Блаженні чисті серцем,
бо вони Бога побачать.*

VII

*Блаженні миротворці,
бо вони синами Божими
названі будуть.*

VIII

*Блаженні вигнані за правду,
бо їхнє Царство Небесне.*

IX

*Блаженні ви, як ганьбити
та гнати вас будуть, і
будуть наговорювати на
вас всяке лихе слово,
обмовляючи вас за Мене.
Радійте і веселіться, бо
велика нагорода ваша
на небесах.
(Мт. 5:3-12)*

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому більшість важливих подій у Біблії пов'язано з горами?
2. Чому Нагірна проповідь усесвітньо відома?
3. Чи доводилося вам раніше чути Заповіді блаженства?
4. Яка із Заповідей привернула найбільшу вашу увагу?
5. Що, на ваш погляд, спільного між усіма Заповідями блаженства?

Біблійна історія

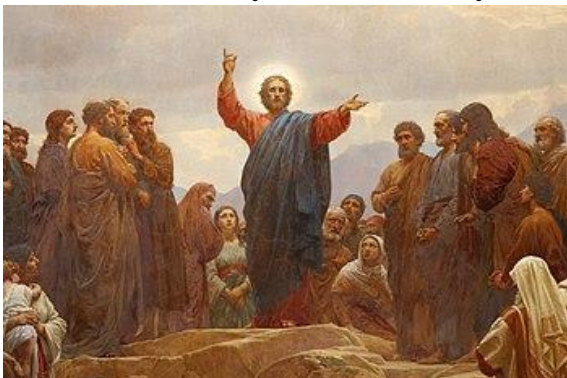
! Прочитайте євангельську історію та вивчіть напам'ять перші чотири Заповіді блаженства.

Нагірна проповідь Ісуса Христа про досконалість та основи щастя людини (Мв. 5:1–6, Лк. 6:20–23)

Якось Ісус Христос зійшов на гору. За Ним попрямували учні та юрми людей, які бажали Його послухати. І на горі Він почав проповідувати. Говорив Господь довго. І слово Його було новим, дивним. Усі мовчали та уважно слухали. Ніхто нічого не перепитував. Кожен волів краще запам'ятати, бо усвідомлював: зараз відбувається щось надзвичайне. І прорік Господь:

- Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне.
- Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені.
- Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони.
- Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть.

Господь Ісус Христос на хвилину зупинив Свою промову. І запала тиша... І замислилися слухачі над почутим...

Ісус виголошує блаженства. Ілюстрація Генріка Олріка з церкви Святого Матвія в Копенгагені

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Яка із Заповідей стосується Царства Небесного?
2. Як утішитися засмученим?
3. Кому буде належати вся земля, згідно із Заповіддю блаженства?
4. Як Бог чинить з тими, хто шукає правди?
5. Хто з євангелістів представив Заповіді Нового Заповіту?

Моральний практикум

Робота у групах

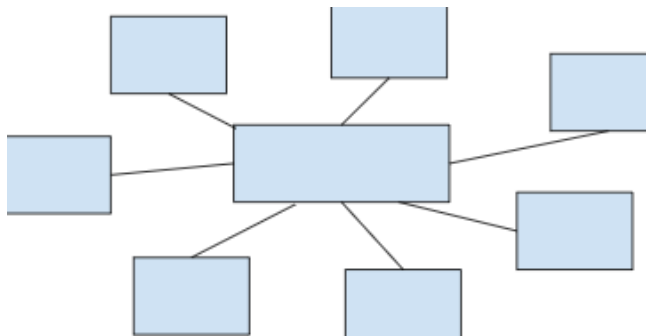
I група

Підготуйте відповіді на запитання:

- Убогі – це...
- Господь обрав убоге життя, тому що...

II група

Складіть кластер «Причини засмученості»

III група

Пригадайте прислів'я, що стосуються лагідності, та поміркуйте над їхнім змістом:

Лагідні слова роблять приятелів, а гострі –

Шукай лагідності, щоб не дійти до

Як ... : не мовить ні словечка.

Ввічливих і лагідних скрізь

Словничок: поважають, овечка, вороги, прірва.

IV група

Про яку спрагу йдеться (фізичну чи духовну)?

«Ось дні настають, говорить Господь Бог, і голод pošлю Я на землю, не голод на хліб, і не спрагу на воду, але спрагу почути Господні слова!» (Ам. 8:11-12)

«Навіщо ти вивів нас із Єгипту? Хочеш, щоб ми з дітьми та з нашою худобою померли тут від спраги?» (Вих. 17:3)

«Ісус відповів і сказав їй: «Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову. А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне».» (Ів. 4:13-14)

Пізнавальний текст

Для пояснення 9 блаженств більшість богословів користувалися образом сходів.

А святий Миколай Сербський бачив духовну піраміду.

Вона набагато вища за піраміди фараонів, вище сонця, місяця й усього світу, тільки з небес буде видно її в усій красі.

Ця споруда не боїться ні часу, ні дощу, ні вітру, ні морозу. Вона поза руйнуванням і смертю, бо заснована на духовному фундаменті, духом побудована, духом прикрашена, призначена Божому Царству.

За своє життя треба встигнути побудувати райську піраміду.

Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне

З чого починається зведення будь-якої споруди?

Так, з фундаменту. Це дуже міцний рівень, бо несе на собі решту будинку. Про це перша Заповідь – найбільш складна для розуміння.

Убогість духом особлива: людина розуміє, що без Бога вона ніщо, немічна, усе дає Творець. Хто розуміє це, отримує Царство Небесне спочатку в душі, потім у Житті Вічному.

Убогість духом потребує **смирнення** (протилежності гордині) – основи віри та всіх чеснот. Тоді Дух Святий починає будівництво.

Перший рівень не дуже тішить красою, тому що смирення не належить до блискучих чеснот, але міцне, як залізо.

1. Як зрозуміти, що маєш убогість духом?
2. Чи завжди «вбогі тілесно» можуть бути «вбогими духовно»?
3. Які подарунки маєте ви та ваша родина від Господа?

Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені

Поспішаймо звести другий рівень райської піраміди.

Жебрак сумує за бідністю своєю. Убогість духом породжує плач.

Другий рівень піраміди складений зі сліз. Та хіба сльози – міцний матеріал? Ні, тільки сльози із серця про гріхи свої. Вони, як свята вода, змивають з душі бруд. Якщо плакати перед Богом, Він завжди втішить.

Сльози грішника – матеріал ніжний, але надійний. Господь чекає на **покаяння**. Другий рівень переливається, як камінь опал.

1. Чи може людина плакати без сліз?
2. Кого буде втішати Сам Господь? Чому?
3. Що відчували ви виплакавшись?

Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони

Після плачу – на душі тихо. Після сліз приходить лагідність. Вона дочка плачу й онука смирення.

Третій рівень створюється *лагідністю*. Перша чеснота Христа – лагідність: «Я лагідний і смиренний серцем» (Мт.11:29). Його постійно порівнюють з ягням.

У чому виявляється лагідність? У відсутності прагнення зайняти перші ряди. По-друге, у вмінні нікого не образити й не образитися. Лагідному радісно та спокійно. Він здатний осягнути Божий світ.

Лагідність святитель Сербський бачив подібною до аметиста (фіолетово-рожевого).

1. Чому так важко просити вибачення, якщо когось образив?
2. Навіщо вибачатися?

Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть

Міцний та чудовий четвертий поверх.

Який будівельний матеріал потрібен для цього рівня? Так, *жага правди*.

Якої правди? Істини про Бога, світ, людину, мету життя. Цар Давид говорив: «Як прагне олень до потоку води, так прагне душа моя до Тебе, Господи!» (Пс. 41, 2-3). Господь є вся повнота правди: «Я є шлях, істина й життя» (Ін. 14:6).

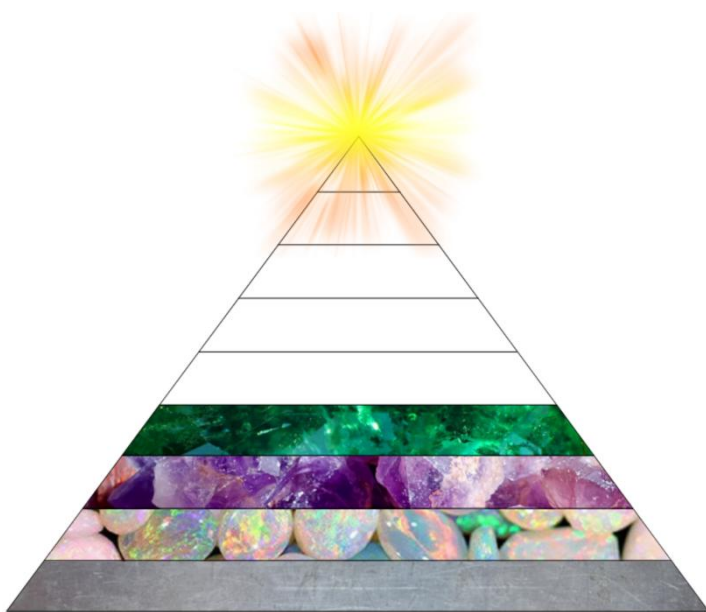
Знання правди приведе до праведності.

Четвертий рівень увесь зі смарагду.

1. Чим, на ваш погляд, правда відрізняється від неправди?

Такий вигляд мають перші чотири яруси нашої духовної піраміди. Її будівництво завершимо наступного уроку й тоді матимемо повну уяву про дев'ять Заповідей блаженства.

Поміркуйте й дайте відповіді:

1. Заповідь Божа – це...
2. Яких людей називають блаженними?
3. Прокоментуйте малюнки на сходах духовного зростання.
4. Чи переживали ви такий стан, який описується в заповідях?
5. У святого Миколая Сербського – райська піраміда блаженств, а який образ бачите ви?

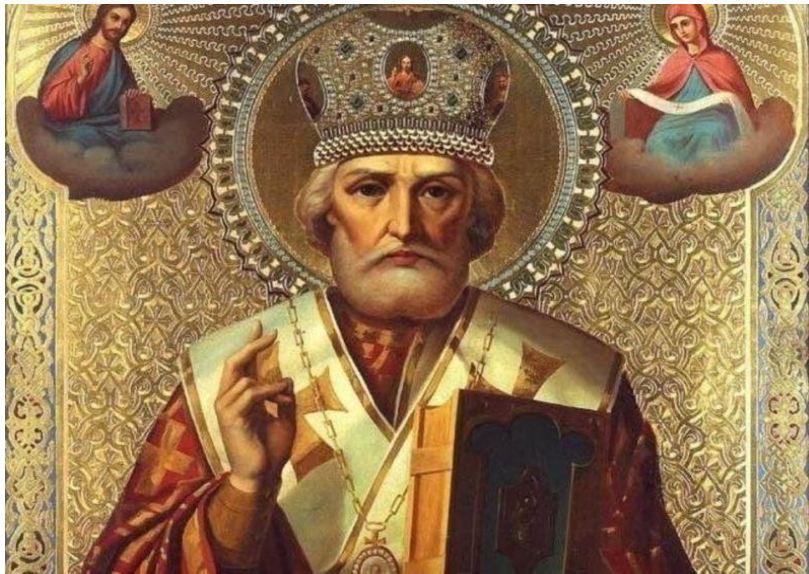
Приклад досконалості

Святий Миколай Чудотворець як взірць духовної досконалості

Що спонукає людей, незважаючи на національності й віросповідання, так шанувати Святого Миколая? Усе життя його було сповнене благодіяннями та чудесами.

Близько 300 року в місті Мири вибухла велика епідемія. Миколай, попри небезпеку, допомагав хворим, утішав їх. Коли від хвороби померли

батьки, успадкував велике багатство, яке роздав бідним. Він швидко з'являвся там, де потрібна була допомога.

Коли імператор Костянтин I Великий несправедливо засудив на смерть трьох юнаків, Святий Миколай вирушив до Константинополя й урятував невинних.

У високому сані архиєпископа доброчесність Миколая Чудотворця засяяла ще більше. Сучасники бачили силу його молитов та зверталися за поміччю в нещасті. Він став прикладом досконалої любові до Бога та ближнього.

Свято Миколая в Україні є особливо бажаним. Діти пишуть святому листи, у яких указують, що доброго зробили протягом року. І Святий Миколай обдаровує всіх гостинцями від Батька Небесного.

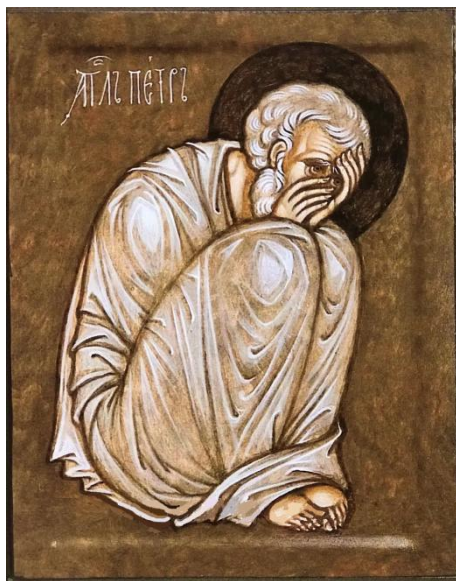
Учні Тернопільщини вивчають основи християнської етики та пишуть листи до святого Миколая.
Сучасні фото

1. Чому люди усього світу з великою шаною ставляться до Святого Миколая?
2. Чи легко, на вашу думку, бути святим?

Моральний приклад

Каяття апостола Петра

Апостол Петро ніколи не припиняв оплакувати трикратне відречення від Ісуса Христа заради почуття самозбереження. Усе життя він проливав сльози за свій вчинок. Про це свідчить учень святого апостола Петра – Климент, єпископ римський. Він розповідав про святого Петра так: «На обох щоках його утворилися дві глибокі зморшки, по яких текли сльози. Він плакав не лише вдень, а й уночі. Щоночі після першого співу півня вставав з ліжка й до ранку зі сльозами молився. Апостол міг сказати разом з автором псалма: «Сльози – це їжа для мене вдень і вніч», – сльози для нього були хлібом насущним, бо він ніколи не припиняв плакати».

1. З якою Заповіддю блаженства пов'язана історія про апостола Петра?
2. Як ви гадаєте, чому апостол так оплакував свій гріх?

Повчальна історія

Прочитайте казку-притчу, поміркуйте над її змістом.

Якби не Бог

– Якби не я, – нахвалявся дощ, щедро зросивши сад і поле, то на землі нічого б не росло!

– Якби не я, – ображено заперечила земля, – то й не було б на чому рости!

– А якби не я... – зухвало почало говорити сонце...

Але тут долинули до них звуки церковного дзвону, що закликали людей до храму.

І всі вони засоромлено змовкли.

Бо згадали, що якби не Бог, то взагалі не було б нічого й ніде!

Картина Марії Приймаченко

1. З якою Заповіддю блаженства пов'язана казка-притча «Якби не Бог»?
2. Дощ, земля, сонце – убогі духом в цій історії?
3. Яку духовну хворобу вони мали спочатку?

Повчальна історія

Прочитайте притчу Бруно Ферреро, поміркуйте, чому треба виконувати Божі поради, бути слухняним Богові?

Двоє лицарів

Двоє сміливих лицарів брали участь у турнірах, ризикованих пригодах, наражаючись на небезпеку. Служили багатьом володарям. Якось ввечері один з них, споглядаючи захід сонця, мовив:

– Мені залишається остання пригода.

– Яка?

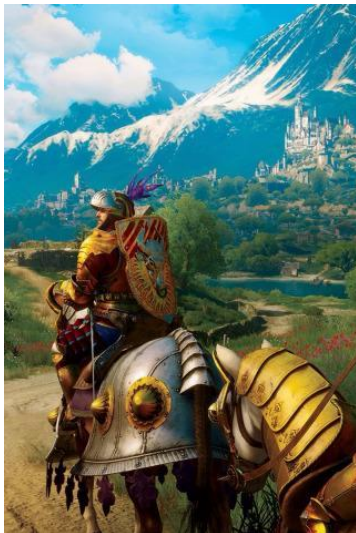
– Хочу зійти на гору, на якій живе Бог!

– Навіщо?

– Щоб довідатися, чому нас так обтяжує й примушує працювати ціле життя. Та й далі вимагає щораз більше, замість того, аби допомагати нам хоча б іноді, – відповів з гіркотою перший лицар.

– Піду з тобою! Однак вважаю: Бог знає, що чинить, – ствердно сказав другий.

Подорож була тривалою та нелегкою. Дісталися вони гори Бога. Сходили мовчки, ідучи поруч з кінями, бо стежка була стрімка й важкопрохідна. Уже було видно вершину в імлі, та зненацька з гори почули голос: «Візьміть із собою всі камені, що лежать на стежині».

– Ось бачиш? – запротестував перший лицар. – Завжди те саме. Після такої складної дороги Бог хоче нас додатково обтяжити. Я на це не погоджуся!

І повернув назад.

Другий лицар виконав те, що наказав голос Бога. Витратив на завдання багато часу й зусиль. Та із першими сонячними променями каміння в торбинах на коні й те, що було в зраних руках побожного лицаря, чудово засяяло. Перетворилося на коштовні діаманти небаченої краси.

Господи, ставлю набагато більше запитань, аніж Ти.
У кількісному співвідношенні це як десять до одного.
Запитую:

- Чому допускаєш страждання?
- Як довго маю страждати?
- Яка мета цього?
- Чи Ти забув про Своє милосердя?
- Утомився?
- А, може, образився?
- Покинув мене?
- Коли я втратив Твій провід?
- Чому я розгублений?
- Чи не бачиш мого великого розпачу?
- Ти мене лише запитуєш, чи я вірю Тобі?

Моральний практикум

1. Установіть відповідність.

Блаженні лагідні	бо їхнє є Царство Небесне
Блаженні спрагли Божої правди	бо землю впадкують вони
Блаженні вбогі духом	бо їх Бог утішить
Блаженні скорботні	бо Бог вгамує їхню спрагу

2. Виконайте інтерактивну вправу «Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії»
(цитати було використано в уроці):

<https://wordwall.net/uk/resource/32633221>

3. Розташуйте матеріали кожного ярусу духовної піраміди в логічній послідовності. З якими ключовими поняттями та блаженствами вони пов'язані?

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Робота у групах. Підготуйте проєкт:

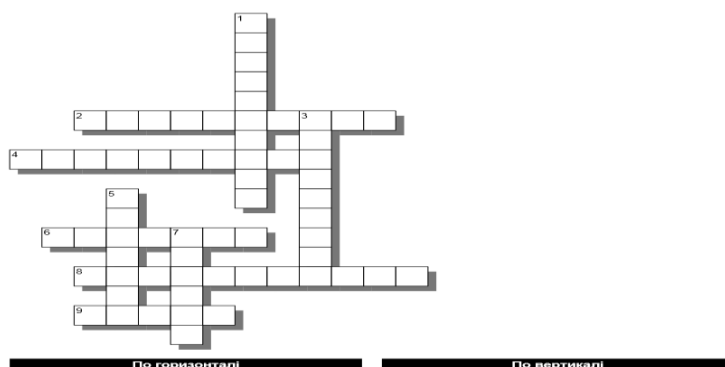
Обрати одну з перших чотирьох Заповідей блаженства, розповісти про неї, створити візуальний образ (малюнок, аплікацію, презентацію тощо) та поділитися особистими думками щодо теми.

2. Виконайте інтерактивну вправу «Заповіді блаженства»:

<https://wordwall.net/uk/resource/32621129>

3. Розв'яжіть кросворд (можна онлайн – QR-код нижче):

2. Моральна якість та чеснота, доброта в поведінці, яка ґрунтується на любові, терпінні й милосерді; протистоїть гніву та гордині.	1. Велике щастя, велика насолода.
4. Стан духовного задоволення, яке повною мірою може бути лише в раю.	3. Ті, кого втішить Бог.
6. Ті, хто успадкує землю (за словами Ісуса Христа).	5. Назва проповіді, у якій Ісус дав заповіді блаженства.
8. Характеристика, яка передбачає, що людина слідує заповідям Бога.	7. Кількість євангельських блаженств.
9. Стан цілковитого задоволення життям, відчуття безмежної радості.	

<https://learningapps.org/display?v=p4skdm4gc22>

4. Виконайте інтерактивну вправу «Перші чотири блаженства»:

<https://www.classtime.com/code/6644Q7>

Для допитливих!

1.

Відеоматеріал

«Нагірна

проповідь»:

<https://www.youtube.com/watch?v=0bm0dFIjYE>

2. Мультфільм «Подарована радість»: <https://www.youtube.com/watch?v=LE-KbX791nw>

3. Притча Бруно Ферреро «Двоє лицарів»:

<https://www.youtube.com/watch?v=h3LRoiKAb-A>

ТЕМА 12

БЛАЖЕНСТВА ПРАВЕДНОГО ЖИТТЯ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Прочитайте слова, які уміщені на хмаринці слів.

Чи всі вони вам відомі?

Чи пов'язані ці слова з темою уроку?

Про що йтиметься на сьогоднішньому уроці.

Золотий вірш уроку:

«Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах!»

(Мт. 5:12)

Чому наша радість так важлива для Бога?

Чи можна ці слова з Євангелія вважати порадою та обіцянкою?

На уроці дізнаєтесь:

1. У чому особливість останніх п'яти Заповідей блаженства?

2. Чи може людина бути щасливою в скрутні часи?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

Прочитайте ключові слова уроку.

Чи знайомі вони вам?

Як ви їх розумієте?

Запам'ятайте значення цих слів.

Ключові слова:

Духовність – це внутрішній світ людини, її зв'язок з Богом; ідеал, до якого прагне людина у власному розвитку, орієнтація на вищі, абсолютні цінності.

Царство Боже – спеціальний рівень духовної досконалості людини; місце, яке Господь приготував для тих, хто живе за Його заповідями.

Милосердя – чеснота, завдяки якій людина допомагає іншій не з користі, а з внутрішньої потреби; утілення високої любові до ближніх.

Миротворення – здатність людини відновлювати мир, згоду.

Терпіння – здатність людини переносити земні страждання: хвороби, прикросі, знущання, самотність, матеріальні нестатки.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Заповіді блаженства – шляхи до справжнього щастя

Від гріхопадіння наших прабатьків слово «щастя» звучить як нездійсненна мрія. Бо гріх стискає серце смутком. У своїх стражданнях ми звинувачуємо інших людей та обставини.

Ісус Христос прийшов у світ, щоб дати щастя нам уже зараз. Іноді люди намагаються потрапити в якусь розвинену державу, де життя дуже комфортне: оформлюють документи, вивчають мову, культуру. Але Царство Боже перевершує всі царства Землі. Ті, хто відкриває серце для Христа, – приймають Його Царство, де є Цар, закони, правила, своя Конституція, якою є Біблія. Господь дає абсолютно нове життя з Ним. І тоді тягар, що тисне на нас, зникне. Ми не зможемо усього пояснити, але будемо почувати себе чудово. Будемо по-іншому дихати, відчуємо чистоту, легкість. Важливо не прогаяти час.

Заповіді Нового Заповіту вчать, які душевні настрої треба мати щодо християнської досконалості. Восьма й дев'ята говорять про зло у світі. У грішників народжується ненависть до праведників і бажання помститися їм за свої докори сумління. Про це свідчить уся світова історія. У дні випробувань треба втішати себе словами Господа: «Радуйтеся і веселіться, бо

велика нагорода ваша на небесах!». Вірність Ісусу Христу в стражданнях є вищим проявом любові до Бога.

Останні п'ять заповідей блаженства показують найбільш досконалі форми любові. Вони потребують серця та креслять план верхівки благочестя.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому більшість людей почуваються нещасними?
2. Чим сповнені заповіді Нового Заповіту?
3. Що показують останні п'ять заповідей блаженства?

Біблійна історія

! Прочитайте євангельську історію та вивчіть напам'ять останні п'ять заповідей блаженства

Нагірна проповідь Ісуса Христа про досконалість та основи щастя людини

(Мв. 5:1–48, Лк. 6:20–23)

Стоячи на горі біля Капернауму, Господь навчав людей законам вищого щастя:

- Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.
- Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога.
- Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.

Господь попередив у восьмій заповіді:

- Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне.

І врешті було проголошено дев'яту заповідь:

- Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами.

Далі Ісус Христос промовив Своїм слухачам:

- Ви повинні жити праведно, виконуючи всі заповіді, про які Я сказав вам.

Юліус фон Карольсфельд. Нагірна проповідь

**Поміркуйте і поділіться
своїми думками.**

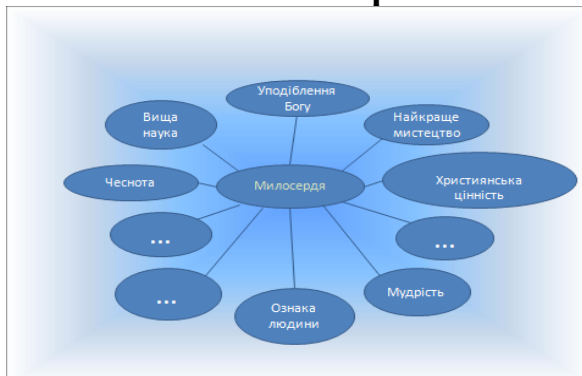
1. Яку нагороду від Бога матимуть милостиві?
2. У чому можна побачити Бога?
3. Чому миротворців Бог називає синами Божими?
4. Як утішає Господь вигнаних за правду та заради Нього?
5. Праведне життя потребує... .

Моральний практикум

Робота у групах І група

Ознайомтеся з кластером «Милосердя», доповніть його.

II група

Відновіть текст, користуючись словами для довідок.

Справжня доброта починається з чистого, ... серця.

Нечисті серця не бачать Бога, бо через ... бруд засліплені. Для них усе існує у ... вигляді. Це справжня трагедія.

Один, дивлячись у калюжу, бачить у ній бруд, а інший – що відбиваються ...

Візьмемо на себе обов'язок дивитися на світ ... очима. Відчуєте те, що і ... – наш люблячий Батько.

Слова для довідок: Бог, люблячий, зірки, гріховний, викривлений, чисті.

III група

Зробіть поробку, присвячену сьомій заповіді.

IV група

Порівняйте восьму та дев'яту заповіді. Що спільного між ними, чим вони різняться?

Спільне	Різне

Пізнавальний текст

Уважно прочитайте текст, який знайомить з тлумаченням святителя Миколая Сербського останніх п'яти Заповідей блаженства.

Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть

Милостиві – ті, що творять милість, справи милосердя.

Милосердний отримує від Бога прощення гріхів.

– Який матеріал важливий для цього рівня?

Так, **милосердя**. Кожен камінь п'ятого рівня з якоїсь справи милості.

Святитель Миколай Сербський фарбував його в синій колір (синій сапфір).

Серце, охоплене милістю, не має думки про зло.

Воно чисте, здатне бачити Бога.

1. Що відчуває душа після справи милосердя?

2. Які діла милосердя найулюбленіші для вашої родини?

Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога

Чистота серця ґрунтується на милості. Егоїст і скнара ніколи не відчують того блаженства, що називається чистота серця.

Коли й згадка про гріх зникне, тоді серце очистилося.

Матеріал цього рівня – **чисте серце**.

Це рівень чистоти, начебто з гірського кришталю.

«У чистім серці – милість до всіх створінь», – так кажуть богослови.
Чистота серця – основа світу, тиші та спокою.
Від неї сходимо до рівня миру.

1. Чи можна очистити серце?
2. Як упізнати людину з чистим серцем?

Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть

Тільки з Христом можна досягти миру в душі.
Миротворець вершить справу Христа. Він примиряє людей з Богом.
Господь закликав до братолюбства. Говорив, що ми всі – брати та сестри, тому що маємо єдиного Небесного Батька. Це важливий аргумент на користь миру.
Рівень цей як із чистого золота, будівельний матеріал його – **миротворення.**

1. Чи маєте ви досвід миротворення?

Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне

Два особливих рівня — восьмий та дев'ятий.

Той, хто буде дім, викличе заздрість у недобрих сусідів. Райська піраміда викличе заздрість у злих сил. Вони радіють, коли люди сваряться. Вони переслідують праведників через людей з гнильцею в душі. Духовна людина відразу розпізнає їх, тоді як інших тим удається безкарно обдурити.

Апостол Павло попереджав: «Усі, хто бажає жити благочестиво в Христі Ісусі, будуть гнані» (2 Тим. 3:12). Апостолів гнали камінням. Але всі праведники вважали гоніння нагородою та знали, що страждають за правду Божу.

Матеріал для восьмого рівня – **гоніння, страждання за Божу правду**. Цей рівень спирається на сім попередніх і весь світиться, як дорогоцінний камінь топаз.

1. Чи були ви колись покарані за правду?

Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами

Якщо раніше йшлося про гоніння за правду, то тут – про гоніння заради Христа.

Тут той самий матеріал – страждання, але більш болючі та пронизливі. Людина проходить через безчестя, гоніння, брехню, наклеп, лайку.

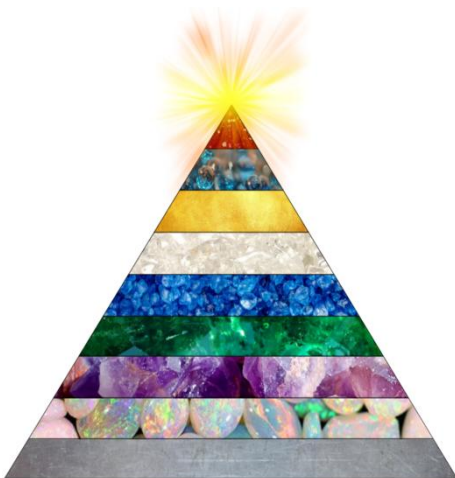
Ідеться про мучеництво в ім'я Христа. Жага мучеництва завжди була жива. За духовну жертву Господь щедро воздає.

Цей рівень увесь викладений кривавими рубінами.

Він будується на *мучеництві заради Христа*.

Над верхнім рівнем височіє (за словами святителя Сербського) ніби маяк, що освітлює всю духовну піраміду. Богослов назвав його Баштою радості. Так образно він характеризував обіцянку для праведників радості та веселощів, якими Господь завершує всі Заповіді блаженства.

Сходами духовної піраміди веде благодать Божа не коли ти хочеш, а коли визнає тебе гідною. Іти треба зі сходинки на сходинку, стрибки неможливі.

Добре бути на вершині цих сходів, але блаженний і той, хто перебуває хоча б на першому щаблі.

Господь милостивий і прощає нам помилки, обдаровуючи навіть за малі кроки назустріч Йому.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Заповіді блаженства – це...
2. Назвіть ключові поняття кожної з останніх п'яти заповідей.
3. Чи погоджуєтесь ви з образами золота, самоцвітів останніх п'яти блаженств?

Моральна скарбничка

Чи погоджуєтесь ви з думками Григорія Сковороди про щастя?

Григорій Сковорода про щастя

Видатний український мислитель, глибоко віруюча людина, Григорій Сковорода вважав, що бути щасливим дуже просто. Ось як він про це писав: «Нема нічого солодшого для людини й нічого потрібнішого за щастя, нема ж нічого й легшого за це. Спасибі блаженному Богу. Царство Боже всередині нас, щастя в серці, серце в любові, любов же в законі Вічного...

Не шукай щастя за морем, не проси його в людей, не мандруй по планетах... Золотом можеш купити село – річ важку, бо не дуже потрібну. А щастя... дається задарма скрізь і завжди. Повітря й сонце завжди з тобою, скрізь і задарма.

Багато тілесних потреб чекають на тебе, та не в них щастя. А для серця твого єдине є на потребу – там і Бог, і щастя. Недалеко воно – поруч: у серці й у твоїй душі».

Сучасна історія

Місяць серед руїн

Доброта та милосердя – це милість серця, розуміння, м'якість, співчуття, ніжність, любов та жалісливе ставлення до людей, тварин і

природи. Це не слабкість, а сила. Дуже важлива якість справжньої людини.

У зруйнованій Бородянці, що на Київщині, співробітники ДСНС урятували кота з багатоповерхівки, яку обстріляли російські окупанти. Тварина місяць просиділа в руїнах будинку на сьомому поверсі.

Спеціалісти пригнати з іншого міста таку необхідну автодрабину й зняли бідолашного. «Бути українцями – це означає відчувати відповідальність за тих, кому важко. Допомогати. Рятувати. Перемагати», – наголосили вони.

Котика оглянули ветеринари й сказали, що пухнастий дивом уцілів.

«Я такий щасливий!» – написав волонтер Євген Кібець, тримаючи на руках урятовану тваринку.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чи можна бути щасливим у часи випробувань та лихоліття?
2. Як ви гадаєте, хто з учасників цієї історії відчув щастя? Чому?

Повчальна поезія

Прочитайте вірш Ганни Верес (Демиденко) та поміркуйте, як його зміст пов'язаний з євангельським розумінням щастя.

Життя – це...

Життя – це не завжди пряма дорога.
І ти на ній – без досвіду турист,
Коли не знаєш, звідки ждять підмоги,
Та хтось тобі наказує: борись!
Життя – ріка, глибока, швидкоплинна,
Котра несе людину в майбуття,
Пливи й знаходь ті на шляху перлини,
Котрі б тебе будили до звитяг.
Життя – це дивовижно-хлібне поле,
Де між колоссям – зрілі полини,
Де чайкою кигиче власна доля,
Коли те поле в ранах від війни.
Життя – любов, велика і всесильна,
Готова зцілити усіх.
Це шлях, важкий, від матері до сина,
Це Божий світ у всій його красі!
Життя – це рани, іноді утрати,
Але і тут рятує нас любов,
Якою наділяє діток мати
І освятив давно Великий Бог!

Іван Марчук. Пробудження (1991р.)

Повчальна історія

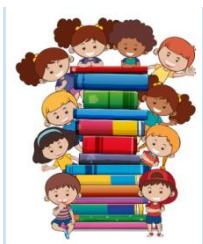
Прочитайте оповідання Бруно Ферреро й виріште, якої Заповіді блаженства воно стосується.

Один старий рабин якось спитав своїх учнів, як можна точно розпізнати мить, коли закінчується ніч і розпочинається день.

- Можливо, це коли вже чітко можна відрізнити собаку від вівці?
- Ні, — відповів рабин.
- Або коли можна відрізнити фінікове дерево від фігового?
- Ні, — знову відказав рабин.
- То коли ж? — поспитали учні.

— А тоді, коли, вдивляючись в обличчя будь-якої особи, упізнаватимеш у ній брата чи сестру. До того ж моменту у твоєму серці панує ніч, — пояснив рабин.

Моральний практикум

1. Установіть відповідність:

Блаженні чисті серцем	бо помилувані вони будуть
Блаженні миротворці	бо вони будуть бачити Бога
Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене	бо їхнє Царство Небесне
Блаженні вигнані за правду	Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами.
Блаженні милостиві	бо вони синами Божими стануть

2. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії (цитати були використані в уроці).

<https://wordwall.net/uk/resource/32632185>

3. Розташуйте матеріали кожного ярусу духовної піраміди в логічній послідовності. З якими ключовими поняттями та блаженствами вони асоціюються?

4. Знайдіть ключові поняття заповідей блаженства, які пропущені в логічному ланцюжку:

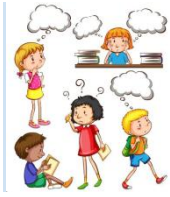
*Смирення → ... → лагідність → ... →
милосердя → чисте серце → ... → гоніння, страждання за
Божу правду → ...*

5. Відгадайте загадки:

Блаженний, хто за правду постраждав,
Хто в житті своїм зазнав митарства,
Хто серцем чистий, кого світ прогнав,
Вам зготував Господь Небесне ...
Птахи гніздечка в'ють собі,
Живуть лисиці в теплих норах.
А Він був бідний на землі,
Хоч в небі мав палац просторий.

І вірю ще, що посланий Месія,
Що на хресті прийняв за нас смертельний скін,
Це є Господь наш і наш Бог правдивий
І в Трійці має назву Божий ...

Підводимо підсумки

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Робота у групах

Оберіть одну з п'яти останніх Заповідей блаженства, підготуйте повідомлення (до 10 речень), створіть візуальний образ (за вибором: малюнок, аплікацію, презентацію тощо) та поділіться своїми особистими думками щодо теми.

2. Інтерактивна гра «Заповіді блаженства»:

<https://wordwall.net/uk/resource/32634934>

ТЕМА 13

ІСУС І ДІТИ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Погляньте на хмаринку й прочитайте слова, які на ній уміщені.

Чи пов'язані ці слова з темою уроку?

Про що йтиметься на сьогоднішньому уроці?

Золотий вірш уроку:

«Пустіть дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, бо таких – Царство Боже. По правді кажу вам: хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не увійде!»

(Лк. 18:16-17).

Див. також: Мт.18:2-3

*Як пов'язаний золотий вірш з темою уроку?
Чому слова Ісуса Христа про дітей уміщено в Євангеліє?*

На уроці дізнаєтесь:

1. Як Ісус Христос ставиться до дітей і чому?
2. Чи мають діти право на вибір власного життєвого шляху?
3. Як зробити правильний життєвий вибір? Що для цього потрібно робити?
4. Яка роль батьків у правильному виборі дитиною свого життєвого шляху?

Скарбничка мудрості. Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів*

Ключові слова:

Благословення (благословіння) – 1) побажання Божої благодаті, Божої допомоги для людини; 2) побажання добра, зміцнене знаком хреста; 3) у широкому значенні — набір позитивних чинників, які проявляє одна особа в ставленні до іншої.

Вибір – учинок, який здійснюється на основі розуму й досвіду та потребує мудрого рішення на користь чогось або когось.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Діти для Ісуса Христа

Чи замислювалися ви, чому Ісус порадив дорослим бути як діти? А тому, що саме в дітей багато щирості, доброти, вони швидко прощають і не пам'ятають зла. Малеча вміє радіти й дивуватися: краплинці дощу, маленькій сніжинці, промінчику сонця, яскравій комашці. Усі явища природи вони сприймають як чудо. Діти не зіпсовані корисливістю та жорстокістю світу. Вірять щиро й не зраджують своїм переконанням. Споконвіку діти вважалися Божим благословенням батькам, плодом їхньої любові, даром, покликаним приносити радість і щастя.

У сім'ях стосунки між батьками й дітьми складаються по-різному. Важко там, де відсутнє взаємне довір'я, тепло та любов. Завжди затишно в сім'ї, у котрій стосунки побудовані на любові. Усім батькам слід усвідомити: дитина має право на вибір самостійного життєвого шляху.

Життєвий вибір повинен бути правильним. Цьому вчить християнство. Це означає, що молодій людині, котра вирішила жити самостійно, необхідно стримуватися від гніву, не кривдити інших, боротися зі шкідливими звичками, не брати участі в діях, спрямованих проти гідності людини.

Батьки можуть вплинути на життєвий вибір дитини, коли подаватимуть їй гарний власний приклад. Вони можуть щиро й з довірою підтримувати дитину, без надмірних докорів навчати її, давати корисні поради. Діти, які виростили без батьківської підтримки й опори, відзначали, що спочатку вони зробили чимало помилок.

Кожній дитині на початку життєвого шляху слід усвідомити: Бог — це люблячий Небесний Отець, Який піклується про всіх людей. Син Божий Ісус на землі народився як Дитина. Пам'ятаєте історію народження Ісуса Христа?

Діти однієї зі шкіл Закарпаття на уроках з основ християнської етики. Сучасні фото

Ісус виріс у родині земного батька Йосипа та Діви Марії в атмосфері святості й чистоті. Бог Отець подбав, щоб саме такі люди, носії багатьох чеснот, стали Його Родиною.

Завжди Ісус для дітей — добрий Наставник, хороший та мудрий Учитель. А також дуже важливо, щоб Він став для них Другом, Який захищає, підтримує. Радіє, коли діти обирають праведний шлях у житті. Господь щасливий бачити усміхнену матір з дитинкою на руках, яка вчить своє маля промовляти слова вдячності Богові.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому Ісус Христос хотів, щоб усі люди були схожими на дітей?
2. Діти для Христа, на вашу думку, важливіші за дорослих?
3. Чому дітей вважають Божим благословенням?
4. Що вам відомо про дитинство Ісуса Христа?
5. Чи радитеся ви з батьками щодо своєї поведінки?

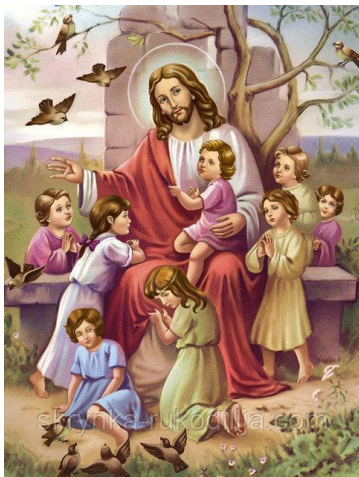
Біблійна історія

! Прочитайте євангельську історію та поміркуйте над її змістом.

Ісус благословляє дітей

(Мк. 9: 30-41; 10: 13-16)

Ісус Христос після однієї з проповідей узяв дитину, поставив її серед своїх учнів і, обійнявши її, каже до них: «Хто прийме одне з таких дітей в Моє ім'я, – Мене приймає; а хто Мене приймає, – не Мене приймає, а Отця Небесного».

Люди приносили до Ісуса Христа маленьких дітей. І діти самі приходили, тягнулися до Господа. Але учні забороняли їм, щоб не заважали. Побачивши це, Ісус виявив незадоволення: «Пустіть дітей приходити до мене, не бороніть їм: таких Царство Боже. Істинно кажу вам: Хто Царства Божого не прийме, як дитина, – не увійде до нього». І обійнявши дітей, поклав на них руки та благословив їх.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Чому люди приносили дітей до Ісуса Христа?
2. Як діти ставилися до Ісуса?
3. Чому апостоли не пускали дітей до Христа?
4. Як ви розумієте вислів «приходити до Христа»?
5. Чи є актуальним сьогодні дозволяти дітям приходити до Ісуса?

Повчальна історія

Уважно прочитайте оповідання та поміркуйте над його змістом.

Про доброго хлопчика, до якого прийшов Ісус

У маленькому містечку жив овдовілий швець та виховував маленького сина Дмитрика.

Напередодні Різдва Христового малий підійшов до батька та сказав:

– Таточку, сьогодні до нас завітає Ісус.

– Не вигадуй синку, – відповів тато.

– Мені наснився сон, де я бачив Спасителя. Він пообіцяв, що прийде.

Хлопчик довго сидів біля вікна та визирав Гостя. І тут бачить: біля їхнього паркану на вулиці двоє хлопчаків б'ють іншого хлопця, який навіть не захищається. Син шевця стрімко вибіг на вулицю, розігнав задир та забрав до будинку скривдженого хлопчину. Вони з батьком його вмили, розчесали та добре нагодували. Дмитрик подивився на черевики хлопця й каже:

– Татку, у мене ж дві пари зимового взуття, а в бідолашного – діряві черевики. Можна я йому подарую свої чоботи, сьогодні ж Різдво?

– Я не проти, – погодився батько.

Вони взули хлопчину, і той щасливий побіг додому.

Дмитрик знов сів біля вікна та продовжив чекати Ісуса. Несподівано біля будинку з'явився жебрак та постукав у двері. Швець відчинив, а чоловік каже:

– Люди добрі! Я не їв уже більш як три доби. Дайте, будь ласка, хоча б шматок хліба та ковток води.

– Заходьте, – запросив Дмитрик.

Сім'я шевців зігріла, напоїла та ситно нагодувала жебрака. І він радісний пішов своїм шляхом, а Дмитрик повернувся на свій пост чекати Христа.

На вулиці вже смерклося. Увімкнулися ліхтарі. Почалася хуртовина. Хлопчик щось побачив та покликав батька:

– Татку! Дивися! Там біля ліхтаря жінка стоїть з малою дитиною на руках. Вони ж замерзнуть!

Хлопчик вибіг на вулицю та забрав їх у будинок. Швець із сином та жіночка з дитям разом повечеряли. Дмитрик й каже:

– Таточку, куди ж вони підуть уночі? Ти подивися, яка заметіль! Можна, вони заночують у нас?

– Синку, а де ж ми їх покладемо? – запитав батько.

– Я ляжу на піч, ти на диван, а вони на нашому ліжку.

– Добре, синку, нехай буде, як ти хочеш.

Дмитрик примостився на припічку та й заснув міцним сном. Сниться йому, начебто прийшов до нього Ісус та каже:

– Дитя ти моє любе! Будь щасливий усе життя!

– Боже, я на тебе цілий день чекав! – здивовано відповів хлопчик.

– Синку, я до тебе тричі приходив. І щоразу ти Мене приймав. Та так, що й придумати не можна.

Уранці прокинувшись, Дмитрик помітив на обідньому столі ароматний пиріг, а на серці – радість, якої повік не було.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Який сон приснився хлопчику?
2. Як сім'я шевців допомогла людям, що її потребували?
3. Чому Ісус сказав, що Він тричі приходив до хлопчика?
4. Як ви розумієте слова Ісуса: «Усе, що ви

зробили одному з братів Моїх найменших, – ви Мені зробили» (Мт. 25: 40)?

5. Чи доводилося вам допомагати людям, як це робив Дмитрик?

Моральний практикум

1. Робота у групах

Ознайомтеся з історіями дітей, чиє життя може бути прикладом жертвовного, героїчного служіння Богові й людям. Які історії вас найбільш вразили? Які риси характеру юних героїв ви хотіли б мати?

Гордість України

Діти-герої

12 серпня 2022 року у Білій залі Маріїнського палацу отримали нагороди діти, які допомагали нашій країні відбити повномасштабну агресію росії та наблизити святу Перемогу.

- 10-річний **Максим Бровченко** з Бердянська. Він і його сім'я опинилися в окупації після початку повномасштабного вторгнення Росії та змогли виїхати лише у квітні. Хлопчик з аутизмом пише картини, одну з яких продав за 10 тисяч гривень і всі гроші передав захисникам України.
- 14-річний **Олександр Гуцал** з Бучі разом із сім'єю перебував в окупації до 9 квітня. Сім'я хлопчика ховалась у підвалі, а він щодня пробирався повз російських загарбників, щоб знайти їжу для молодших дітей. У квітні Олександр Гуцал з рідними евакуювався до Вінницької області.
- 7-річна **Ірина Васильєва** з Рівного, батько та дядько якої загинули, захищаючи Україну. Дівчинка створює вінки та збрала понад 7 тисяч євро, на які вже купили два тепловізори й дві машини для ЗСУ.
- 7-річний **Єгор Шемет** з Чернігівщини. Він разом з братом, двома сестрами та бабусею-опікункою живе в будинку, який частково зруйнований. З дерев'яним автоматом у руках хлопчик охороняє зруйновану вулицю, де після окупації вціліли лише три будинки. Після звільнення села Єгор допомагає піротехнікам – повідомляє, де лишилися підозрілі предмети, схожі на вибухонебезпечні.
- 12-річний **Гліб Бондаренко** з Харкова закрив собою та врятував молодшого хлопчика під час обстрілу міста касетними бомбами. Він дістав поранення в плече, легеню та передсердя й зараз проходить лікування в Берліні.
- 15-річний **Андрій Покраса** із села Колонщина Бучанського району. Він з 24 лютого до 6 березня не залишав дім і разом з батьком щодня допомагав бійцям територіальної оборони за допомогою дрона коригувати вогонь по позиціях російських окупантів. Завдяки його зусиллям було знищено колону з 50 одиниць ворожої техніки, що рухалася на Київ. Підліток 1 червня повернувся в Україну з Польщі, де закінчував навчання, і зараз перебуває в Карпатах.
- 7-річний **Давид Понуляк** із Запоріжжя займається козацьким бойовим мистецтвом Спас. Його мати Олена Шевчук – журналістка, яка очолює громадську організацію «Запорізькі берегині». Давид плете маскувальні сітки й разом з матір'ю допомагає пораненим захисникам та підтримує їх у Запорізькому військовому шпиталі.
- 16-річний **Данило Сергєєв**, який до початку повномасштабної війни навчався в десятому класі в маріупольській школі №47. Його мати Ганна Сергєєва — військовослужбовиця, а батько Вадим працював на заводі «Азовсталь». Підліток разом із сестрою та батьком залишався в місті після початку бойових дій, допомагав гасити пожежі від російських обстрілів, шукав їжу серед руїн будівель, допомагав літнім і хворим людям, які не могли самі дістатися до підвалів, та ховав загиблих. Під російськими обстрілами майже щодня ходив до колодязя в Центральному районі Маріуполя, де йшли активні бої, та приносив

воду людям у підвали. 10 квітня Данило Сергєєв із родиною через Запоріжжя виїхали до Івано-Франківська.

- 8-річний **Юрій Напора** зі Львова зібрав понад 70 тисяч гривень на потреби ЗСУ, співаючи разом з батьком на вулицях різних містах області.

2. «Відкритий мікрофон»

Поміркуйте та скажіть, чому Ісус Христос із особливою увагою ставиться до дітей.

Що б ви порадили батькам, які не дозволяють дітям приходити на уроки основ християнської етики?

Чи для Ісуса Христа діти важливіші за дорослих?

Що чекає на суспільство, у якому діти не приходять до Христа?

Чи мають діти право на вибір власного життєвого шляху?

Як зробити правильний життєвий вибір? Що для цього потрібно робити?

3. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії:

<https://wordwall.net/uk/resource/32633705>

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Проведіть соціологічне опитування дітей різного віку, з'ясуйте, Ким є для них Ісус Христос (за вибором – створіть гугл-форму та проведіть онлайн-опитування).

Анкета

1) Ким для вас є Ісус Христос?

- а) Богом;
- б) Учителем;
- в) Другом.

2) Як ви спілкуєтеся з Ісусом Христом?

- а) молюся;
- б) читаю Біблію;
- в) беру участь у Богослужінні.

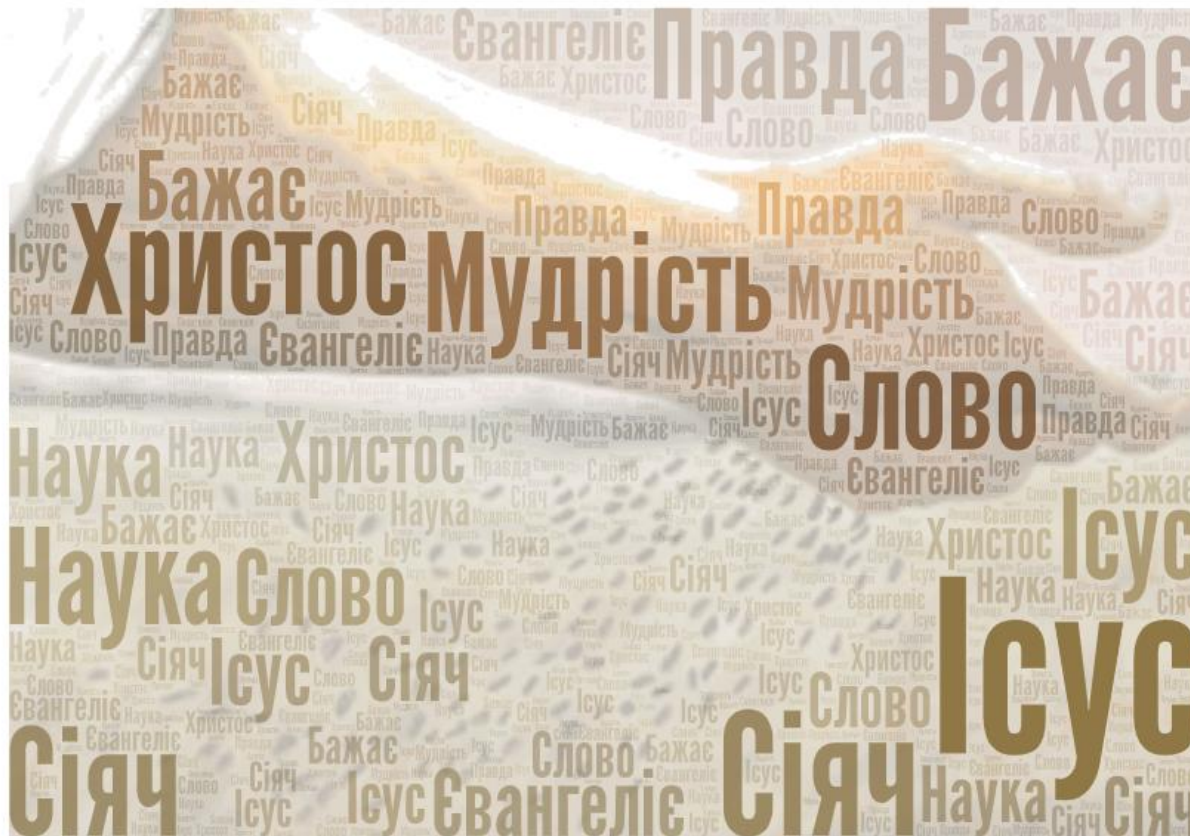
2. Візьміть відеоінтерв'ю за темою уроку.

3. Напишіть мінітвір на тему: «Ісус – Учитель усіх дітей».

4. Підготуйте повідомлення: «Чому Бог визнає цінність дітей».

ТЕМА 14

ЧУЙМО ТА РОЗУМІЙМО ІСУСА ХРИСТА

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Погляньте на хмаринку та прочитайте слова, які на ній розміщені.

Чи всі вони вам відомі?

Чи пов'язані ці слова з темою уроку?

Про що йтиметься на сьогоднішньому уроці?

Золоті вірші уроку:

«Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!» (Лк.5:15)

«Божє слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, - проходить воно аж до поділу душі й духа... І спосібне судити думки та наміри серця» (Євр.4:12).

«Будьте ж виконавцями слова...» (Як. 1:22)

Див. також: Луки 8:18, 9:26, 10:27-28.

Як пов'язані золоті вірші з темою уроку?

На уроці дізнаєтесь:

1. Як Христос навчав Божій мудрості?

2. Яка головна думка притчі про Сіяча?
3. Що означає почути й зрозуміти притчу про Сіяча?

Скарбничка мудрості. Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Правда – це істина, яка йде від Бога.

Божя мудрість – довершеність Божого знання, розуму, рішень, що незрівнянно вища за людську мудрість.

Людська мудрість – уміння користуватися знанням, розумінням, досвідом, обачністю на добро; Божий дар покірним і слухняним.

Моральне вчення – система поглядів, уявлень, норм, оцінок, що регулюють поведінку людей.

Христова притча – улюблена форма розповіді Ісуса Христа, в основу якої покладено повчально-алегоричний сюжет, побудований на прихованому порівнянні; будується в образній формі на прикладах з повсякденного життя.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

З Євангелій ми черпаємо багато мудрих думок, які розтлумачував Ісус Христос Своїм учням та іншим людям. Сам Він нічого власноруч не записував. Відомості про Його земне життя та вчення передали нащадкам, як ви знаєте, чотири євангелісти: Матвій, Марко, Лука та Іван.

Одна з улюблених форм спілкування Ісуса Христа – притча. Він часто навчав притчами – короткими повчальними оповіданнями про те, як потрапити в Царство Боже. Христос хотів доступно й зрозуміло пояснити простим людям високі Божі істини.

Христові притчі мотивують нас змінюватися та вдосконалюватися, що неможливо без Його науки.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Як Христос навчав людей, які слухали Його?
2. Чого навчав Ісус?
3. Для чого нам вивчати Христову науку?
4. Чому Господь спілкувався з присутніми притчами?

! Прочитайте євангельську притчу та поміркуйте над її глибоким змістом.

Притча про Сіяча

(Мр. 4:1-20, Лк. 8:4-15, Мт. 13:1-23)

Одного разу на березі Галілейського озера до Ісуса Христа прийшло так багато людей, що Він змушений був сісти в човен і відплисти від берега, щоб усі чули Його розповідь. Ісус розказав народові таку притчу:

– Вийшов сіяч, щоб засіяти своє поле. Коли він сів, то одне зерно упало край дороги і було витоптано, а птахи повідзьобували його. Інше упало на кам'янистий ґрунт, де було мало землі, і швидко зійшло, але під сонцем зів'яло і, не маючи коріння, засохло. А інше упало між терен. Терен розрісся і його поглинив. Решта упало на добру землю і, зійшовши, уродило стократно.

– Хто має вуха, щоб слухати, – нехай слухає!..

Учні попросили Вчителя пояснити зміст притчі. І Він відказав:

– Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим – у притчах.

Жан-Франсуа Мілле. Сіяч (близ. 1865 р.)

Ось про що говорить ця притча. Сіяч – Бог. Зерно – Слово Боже. Зерно, кинуте край дороги, – це люди, що слухають Слово Боже, а потім швидко його забувають. Зерно на кам'янистому ґрунті – люди, які поверхово сприймають Боже Слово й у час випробування забувають про нього. Зерно, що впало між терен, означає людей, котрі слухають Слово Боже, але життєві проблеми для них важливіші. Зерно на добрій землі – люди, які бережуть Слово Боже у своєму серці й приносять багато плодів.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Про які чотири види ґрунту розповів Христос у Своїй притчі?
2. Яка доля була в зерен, що сіяв сіяч? Чому?
3. Щоб дати 100-кратний урожай, у яку землю має впасти зерно?
4. Чи маєте ви власний досвід сіяння?

Текст-пояснення

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Господь Ісус Христос у притчі про Сіяча розповів, як Його Слово сприймається різними людьми. Сіячем усього доброго є Бог, а серце людини – той ґрунт, на який падає зерно Божої мудрості. Якщо він несприятливий – немає плоду. Якщо сприятливий – плід у сто разів більший. Людські здобутки залежать від зусиль та співпраці з Богом.

Ця притча має бути настановою для всього нашого життя. Людина має пильно вдивлятися у своє серце, яке є її сутністю. Проростання зерна символізує духовний ріст, який відбувається поступово. Кожен може принести плоди відповідно до своїх можливостей, бажань. Від нас самих залежить, чи станемо ми добрим ґрунтом.

Невіруючі сприймають лише земний, сюжетний, матеріальний бік євангельських притч. Духовні люди спроможні зрозуміти Христові притчі та взяти з них уроки. Слово Боже треба чути серцем.

1. Якої сфери життєдіяльності людини стосується вислів «Сіяти розумне, добре, вічне»? Як це зрозуміти?
2. Яка доля суспільства, що порушує та ігнорує моральне вчення Христа?
3. Що символізує проростання зерна в притчі?
4. Як різні люди сприймають Христові притчі?

Моральний практикум

1. **Робота в парах.** Цікаво, про яких людей ідеться у притчі? Знайдіть співвідношення між видами ґрунту та характеристиками різних людей, що пов'язані з ними.

«кам'яниста земля»	метушливі люди, що слухають, але через турботи забувають Слово
«земля з тернами»	байдужі люди, серце яких закрите для Христової науки, але відкрите для зла
«добра земля»	непостійні люди, котрі з радістю сприймають Боже Слово, але й швидко забувають його
«земля край дороги»	добрі, щирі люди, котрі намагаються зрозуміти та запам'ятати Слово Боже

2. **Робота в парах.** Заповніть місця пропусків у таблиці (за змістом притчі про сіяча).

Земля	Зерно	4 групи слухачів Божого Слова
При дорозі	Потоптане, видзьобане	
	Висохле	Людина неуважно слухає Боже слово
Між тереном		Людина слухає, але через інші справи забуває про Боже слово
Добра		Людина слухає Боже слово та робить добро

3. «Мозковий штурм»

Що заважає людині бути «родючим ґрунтом»?

Повчальна історія

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

П'ятикласник Сергій ще з порога голосно заявив:

– А ми сьогодні на християнській етиці вивчили притчу про сіяча!

Татусь запитав:

– І якого ж висновку ти дійшов?

– Я не буду для Божих слів кам'янистим ґрунтом, і терням не буду, і птахів лукавих віджену. Я буду родючою землею для Божої правди. Тату, я хочу своїй молодшій сестричці розповісти цю притчу, нехай і Оленка стане добрим ґрунтом, – сказав хлопчик.

– А ти вже став сіячем, – відповів татусь. Хлопчик задумався...

Наталя Лахман

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Порадьтеся та знайдіть у тексті відповідь на питання: чого навчився п'ятикласник Сергійко?
2. Чому батькові слова здивували сина?

Повчальна історія

Прочитайте історію, подумайте, чи пов'язана вона з притчею про сіяча?

«Що посієш, те й пожнеш»

Одного разу до нас прилетіли голуб і голубка. Сіли на ганку та й воркочуть. Ніби дивляться на мене й щось просять. Я поліз на дах, відчинив маленьке віконце. Голуби заховалися в нього. Я виніс їм зерна, вони поклювали й знову сховалися у віконці.

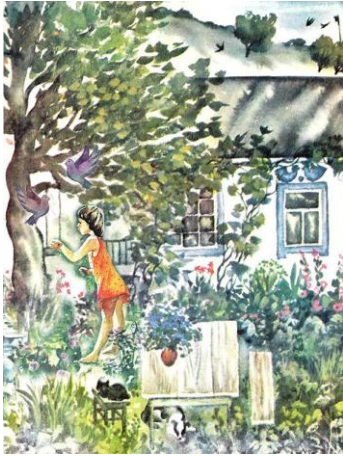
Наступного ранку я знову погодував голубів і поставив коритце з водою. А потім було так — коли погодую, а коли й забуду. Більше було таких днів, що я забував погодувати птахів. Вони сидять на ганку, дивляться на мене, а я все кудись поспішаю. Коли це йду, а голуб летить наді мною, немов збирається на плече мені сісти. Я думав, що голуб грається. І не здогадався, що йому їсти хочеться.

А то якось уранці бачу – голуби сидять на подвір'ї в сусідів, і маленька дівчинка Оля годує їх. А батько ставить на стовпі маленьку хатку – голубник.

Боляче мені стало. Кликав я голубків, кликав, але вони більше до мене не прилетіли. Поселилися в голубнику. Оля щодня годує їх – і вранці, й увечері. Вони полюбили дівчинку: сідають їй на плечі, даються в руки.

«Що посієш, те й пожнеш», – говорить наше українське прислів'я. Посіяв байдужість – пожав зневагу. Птахи зневажають тих, хто байдужий до них.

Василь Сухомлинський

1. Як ви розумієте зміст українського прислів'я «Що посієш, те й пожнеш»?

2. Чому герою оповідання стало боляче?

Життєва історія

Поміркуйте, чого навчає ця історія.

Український параолімпієць, піднімаючись на найвищу сходинку першого місця й отримуючи золоту медаль, пригадав слова свого тренера: «Що посієш, те і пожнеш!».

Сіяли вони разом, і вдвох отримують славу та похвалу.

Поміркуйте: а ви прикладаєте зусилля, щоб досягнути своєї мети?

Запам'ятайте!

Важливо не лише уважно вивчати Христову науку, але й жити за Його порадами!

Переможці обласного та всеукраїнського етапів олімпіади «Юні знавці Біблії» з Хмельницької області. Сучасні фото

Моральний практикум

1. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії (вислови були використані в уроці):

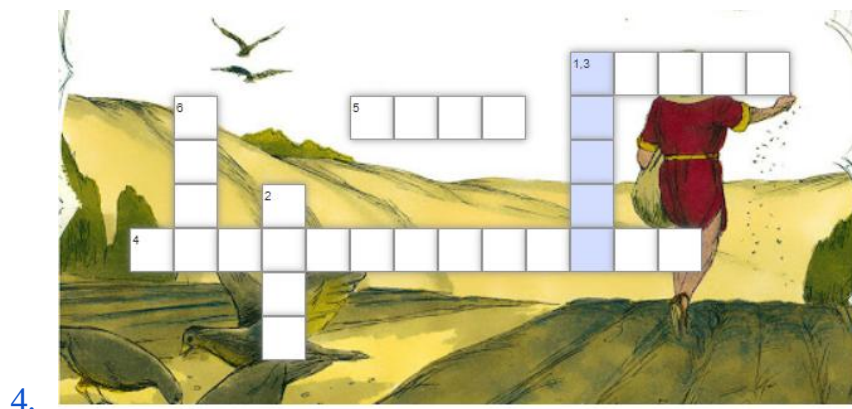
<https://wordwall.net/uk/resource/32633937>

2. Пройдіть тестування на знання тексту притчі про сіяча (автор – учителька Савка Т.І.):

<https://naurok.com.ua/test/pritcha-pro-siyacha-1113637.html>

3. Розгадайте кросворд (автор – учитель Царук М. А.):

<https://learningapps.org/view16018212>

4. Виконайте інтерактивне завдання (автор – учитель Царук М. А.):
<https://learningapps.org/view16019589>

5. Співвіднесіть характеристики різних сердець людей з видами ґрунту притчі про сіяча. Поясніть моральну поведінку та життєву позицію людей з різними серцями.

- 1) «земля край дороги»; 2) «кам'яниста земля»; 3) «земля з теренами»; 4) «добра земля».

Слова для довідок: щире серце, кам'яне серце, чуйне серце, невдячне серце, закрите серце, непостійне серце, байдуже серце, чисте серце, мстиве серце, відкрите серце, золоте серце.

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Розкажіть своїм рідним про те, як ви зрозуміли притчу про Сіяча. Під час розповіді використовуйте слова, що використовуються в притчі.
2. Підготуйте за притчею про сіяча повідомлення про її моральний зміст (за бажанням – малюнок, презентацію тощо).
3. Притча про сіяча змушує замислитися над дуже важливими питаннями людського життя. Поясніть своє розуміння однієї з тем притчі.

Головні теми притчі про сіяча

- 1) Бог – Сіяч духовних зерен-істин.
- 2) Людина – ґрунт для Божого Слова.
- 3) Необхідність співпраці з Богом.
- 4) Відповідальність людини за своє життя.
- 5) Необхідність постійного самовдосконалення.
- 6) Необхідність збереження свого серця.
- 7) Життя кожної людини пов'язане з Богом.

[illegible]

*Якою є форма хмаринки слів? Чому саме така?
Які слова розміщені на хмаринці? Як вони пов'язані з темою уроку?
Чи всі слова вам відомі/зрозумілі?
Про що йтиметься на уроці?
Чи нагадує хмаринка слів жест примирення та прощення?*

(Лк. 6:37)

1. Чому важливо навчитися просити пробачення в інших людей?
2. Як Ісус Христос навчав прощенню?
3. Чому важливо навчитися просити пробачення в інших людей?
4. Що спільного та відмінного в пробаченні та прощенні?
5. Як прощення облагороджує та рятує?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Прощення — добровільна відмова від недобрих почуттів у думках, словах, діях щодо кривдника; здатність людини пробачити тому, хто заподіяв лихо, і примиритися з ним.

Пробачення — добровільна відмова від образи на людину.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

За час навчання в школі ви відчували вже, напевно, що життя — це не лише радісні та щасливі дні, але й дні наполегливої праці та труднощів.

Як учинити в тому чи іншому випадку? Як будувати стосунки в сім'ї, колективі? У кого шукати поради?

Чому так важливо навчитися просити пробачення в інших людей? Скільки разів у житті доводилося нам чути слова перепрошень і вибачень? Скільки разів ці слова приносили вам відчуття полегшення та радості за себе й за ближнього?

Якщо ви образили словом, а часом і вчинком матір, батька, друзів, близьку чи просто знайому людину, вас не полишатиме почуття провини. Сумління та пам'ять постійно будуть нагадувати про зруйновані стосунки, навіть можна втратити апетит і сон.

У таких випадках просто необхідно, переступивши межу марнославства, егоїзму, гордині, обов'язково **спробувати попросити пробачення** в тих, кого гірко образили.

Не біймося, що таким чином нібито принизимо себе. Так зможемо визволитися від моральних наслідків свого вчинку, очистити душу.

Народний досвід учить: «Навчися прощати — прийде добро до хати», «Як не прощаєш — добра не маєш».

1. Які найскладніші питання можуть стояти в житті перед людиною?

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1.Що долає в собі людина, коли просить
пробачення?

2.Як ви гадаєте, чому вчить народний
досвід прощення?

Пізнавальний текст

Отримати достовірні дані про те, як часто вибачаються в різних культурах, складніше, ніж здається. Відомою особливістю британського етикету є звичка часто вибачатися, навіть у ситуаціях, коли вашої провини немає.

Англійське слово «sorry» походить від староанглійського «sarig», що означає «засмучений, сумовитий, повний туги», але, звісно, більшість британців сьогодні вже не вкладають у нього такий глибокий сенс. Саме в цьому криється інша проблема вивчення культурних відмінностей у мовах. Британці можуть частіше вибачатися, але це не означає, що вони відчують більше розкаяння.

Удосконалюємо володіння українською

Ознайомтеся з навчальним матеріалом доктора філологічних наук Роксолани Зорівчак «Боліти болем слова нашого», запам'ятайте правильні форми культурного мовлення.

Люди часто помилково кажуть: «Я вибачаюся». Так казати не можна, бо частка -ся означає «себе», отже, виходить, що людина вибачає саму себе, тим часом як уважає, що завинила чи помилилася перед кимось.

Треба казати: *вибачте мені, пробачте мені, простіть мені, даруйте мені.*

Не можна говорити: «За ці слова треба вибачатись», а слід: «*Треба попросити вибачення*».

Уживаємо дієслово «перепрошую», яке походить із польської, доволі часто. Але доречнішими є форми «*вибач (будь ласка)*», «*вибачте*», «*прошу вибачити*», «*прошу вибачення*».

! *Уважно прочитайте євангельську історію та поміркуйте над її змістом.*

Притча про милосердного батька (блудного сина) (Лк. 15:11-32)

Джеймс Тіссо. Повернення блудного сина. (1862 р.)

Текст притчі в Євангелії

В одного чоловіка було два сини. Якось молодший попросив батька віддати належну йому долю спадщини. Тому батько поділив маєток і дав кожному синові його частку.

Дуже зрадивши, що одержав багатство, молодший син вирушив у далеку країну. Та він нерозсудливо витратив свої гроші на розваги з численними друзями. Настав час, і перед ним постала гірка правда: гроші закінчилися. А коли не стало грошей, його полишили й друзі. Він недоїдав, а тут ще й голод починався в тій країні. Юнак перетворився на звичайнісінького жебрака.

Він зумів улаштуватися до одного селянина лише свинопасом. Завжди був такий голодний, що радий був би їсти те, що давали свиням, якби йому це дозволяли.

Тарас Шевченко. У хліві (1856 -1857 рр.)

Нарешті хлопець одумався й сказав собі: «У батька мого навіть наймити мають їжі надмір, а я тут гину з голоду! Піду до батька та попрошу його бути до мене милосердним».

І молодший син рушив додому. Ще коли він був далеко, батько побачив його та побіг назустріч. Чоловік обійняв свого брудного, обірваного сина й розцілував.

Естебан Мурільйо. Повернення блудного сина (1667-1670 рр.)

— Батьку, зігрішив я проти неба й тебе, — пригнічено сказав той; і не гідний уже називатися сином твоїм. Дозволь мені бути хоча б одним з твоїх наймитів.

Та батько вже кликав своїх слуг:

— Принесіть негайно найкращий одяг і зодягніть мого сина, — наказав він. — Дайте йому на палець персня, а на ноги сандалі. Заколіть підгодоване теля та приготуйте все для свята.

Коли старший син почув про це, то розгнівався. Він не хотів брати участь у святі, улаштованому на честь повернення брата.

— Це не справедливо! — ображався старший син. — Я скільки років служу тобі й ніколи наказу твого не порушив, а ти мені й козеняти не дав, щоб я потішився зі своїми приятелями. Коли ж повернувся оцей твій син, який зганьбив усіх нас, звелів заколоти для нього найкраще теля!

— Сину мій, усе моє є твоє! — відповів батько. — Нам потрібно тішитись, бо твій брат був мертвий і ожив, був пропадав та знайшовся.

Рембрандт ван Рейн. Повернення блудного сина (1668 р.)

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Як ви думаєте, чи образив син батька, залишивши домівку зі своїм спадком? Чи добрий це був учинок?
2. Які наслідки мало рішення молодшого сина піти з батьківського дому? Чи стало комусь від цього краще?
3. Чи легко було молодшому сину повернутися додому?
4. Що допомогло батькові пробачити сина?
5. Що завадило старшому синові пробачити власного брата?
6. Чи був у вас досвід пробачення іншої людини? Чи легко це було?
7. Що вас найбільше вразило на наведених репродукціях картин?

Моральний практикум

1. Зісканувавши QR-код або скориставшись посиланням, перегляньте ілюстроване читання притчі про блудного сина:

https://m.youtube.com/watch?v=W-saVgqjL8M&list=RDCMUcWq1ZxMR_W9ji6-Ee9v80Yw&start_radio=1&brv=W-saVgqjL8M&bt=0

За допомогою пантоміми зобразіть певний епізод притчі.

2. Установіть відповідності за малюнками (малюнки Віктора Амвроза з матеріалів Ярослава Чумака «Євангельські притчі Ісуса Христа»).

Ярослав Чумак «Євангельські притчі Ісуса Христа»

2

3

4

5

6

Батько проводить сина в дорогу ()

Син на чужині живе гріховно ()

Розтративши гроші батька, син наймається свинопасом ()

Повернення сина ()

Батько виходить назустріч синові ()

Великий бенкет ()

Запам'ятайте!

Кожна євангельська притча має приховані думки, які на перший погляд можна не помітити. Здається, ця притча про стосунки між членами родини, але багато тлумачників Святого Письма розуміли її набагато глибше:

<i>Молодший син</i>	<i>будь-яка людина, здатна зробити помилку</i>
<i>Батько</i>	<i>образ Самого Отця Небесного</i>
<i>Новий одяг</i>	<i>нове життя після каяття та прощення</i>

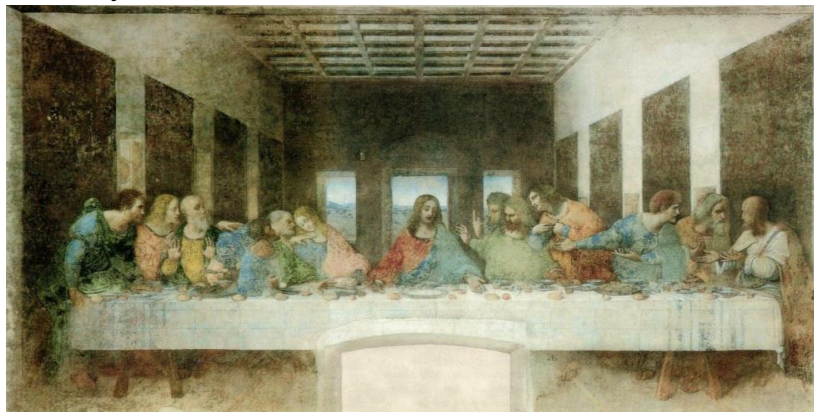
Ця євангельська притча розповідає нам про шлях повернення в дім Отця Небесного. Бог дає свободу вибору навіть тоді, коли ми робимо помилки. Терпеливо чекає нас і завжди готовий, як люблячий Батько, вийти назустріч з розкритими обіймами, коли ми каємося й повертаємося до Нього.

Повчальна історія

Прочитайте легенду про історію написання всесвітньо відомого шедевр — фрески Леонардо да Вінчі «Тайна вечеря» та поміркуйте про велику силу прощення.

У той час, коли Леонардо да Вінчі малював «Тайну вечерю», він посварився з одним з художників і хотів помститися. Нарешті йому спало на думку намалювати Іуду за подобою свого ворога та в такий спосіб знеславити його назавжди.

Як задумав, так і вчинив. Невдовзі з'явився образ Іуди з обличчям згаданого художника. Да Вінчі почав роботу над зображенням Ісуса Христа. Але хоч як він приготувався до цього, хоч як працював, не міг надати образу відповідного вигляду.

Леонардо да Вінчі. Тайна вечеря (1452-1519 рр.)

Це тривало довго — час марної праці, час розпачу. Натомість гнів Леонардо да Вінчі на свого ворога вщух, він уже соромився сам себе, що таку кривду хотів учинити братові за званням.

Леонардо да Вінчі пішов до храму, став на коліна та почав щиро молитися до Господа Ісуса Христа, прохаючи, щоб Бог простив йому цей злісний гріх. Невдовзі да Вінчі звернувся до свого товариша та попросив у нього прощення. Потім знов узявся за роботу з метою завершити задуману фреску. Одним помахом пензля великий митець намалював обличчя Іуди, після чого йому стало легко на серці й він весело продовжив творити. За

короткий час зобразив Ісуса Христа, сповненого любові та таємничості, яке сьогодні пробуджує кожного глядача до гарного, побожного життя.

Свій успіх да Вінчі приписував тому, що він простив своєму братові й очистив своє серце від ненависті. Дійсно, **сила прощення ВЕЛИКА!**

Уважно розгляньте відомий твір італійського художника Леонардо да Вінчі, зісканувавши *QR-код* або використавши посилання:

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/08/Leonardo_da_Vinci_%281452-1519%29 - The Last Supper %281495-1498%29.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/08/Leonardo_da_Vinci_%281452-1519%29_-_The_Last_Supper_%281495-1498%29.jpg)

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

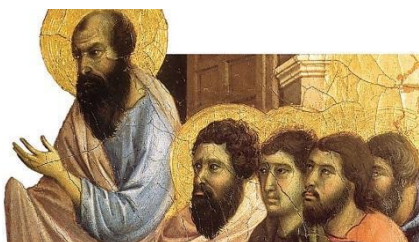
1. Яка основна думка легенди про Леонардо да Вінчі?
2. Чи доводилося вам бачити схожі ситуації в реальному житті? Чим вони закінчувалися?

Моральна скарбничка

Апостол Петро підійшов якось до Сина Божого й запитав Його: «Господи, скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?».

Ісус відповів: **«Не кажу тобі до 7 раз, але аж до сімдесяти разів по сім!»**

Віддавна число «сім» вважалося в багатьох народів особливим, таким, що приносить щастя й удачу. Варто лише пригадати численні українські приказки та прислів'я, наприклад: «Сім разів відміряй – один раз відріж». Тому Петро й ужив у своєму запитанні саме це число. Ісус збільшив його в сімдесят разів, тобто фактично довів до безкінечності. Тож прощати сімдесят разів по сім означає прощати **завжди**.

Моральний практикум

1.Робота у групах

Укажіть правильний вихід з уявної ситуації, придумавши розв'язок. Поміркуйте, які моральні правила допомагають робити вибір на користь добра? Висловіть свою думку.

Ситуація перша:Подружки Тетянка й Світланка посварилися. Щоб помстися, Тетянка під'юджує дівчат класу проти Світланки.

Ситуація друга: П'ятикласники Олексій та Сергій, посварившись, учинили бійку у дворі школи. За Сергієм прийшов старший брат Ігор, студент, спортсмен. Уважаючи, що брата скривджено, Ігор жорстоко побив Олексія.

Ситуація третя:«Чому ти образив Сашка?» – допитується вчитель в Олега. «Він перший мене образив», – уперто не визнає своєї провини Олег. «Розкажіть, як було», – просить обох хлопців учитель. І кожен щиро переповідає.

Версія Сашка: «Я сидів за партою, чекав початку уроку. Тут повз мене пробіг Олег, зачепився за рюкзак, хитнув парту, розкидав усі речі ще й обізвав мене».

Версія Олега: «Я швидко йшов класом, бо мав устигнути до кінця перерви зателефонувати батькові, проходив повз його парту, а біля неї завжди безлад, тому перечепився через той рюкзак...Сказав, що він чванько, бо ніколи не думає про інших».

Запам'ятайте!

Прощати та просити прощення ніколи не пізно. Головне, учиняти так не лише на словах, а й на ділі, відчуючи благодатну дію прощення всередині – коли на серці стає тепло й радісно, коли відчуваєш свободу, ніби позбавився важкого тягаря.

Моральна скарбничка

У молитві «Отче наш» є прохання, яке звучить так: **«І прости нам провини (довги, борги) наші, як і ми прощаємо винуватцям (довжникам, боржникам) нашим»**. Цієї молитви нас навчив сам Господь Ісус Христос.

Про що йдеться? Якщо людина сподівається на Боже пробачення, вона також має навчитися пробачати інших.

Нехай молитва «Отче наш» — це прохання про примирення, про прощення — стане частиною нашого особистого життя!

ВИВЧИТЬ МОЛИТВУ ЗА ПРОЩЕННЯ

Господь мій, я до Тебе лину,
Пробач мені мою провину!
Дай сили більше не грішити,
Усіх-усіх людей любити!

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- я дізнався/дізналась...
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Скористайтесь послугами мережі «Інтернет» і підготуйте проєкт про живопис за тематикою притчі про блудного сина (Жерара ван Хонторса, Леонелло Спада, Генріха Семирадського тощо).
2. Проілюструйте притчу про блудного сина, обравши епізод самотійно.

3. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії, зісканувавши QR-код: (<https://wordwall.net/uk/resource/32634080>)

4. Пригадайте, чи не завинили перед ближніми (батьками, учителями, однокласниками тощо).Попросіть вибачення за провину й примиріться із своїми кривдниками.
5. Запитайте своїх батьків, скільки разів потрібно прощати.
6. Перегляньте мультфільм «Блудний син» (2 сезон 12 серія) повністю (офіційна версія):
www.youtube.com/watch?v=KKLY45A2Yro

[#суперкнига #суперкнигаукраїнською #блуднийсин](#)

ТЕМА 16

ЖЕРТОВНІСТЬ СПАСИТЕЛЯ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Чи всі слова з хмаринки слів вам відомі?

Чи пов'язані вони з темою уроку?

Про що йтиметься на уроці?

Золотий вірш уроку:

«Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений»

(1 Пт. 3:18).

Див. також: Мт. 26, 27, Мк. 14,15, Лк. 22,23, Ів. 18,19

Як пов'язаний золотий вірш з темою уроку?

На уроці дізнаєтесь:

1. Чому люди в давні часи приносили жертву Богу?
2. Якими були останні дні земного життя Ісуса Христа?
3. Чому Христос постраждав за нас?

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Страждання — фізичні, душевні, духовні муки, які завдають болю людині.

Спокутування — страждання від недобрих слів або учинків, їх осмислення для очищення і звільнення від них.

Жертва — учинок, що характеризується віддаванням чогось особистого та значущого.

Самопожертва — відмова від чогось важливого для себе заради щастя та добробуту іншої людини.

Подвиг — героїчний учинок, діяння, спрямоване на досягнення благородної та вкрай потрібної мети й справи, пов'язане з жертвністю.

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

Людські жертви Богові й Жертва Христова

Перші люди Адам і Єва не послухали Бога й з'їли заборонений плід, зробивши недобрий учинок. За це Бог вигнав їх з раю, але не залишив без надії й пообіцяв прислати Спасителя, Месію, Який допоможе їм повернутися в райські обителі.

У давні часи, намагаючись позбутися гріха й тим самим примиритися з Творцем, люди приносили в жертву плоди зі своїх полів, олію, птахів і тварин. Це ми знаємо з історій про Каїна й Авеля, про праведника Ноя, про Авраама та Ісаака... Жертвоприношення носили тимчасовий характер.

Усевишній настільки полюбив створених Ним людей, що послав Свого єдиного Сина заради нашого з вами спасіння. Бог-Отець знав, через які важкі випробування доведеться пройти Ісусу, однак не змінив Своє слово.

Жертва Христова за своєю цінністю незрівнянно перевищила значення будь-якої іншої та стала остаточною відплатою за всі гріхи людей, що жили, живуть і будуть жити. Люди могли заспокоїтися й не думати з ранку до вечора про покайні жертви Богові.

Після Хресної смерті й Воскресіння Спасителя кожен, хто вірить у Його Жертву, по завершенню земного життя повертається в небесний рай, який у свій час втратили праотці Адам і Єва.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чому в давні часи люди приносили жертву Богові?
2. У яких біблійних історіях згадується жертва Богу?
3. Що пообіцяв Господь Адаму і Єві, виганяючи їх з раю?
4. Що свідчить про те, що Бог-Отець понад усе полюбив людей?
5. Для чого потрібна була жертвна смерть Спасителя?

Біблійна історія

! Прочитайте євангельську історію про події Страсного тижня й дізнайтеся про останні дні Ісуса Христа на землі.

Якими були останні дні життя Ісуса на землі

Наближалось свято Пасхи. Святковий вечір починався з того, що учні Ісуса Христа приготували пасхальне ягня, купили хліб і вино. І коли з неба спустилися сутінки, усі зібралися за святковим столом.

Ісус Христос узяв хліб, поблагословив його, віддав хвалу Богові, розламав хлібину й дав учням, кажучи:

— Беріть, їжте: це Моє тіло, що за вас віддається! Чиніть це на Мій спомин!

Одноріг Інна. Тайна вечеря

Так само взяв чашу з вином, воздав хвалу й подав їм, кажучи:

— Пийте з неї всі, бо це кров Моя Нового Завіту, що за вас проливається на відпущення гріхів.

Звертаючись до Своїх учнів, Ісус Христос сказав:

— Один із вас зрадить Мене.

Усі учні занепокоїлися й почали питати: «Хто це? Чи не я?». Син Божий узяв шматочок хліба, умочив його у вино й подав Юді, сказавши: «Іди й роби, що маєш». Юда ж пішов до первосвященників, щоб зрадити Христа. А Ісус і Його учні закінчили Пасхальну вечерю й пішли в Гетсиманський сад. Там Христос гаряче молився Отцеві Небесному перед Своїми стражданнями, і Господь зміцнював Його.

Але ось з'явився Юда, а з ним люду багато від первосвященників і старших народу з мечами та киями. Зрадник підійшов до Ісуса й поцілував Його. Це був знак для воїнів: «Кого я поцілую, Той і є Ісус». Воїни зв'язали руки Господа й повели Його на суд.

Після арешту Вчителя всі учні зі страху розбіглися.

Ісуса Христа привели в дім первосвященника й судили вночі, що було заборонено єврейським законодавством. Після цього Його повели до Понтія Пілата — римського прокуратора (місцевого управителя). А той віддав Ісуса в руки воїнів на тортури. Римські солдати ж зняли з Ісуса одяг, одягли на голову терновий вінок і, прив'язавши до стовпа, стали жорстоко бити.

Побитого й скривавленого Христа знову привели до Пілата, а той представив Його на площі всьому народові. На свято Пасхи був звичай відпускати на прохання народу одного з в'язнів. Пілат вивів двох: розбійника Варавву та Ісуса Христа — і запитав:

— Кого відпустити?

Натовп вигукнув:

— Варавву!

А щодо Ісуса натовп прокричав:

— Розіпни Його!

Христа повели на Голгофу — гору, яка знаходилася за Єрусалимом. І там стратили. За звичаєм того часу, найтяжчою та найпринизливішою смертю було розп'яття на хресті. Живу людину прибивали цвяхами до

дерев'яного хреста й залишали вмирати протягом кількох днів. Вона дуже мучилася, бо задихалася.

Ісус Христос молився за тих, хто розпинав Його: «Отче! Прости їм! Бо не знають, що роблять!»

Поряд з Ісусом Христом було розп'ято ще двох злочинців, і один з них став зневажати Його й говорити:

— Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!

Обізвався ж той другий і докоряв першому, кажучи:

— Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? Але ми справедливо засуджені й належну відплату за вчинки свої беремо, Цей же жодного зла не вчинив.

Андреа Мантенья. Розп'яття (1457-1459 pp.)

І сказав до Ісуса:

— Згадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!

І промовив до нього Ісус:

— По правді кажу тобі: ти будеш зі Мною сьогодні в раю!

А при хресті Ісусовім стояли Його мати, сестра Його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Побачивши матір і біля неї учня Свого Івана, Ісус промовив:

— Жінко, ось твій син.

А до учня:

— Ось матір твоя.

Був полудень. Стояла сильна спека. Знемагаючи від болю та спраги, Ісус молився до Отця Небесного: «Боже Мій! Боже Мій! Нащо Мене Ти покинув?».

А по тому Ісус, знаючи, що все вже завершилося, щоб здійснилося Писання, промовив:

— Спраглий Я! — на що воїни дали Йому на тростині губку з оцтом. Після чого Син Божий промовив:

— Здійснилося!

Це був момент, коли Ісус узяв на Себе гріхи всіх людей.

Ісус закликав сильним голосом:

— Отче! У Твої руки віддаю духа Мого! — і помер.

У цей час затряслася земля та настала темрява, яка продовжувалася до години дев'ятої.

Наближався вечір, і до настання ночі треба було поховати тіло Ісуса. Тоді один багатий чоловік, Йосип з Ариматеї, таємний учень Ісуса Христа, пішов до Пілата та попросив дозволу це зробити. Прокуратор дозволив. Йосип узяв чисту плащаницю (велике біле полотно), зняв Тіло Ісуса з хреста, обгорнув Його й поклав у новій гробниці, де ще нікого не ховали.

«Ще за життя Ісус говорив, що третього дня воскресне, — переконували Пілата первосвященники. — Може трапитися, що учні вкрадуть Тіло, а скажуть, що Він воскрес». Тому протягом трьох днів біля гробниці стояла озброєна варта. Але це не змогло завадити дивному й чудесному Воскресінню Ісуса Христа.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Які страждання терпів Христос в останні дні Свого земного життя?
2. Як називається останній тиждень життя Ісуса Христа? Чому він має таку назву?
3. Чи легким був хрест, якого ніс Ісус?
4. Як ви гадаєте, що означають вислови «нести свій хрест», «важкий хрест»?
5. Як Христос ставився до тих, хто завдавав Йому болю?
6. Які почуття виникають у вас при читанні цієї історії?
7. У чому полягає вселюдський подвиг Ісуса Христа?
8. Оберіть одне з питань і подискутуйте:
Поведінка розбійників на хрестах — це дві позиції людства щодо Спасителя?
Чи обов'язково було помирати Ісусу Христу?
Чи боявся Ісус Христос смерті?

Для допитливих

- Дерево, з якого зробили хрест для Ісуса Христа, посадив ще Лот 5 тисяч років до народження Месії. Воно поєднало три стовбури: сосни, кипариса, кедра.
- Юда зрадив Учителя, бо думав, що Той підніме в Єрусалимі повстання й стане звичайним царем, а Юда при ньому — царедворцем. Коли ж зрозумів, що того не станеться, — продав Сина Божого за 30 срібняків.
- Кожного разу, коли ми споживаємо Причастя (хліб і вино на спомин про Ісуса Христа), то стаємо співучасниками Таємної вечері, тим самим наближаємося до головної мети — життя в Царстві Небесному.
- **Хресна дорога, або Хресний шлях** — це та відстань, яку подолав Месія від Преторії (місця суду) до Голгофи, несучи свій хрест. Католики умовно визначили на ній 14 подій. Ось вони: 1. Ісуса засуджують на смерть. 2. Ісус бере на себе хрест. 3. Ісус падає перший раз під хрестом. 4. Ісус зустрічає свою Матір. 5. Симон з Киринеї допомагає Ісусові нести хрест. 6. Вероніка витирає Ісусове обличчя. 7. Ісус удруге падає під хрестом. 8. Ісус просить єрусалимських жінок, щоб плакали над особистими гріхами. 9. Ісус падає третій раз. 10. З Ісуса здирають одяг. 11. Ісуса прибивають до хреста. 12. Ісус умирає на хресті. 13. Ісуса знімають з хреста. 14. Ісуса кладуть до гробу.
- Адам і Єва були поховані на Голгофі. Коли Ісус помер на хресті й стався землетрус, скеля розчахнулася. Кров Спасителя через щілини потрапила на кості перших людей і очистила їх від гріха. Тільки після того їхні душі змогли піднятися в рай.
- Тільки один з апостолів Іван Богослов навіть після арешту залишався поруч з Ісусом. Саме йому Христос велів турбуватися про Його Матір Марію.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Що з прочитаного ви знали раніше?
2. Про що дізналися вперше?
3. Які подробиці вас здивували?

Запам'ятайте!

Самопожертва Спасителя — приклад для всіх людей!

Моральний практикум

Робота у групах

Ознайомтеся з подвигами сучасних героїв України. Чи можна такі вчинки вважати самопожертвою? Кого б ви хотіли наслідувати? Чому? Чи кожна людина здатна на самопожертву?

Гордість України

Вони пожертвували собою заради України

— У мене загинув син у жорстокій війні, — сказала мати Тараса Якимчука. — Моїм стражданням нема меж. Утішають три речі: він здійснив свою мрію — став спецпризначенцем; віддав своє життя за Україну; у Царстві Божому ми з ним зустрінемося.

(з виступу Євгенії, матері солдата Тараса Якимчука, який загинув у Первомайську 24 липня 2014 року)

25 лютого 2022 року одним із найважчих місць на мапі України став Кримський перешийок, де одним із перших ворога зустрів окремий батальйон морської піхоти.

Щоб зупинити просування танкової колони, було прийнято рішення підірвати Генічеський автомобільний міст. Виконати цю задачу визався інженер окремого батальйону матрос Скакун Віталій Володимирович. Міст було заміновано, але відійти звідти він не встиг. Морпіх загинув. Його героїчний вчинок значно уповільнив просування ворога, що дало змогу підрозділу передислокуватися та організувати оборону.

Старший лейтенант Ігор Скучинський, уродженець селища Локачі Волинської області, з 2017 року боронить Україну. 24 лютого 2022 року воїни ЗСУ під його командуванням зупинили ворожу російську колону, яка рухалася на Житомир (за 20 хвилин бою знищили 14 бойових машин, близько 50 пошкодили).

Пізніше на Миколаївщині, коли пішли в розвідку, зіткнулися з ворогом. Щоб урятувати підлеглих, Ігор викликав вогонь на себе. І всі вони змогли вийти із-під шквального обстрілу. Ігор був важко поранений, втратив ногу, але оптимістично налаштований, бо виконав свій обов'язок перед Батьківщиною й захистив тих, за кого відповідав.

Повчальна історія

Прочитайте текст за ролями: автор, Марійка, батько, лікар. Поміркуйте над його моральним змістом.

Жертва

Марійка, трохи стурбована, чекала у вестибюлі лікарні. Її молодший братик Сашко потрапив в аварію. Йому терміново потрібно було зробити переливання крові. Однак у нього була рідкісна група. Як виявилось, така кров з усіх членів родини була тільки в Марійки. Коли її запитали, чи готова вона дати свою кров братику, Марійка сказала тремтячим голосом:

— Я люблю Сашка, і якщо моя кров урятує йому життя, то, безперечно, я згодна.

Коли Марійку покликали до кабінету, вона схвильовано спитала лікаря:

— А через який час я помру?

Лікар подивився на неї здивовано, а потім запитав:

— Ти вирішила, що від цього помирають?

— Так, адже коли я віддам свою кров Сашкові, я помру, проте він буде жити...

Лікар пояснив, що в неї візьмуть небагато крові. Вона допоможе братику видужати. А Марійка відразу ж зможе підвестися з ліжка, бігати та гратися.

— Ти дуже смілива дівчинка, — сказав батько, довідавшись про Марійчині переживання. — Правду кажучи, ти хотіла віддати своє життя заради Сашка. Твій учинок показав, наскільки любиш свого братика. А крім того, він нагадав нам про вселюдський подвиг Ісуса Христа.

Людмила Ганжелюк

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Що трапилося із Сашком?
2. Яке запитання схвилювало дівчинку?
3. Що лікар пояснив Марійці?
4. За що донечку похвалив батько?
5. Чому ця історія нагадує про подвиг Ісуса Христа?
6. Чи доводилося вам жертвувати чимось заради своїх близьких?
7. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії (цитати були використані в уроці):

<https://wordwall.net/uk/resource/32590845>

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

– **я дізнався/дізналась...**

– зрозумів/зрозуміла, що ...

– навчився/навчилась...і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома

Завдання за вибором

1. Розкажіть своїм рідним, якими були останні дні земного життя Ісуса Христа.

2. Робота у групах

У контексті подій Страсного тижня напишіть лист до:

- апостола Петра (І група);
- Юди Іскаріотського (ІІ група);
- до розкаяного розбійника на хресті (ІІІ група);
- до нерозкаяного розбійника на хресті (ІV група).

Що б ви хотіли їм сказати, що порадити.

3. Підготуйте розповідь про людину, яка захищає нашу Батьківщину.

4. Підготуйте один з проєктів: «Сім слів Спасителя на хресті»; «Страждання Ісуса Христа в світовому живописі».

5. Підготуйте повідомлення: «Молитва Спасителя в Гетсиманському саду».

6. Зробіть презентацію «Віа Долороза – чотирнадцять зупинок Хресного шляху Христа».

7. Поспілкуйтеся з батьками, вясніть, що може найкраще сприяти моральному розвитку людини: виховання, покарання, похвала чи страждання?

ТЕМА 17

ВОСКРЕСІННЯ – РАДІСТЬ ПЕРЕМОГИ

Погляньте на хмаринку слів і поміркуйте:

Чи всі слова вам відомі?

Чи пов'язані ці слова з темою уроку?

Про що йтиметься на сьогоднішньому уроці?

Золотий вірш уроку:

«Чого ви шукаєте Живого серед мертвих? Нема Його тут, бо воскрес!»

(Лк. 24)

Див. також: Мт. 28, Мк. 16, Лк. 24:1-12, Ів. 20:1-29

Прочитайте золотий вірш до уроку й поміркуйте, як ви можете пояснити слова «Живого серед мертвих»?

Що в золотому вірші перевершує звичні людські уявлення?

На уроці дізнаєтесь:

1. Як відбувалося чудо воскресіння Ісуса Христа.
2. Чому Воскресіння вважається незаперечним свідченням Божественності Ісуса Христа.

3. Чому питання життя і смерті — головні для людини.

Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.
Чи знайомі вони вам?
Як ви їх розумієте?
Запам'ятайте значення цих слів.*

Ключові слова:

Чудо (диво) — явище, подія, що виходить за межі людських можливостей і матеріальних законів, але підвладне Богові та деяким Його послідовникам (чудо насичення хлібами багатьох, ходіння по воді, воскресіння з мертвих тощо).

Воскресіння — повернення до життя силою Божою.

Великдень — найбільше християнське свято, установлене на честь Воскресіння Ісуса Христа.

Пасха — у Старому Завіті свято на честь звільнення євреїв з єгипетського полону; у Новому Завіті — свято на честь Воскресіння Ісуса Христа.

Паска — 1. Святковий, здобний хліб, який випікають до Великодня.
2. Розмовна назва свята, синонім слів «Пасха», «Великдень».

Пізнавальний текст

Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.

- Христос воскрес!
- Воістину воскрес!!!

Ось уже 2000 років цими словами християни вітають один одного, сповіщаючи про найвеличнішу подію у світі — **Воскресіння Христове**, яке стало основою нашої віри. Апостол Павло сказав: «Якщо Христос не воскрес, то й віра наша даремна». Ісуса Христа розіп'яли на хресті. Він помер і був похований у гробі. Третього дня воскрес, як про це обіцяв Своїм учням. Великою ціною людство отримало вічний захист від зла, свободу, шлях до спасіння. Для людей Воскресіння Христове є чудом, а для Бога — проявом Його Божественної сили й влади над смертю. Свято Воскресіння називають ще **Пасхою** та **Великоднем**, що означає Великий День, бо він великий своєю подією, своїм значенням і своєю радістю. У побуті слово «Пасха» іноді замінюється на «Паска», але насправді «паска» — це святковий запашний хліб, який випікають напередодні свята та освячують у храмах. З Пасхою пов'язуються численні християнські народні традиції: відвідування

богослужіння в храмі, фарбування пасхальних яєць і освячення їжі, святкові сімейні застілля.

Воскресіння Ісуса Христа є найважливішою подією християнської спільноти. І саме тому не співоче Різдво, не завітчану зеленню Трійцю, а Пасху Христову Церква виділяє з-поміж інших свят як найбільше.

Христос воскрес!

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Чим є для людей та для Бога Воскресіння Ісуса Христа?
2. Які інші назви цього Свята вам відомі?
3. Назвіть народні традиції, пов'язані зі святом Воскресіння.
4. Чому свято Пасхи є найголовнішим з-поміж інших християнських свят?

Біблійна історія

! Прочитайте євангельську історію
та поміркуйте над її змістом.

Воскресіння Христове (Мт. 28:1-7)

Рано-вранці в неділю біля гробу Ісуса Христа, наче блискавка, з'явився ангел Божий. Варта, що охороняла вхід у гробницю, від страху впала на землю, наче мертва. Коли ж страх минув, воїни побачили, що камінь відвалений і гробниця порожня.

Могила, подібна до тієї, у якій було поховано Ісуса Христа

Ангел, посланий від Бога, виконав своє завдання: відчинив вхід у гробницю й терпляче чекав приходу Марії Магдалини та інших жінок-мироносиць.

А жінки вранці поспішали до місця поховання Ісуса, щоб, за звичаєм, намастити Його Тіло запашною оливою. Побачивши відчинену гробницю, вони побігли повідомити про це учнів Ісуса. А коли прийшли вдруге, то побачили двох ангелів, що сиділи там, де нещодавно лежало Тіло Ісуса: один — біля голови, а другий — біля ніг. Звертаючись до жінок, ангели сказали:

— Чого ви шукаєте Живого між мертвими? Нема Його тут, бо Він воскрес!

Джотто. Ангели на Гробі Господньому. Явлення Христа Марії Магдалині (близ.1320 р.)

Здійснилося те, про що Ісус попереджав Своїх учнів: що Його віддадуть на смерть, але Він третього дня воскресне. Дійсно, воскресіння — це був третій день після хресної смерті. Смерть не змогла втримати Ісуса Христа у своїх кайданах. Він ожив, воскрес і переміг смерть.

Так само й люди одного разу воскреснуть, як воскрес Ісус Христос.

Поміркуйте і поділіться
своїми думками.

1. Хто й чому чекав мироносиць біля гробу?
2. Поясніть слова ангелів жінкам-мироносицям.
3. Що трапилося з Ісусом Христом третього дня?

Пізнавальний текст

Спілкуючись з учнями, Ісус неодноразово говорив, що Йому доведеться постраждати й навіть загинути від рук ворогів. Сталося так, як і

говорив Ісус Христос. Щоб переконати Своїх учнів, що Він дійсно воскрес, Син Божий з'явився їм двічі, коли ті були в кімнаті всі разом. Після воскресіння Його тіло стало іншим, набуло нових якостей.

Ісус міг несподівано з'являтися, не входячи у двері, подібно до ангелів, і так само Він ставав невидимий. Але щоб переконати учнів у тому, що це Він — їхній Учитель, Ісус показав рани від цвяхів на своєму тілі, а Фомі, який сумнівався й не відразу повірив у воскресіння Учителя, навіть запропонував торкнутися Його ран.

Більш ніж 40 днів Ісус з'являвся учням після Свого Світлого Воскресіння. А на 40-й, залишивши їм велике доручення проповідувати світові Його вчення, вознісся на Небо. Під час вознесіння Він благословив учнів руками, які злі люди поранили цвяхами.

Коли учні перестали бачити Христа, з'явилися два ангели й сказали:

— Мужі галілейські! Чого стоїте, дивлячись на небо? Оцей Ісус, Який від вас був узятий на небо, так само одного разу повернеться назад на землю.

Учні повернулися з радістю великою в Єрусалим, славлячи та хвалячи Бога.

На схилі гори Єлеон піднявся Воскреслий Господь до неосяжних висот життя вічного. Христос возніс і нас у Божественну небесну висоту, щоб відкрити шлях примирення з Богом. Вознесіння Господа на Небеса було для людей настільки ж великою несподіванкою, наскільки великою несподіванкою для ангелів було Його зішестя з Небес на землю. Вознесіння — це повернення до Отця Небесного, де Ісус вічно царює та приймає тих, хто виконує Його Заповіді.

Джон Сінглтон Коплі. Вознесіння (1775 р.)

Кожен з нас дивується, коли спостерігає за подіями життя Спасителя, починаючи з чудесного Благовіщення архангела Гавриїла Пресвятій Діві у Назареті й закінчуючи славним Вознесінням Господнім.

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Яких нових якостей набуло тіло Христа?
2. Чому, на вашу думку, Хома не повірив своїм товаришам?
3. Яке доручення дав Христос своїм учням?
4. Чому Воскресіння та Вознесіння є ознакою Божественності Христа?
5. Куди вознісся Ісус Христос?

Повчальна історія

Прочитайте життєву історію та поміркуйте над її змістом.

Моя матуся плаче вже другий день. У нас померла бабуся — мама моєї мами. Я її пам'ятаю худенькою, маленькою, такою тихою старенькою жіночкою. Ми не жили разом, бо її доглядала мамина сестра — моя тьотя. А на похорон з'їхалася вся родина.

Нас, дітей, на кладовище не беруть: ми залишаємося з дідусем. Коли похоронна процесія вийшла з двору, ми, четверо онуків, слухняно пішли за дідом у садову альтанку. Він мовчки дочекався, коли ми всі всілися та

заспокоїлися, а тоді дістав товсту книгу з багатьма закладками й поклав на стіл.

— Наша бабуса хоч і померла, але вона продовжує жити на небі! — повільно, але впевнено сказав дідусь.

— Цього не може бути! — заперечив старший онук. — Її зараз закопають!

— Так, поховують тіло, а душа — на небі, — переконливо заявив дід. — У Біблії записані слова Сина Божого Ісуса Христа: «Я — Воскресіння й Життя. Хто вірує в Мене, хоч і помре, буде жити вічно».

— А бабуса вірила? — не втрималася я.

— Так, вірила й жила за вірою, — упевнено відповів дід.

— От і добре. Обов'язково розповім матусі, щоб не плакала, — подумала я.

Наталя Лахман

Поміркуйте і поділіться своїми думками.

1. Якою пам'ятала свою бабусю дівчинка?
2. Що онукам розповів дідусь?
3. Якого висновку дійшла дівчинка?
4. Чому питання життя і смерті хвилюють людей?

Моральний практикум

1. «Мозковий штурм»

- Чому українці називають свято Воскресіння світлим і радісним?
 - Знайдіть аргументи, які підтвердять, чому люди відповідають на Великодні вітання певними словами.
 - Чи відомо вам, як звучить назва даного Свята в інших народів?
2. Виконайте завдання «Добери пару!».

3. Відгадайте загадки:

- а) Коли ж Христос усі рани показав,
Упав Хома Йому обличчям у ноги
Й свідоцтво віри для нас проказав,
Назвавши Його Господом і ...
- б) Порожній гріб, розбіглася варта,
І ангел осяяний злетів з небес,
Між мертвих уже Його шукать не варто,
Бо стало чудо – і Христос ...

4. Упорядкуйте слова в цитатах з Біблії:
<https://wordwall.net/uk/resource/32634307>

5. Дискусійні завдання:

Дискусія скептиків і прибічників Воскресіння: чи дійсно воскрес Христос?

Яким би був світ, якби не воскрес Христос?

Повчальна поезія

Прочитайте поезію літературознавця Ольги Ніколенко та поміркуйте, яке відлуння в душі людини повинні мати великі євангельські події Різдва та Воскресіння Христового.

Бувають дні як одкровення Боже –
Благословення зоряних небес,
Коли на себе справжніх ми похожі
І в нас Ісус Воістину Воскрес.

Учні Тернопільщини святкують Різдво Христове та Пасху. Сучасні фото

Коли світліють скривлені обличчя,
Збагнувши суть духовного буття,
І хочеться подумати про вічність,
А не про тлінь короткого життя.
У дні такі Завіт прадавній з Богом
У серці, що відкрилось, ожива...
І ми з тобою народжуємося знову
Під знаком світлоносного Різдва!

Повчальна поезія

Прочитайте поезію та обґрунтуйте свої міркування про те, чому Україна обов'язково Воскресне.

Христос Воскрес – воскресне й Україна

Христос Воскрес – воскресне й Україна,
постане із занепаду й руїн.
Воскресне її мова солов'їна
і на весь світ лунатиме мов дзвін.

Замайорить блакитно – жовтий стяг,
як символ неба й хліба запашного ,
як свідок люду нашого звияг,
нам непотрібно іншого – чужого.
Ми – українці – непокірні духом,
ми не дамо чужинцям панувати,
нам не страшні ні куля, ні розруха,
нашу жагу нічим не вгамувати.
Кров славних пращурів до бою закликає,
вона за волю лита не дарма.
В наших серцях такий вогонь палає,
якого в інших і в думках нема.
Ми – українці. Ми – не малороси,
ми нація, могутня, наче сталь.
Червону стрічку заплітаєм в коси,
і мова наша чиста, мов кришталь.
Ми той народ, який пісень співає
і в радості, і в горі, і в журбі,
і про своє минуле пам'ятає
і за майбутнє гине в боротьбі.
Ми той народ, якого не здолати,
завзятий дух нам клич дає: «Вперед!»
Благослови нас, Україна – мати,
ми хочемо побачити твій злет.
Ти встанеш із колін, завітнеш рясно,
за тебе сотня молиться з небес.
Довіку твоя слава не погасне,
воскреснеш ти, як і Христос Воскрес!

Лана Денисова

Підсумуємо

Сьогодні на уроці ...

- **я дізнався/дізналась...**
- зрозумів/зрозуміла, що ...
- навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

Я прагну...

Тепер я можу пояснити іншим ...

Я хочу запитати...

Виконаємо вдома Завдання за вибором

1. Візьміть інтерв'ю в родичів: «Яке значення має Воскресіння Христове в моєму житті?».
2. Презентуйте друзям свої родинні традиції (обміняйтеся враженнями від виставки в класі «Великодні рушнички»).
3. Підготуйте повідомлення: «Як ви розумієте пасхальний вислів: «Христос смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував»?»; «Чому Великдень – радісне Свято?».
4. **Робота у групах.** Підготуйте проекти: «Як люди вітають одне одного на Пасху? Чому?»; «Що означає Воскресіння Ісуса Христа для долі людства?»; «Що Христове Воскресіння означає для кожного з нас і для тебе особисто».
5. Зробіть презентації: «Святкування Пасхи в моїй родині»; «Чому воскреслий Ісус Христос найперше з'явився Марії Магдалині».
6. Здійсніть разом з батьками чи друзями віртуальну подорож до одного з українських музеїв писанкарства; обміняйтеся враженнями від екскурсії.

Коломия. Музей писанки

Післямова

Ось і добіг кінця навчальний рік. За цей час ви багато чого довідалися нового на уроках з основ християнської етики. Ви познайомилися з Біблією – джерелом мудрості та моралі, дізналися про Заповіді Любові Ісуса Христа і Його жертвність, про пошуки людиною щастя та блаженства, а також – про торжество Добра над Злом і життя над смертю.

Ви, наші дорогі друзі і подружки, подорослішали та, сподіваємося, зробили головне відкриття: ми живемо в чудовому світі таємниць. Найвеличніша з них – Сам Бог. Не менш значуща – людина, Боже творіння. Ми вдивляємося довкола себе – і не все можемо досягнути розумом. Неймовірні таємниці народження та смерті – початку й кінця. А між ними – життя людини. Цікаве, неповторне, але короткотривале в порівнянні з вічністю. Тому на нас лежить така відповідальна місія – жити чесно, гідно, вдумливо, з добром. Та виховувати в собі Людину.

Як з українських хлопчиків і дівчаток зростають яскраві особистості з нескінченною любов'ю до Бога й Батьківщини? Як неймовірно можуть підноситися людські душа та дух! Думаємо, ви погодитеся, що **на шляху самобудування** дуже важливими є власне бажання та Божа допомога. Цеглинка за цеглинкою людина будує себе – свій внутрішній світ. Щоб осяяною світлом Божого Царства бути у допомогу іншим. Адже без цього немає майбутнього...

Попереду на вас чекають канікули – яскравий час відпочинку, щоб набратися сил, наснаги на прийдешній навчальний рік. А у шостому класі ми поринемо в цікавий світ Христових притч, які сповнять вас несподіваними відкриттями, Божественною мудрістю.

Тож побажаймо щастя один одному й щирих Божих благословінь на наших життєвих шляхах. До зустрічі!

З повагою автори

Додаток 1

Крилаті біблійні вислови (фразеологізми)

в українській мові

Агнець Божий – безвинна жертва; покірлива людина. Івана 1:29: «Тож наступного дня бачить він Ісуса, що йде до нього, та й каже: «Ось Агнець Божий, який світу гріх забирає».

Адамове ребро – Єва; жінка. Буття 2:21: «Тоді Господь Бог навів глибокий сон на чоловіка, і коли він заснув, узяв одне з його ребер і затулив те місце тілом».

Адамові діти – нащадки першої людини Адама, рід людський. Буття 5:4: «Віку ж Адамового, після того, як народився Сет, було 800 років, і породив він інших синів і дочок».

Альфа та Омега – початок і кінець чого-небудь; головне в чомусь, основа, зміст, сутність чого-небудь. Вислів походить зі слів Бога, в книзі Об'явлення 21:6: «І сказав мені: «Сталося. Я – Альфа і Омега, початок і кінець. Я спраглому дам даром від джерела води життя».

Берегти як зіницю ока – пильно оберігати, старанно доглядати, охороняти що-небудь або кого-небудь. Давид звертається до Бога в молитві про захист. Книга Псалмів 17:8: «Хорони мене, як зіницю ока, сховай мене в тіні крил твоїх».

Бути на сьомому небі – радіти, бути задоволеним. Вислів про сьоме небо пішов з однієї з течій юдаїзму. Відповідно до бачення юдаїзму, Бог створив Всесвіт із семи небес. Кожне з цих небес можна знайти в різних книгах Старого Заповіту. Сьоме небо – це місце, де знаходиться Божий трон. Відповідно, бути на сьомому небі означає досягнути вершини та бути біля Бога.

Вавилонське стовпотворіння – метушня, безладдя, гармидер, галас. Вислів йде з історії про Вавилонську вежу. Буття 11:9: «Тому то названо його Вавилон, бо там Господь помішав мову всієї землі й звідти розсіяв їх Господь по всій землі».

Випити чашу свою – перетерпіти всі нещастя, дійти до кінця у важкій справі. Це вислів з молитви Ісуса в Гетсиманському саду перед стратою.

Лука 22:42: «Отче, коли ти хочеш, віддали від мене цю чашу, тільки хай не моя, а твоя буде воля!»

Вовки в овечій шкурі – лицемірні люди, які під маскою доброзичливості приховують злі наміри. Матвія 7:15: «Стережіться лжепророків, що приходять до вас в овечій одежі, а всередині є вовками хижими».

Голос волаючого в пустелі – попередження, прохання, що залишається без відповіді, без уваги. Це опис служіння Івана Хрестителя. Івана 1:23: «Промовив: «Я – голос волаючого в пустині: Вирівняйте путь Господню, – як ото пророк Ісая сказав»».

Гідний плід покаяння – глибоке покаяння, помітне одному лише Господу. Луки 3:8: «Отож, учиніть гідний плід покаяння. І не починайте казати в собі: Маємо батька Авраама. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння».

Камінь спотикання – велика перепона, перешкода. Цей вислів пішов з опису служіння Ісуса, який став перепорою для тих, хто Його не прийняв. 1 Петра 2:7-8: «Вам, отже, що віруєте, – честь! Для тих же, що не вірять, камінь, що відкинули будівничі, – він став головним на углі каменем спотикання і скелею падіння. Вони об нього спотикаються, бо не вірять у слово, на що вони й були призначені».

Кара Божя – несприятливі життєві обставини, які настають безпосередньо після поганого вчинку, або пізніше. Цей вислів пішов від історії про 10 кар Божих на Єгипет, коли фараон заборонив вивести євреїв і жорстоко до них ставився. Вихід 6:6: «Тож іди, скажи синам Ізраїля; Я – Господь; я виведу вас із невольницької праці єгипетської, я вирятую вас із їхньої неволі, я спасу вас простягнутою рукою і великими карними присудами».

Каїнова печать – братовбивчий злочин. Буття 4:8: «І сказав Каїн до Авеля, свого брата: «Ходімо-но в поле». І коли вони були в полі, Каїн напав на Авеля, свого брата, й убив його».

Кидати перла свиням – говорити марно, доводити щось тому, хто не може збагнути, не здатний або не хоче зрозуміти того, що йому кажуть. Матвія 7:6: «Не давайте священне собакам, ані не кидайте перл ваших перед свиньми, щоб не потоптали їх ногами й, обернувшись, вас не роздерли».

Книжники й фарисеї – лицеміри, які вчать інших, як треба жити, але самі свідомо чинять беззаконня. Матвія 23:13: «Горе вам, книжники та фарисеї,

лицеміри, що людям замикає Царство Небесне! Самі не входите й не дозволяєте увійти тим, які бажали б увійти».

Козел відпущення (цап відбуйайло) – людина, на яку постійно звалюють чужу провину; яка незаслужено несе відповідальність за гріхи інших. Левіт 16:9: «І приведе Арон козла, що на нього випав жереб для Господа, і принесе його в жертву за гріх, а козла, на якого випав жереб для Азазела, поставить живого перед Господом, щоб справити на нім покуту і потім пустити його Азazelові в пустиню».

Манна небесна – несподівані життєві блага, щось бажане, легкодоступне. Коли євреї були в пустелі та потребували їжі, Господь благословив їх манною, яка падала з неба. Вихід 16:31: «І назвали сини Ізраїля це манна; була вона схожа на коріяндрове сім'я, біла, а смак її, як у медівника»

Не судіть – і судимі не будете – осудження інших людей призведе до того, що ти будеш осуджений за ту саму помилку. Матвія 7:1-2: «Не судіть, щоб вас не судили; бо яким судом судите, таким і вас будуть судити, і якою мірою міряєте, такою і вам відміряють».

Невсипуще око – людина, яка пильно слідкує за кимось, турбується, не пропускає небезпеки. «О ні! Не спить і не дрімає той, що Ізраїля пильнує». Псалом 121:4-5.

Нести свій (важкий, тяжкий) хрест – терпляче зносити труднощі, все, що судилось і стало неминучим у чиємусь житті; виконувати свій обов'язок до кінця. Матвія 16:24: «Тоді Ісус сказав учням своїм: коли хто хоче йти за Мною, нехай зречеться себе самого і візьме хрест свій і йде за мною».

Обітована земля – заповітна мета, мрія. Сталий вислів на опис краю, що Бог пообіцяв Аврааму, Ісаку та Якову. Буття 12:1: «Господь сказав до Авраама: «Вийди з землі твоєї, з твоєї рідні, і з дому батька твого в край, що його я тобі покажу»».

Око за око, зуб за зуб – уживається для вираження прагнення помститися за вчинене зло, несправедливість, образу; відплата тим самим; принцип таліону. Повторення Закону 19:20-21: «А інші те почувши, боятимуться і вже не будуть коїти такого зла серед вас. Око твоє нехай буде безжалісним: життя за життя, око за око, зуб за зуб, нога за ногу».

Умити руки – ухилятися від участі в якій-небудь справі, знімати з себе відповідальність. Матвія 27:24; «Пилат, бачивши, що нічого не вдіє, а заколот

дедалі більшає, взяв води й умив перед народом руки та й каже: «Я невинний крові праведника цього; ви побачите»».

Перековувати мечі на орала – роззброїтися, відмовитися від войовничих намірів. Книга Ісаї 2:4: «І Він судитиме народи, буде розсуджувати людей багатьох; вони перекують свої мечі на рала, а списи свої на серпи. Народ на народ не буде меча підіймати, і не вчитимуться більше воювати».

Підставити ліву щоку – відповісти добром на зло; не провокувати насилля; пробачити. Матвія 5:38-40: «Ви чули, що було сказано: Око за око, зуб за зуб. А я кажу вам: Не противтеся злому. Хто вдарить тебе в праву щоку, оберни до нього й другу. Хто хоче позиватися з тобою і взяти з тебе одєжу, лиши йому і плащ».

Пізнавайте за плодами – людину варто оцінювати за результатами її життя, поведінки, радше ніж вірити першому враженню. Матвія 7:16: «Ви пізнаєте їх за плодами їхніми; хіба збирають виноград з тернини або з будяків – смокви?».

Розіпни, розіпни його! – вислів, що символізує мінливість натовпу. Спочатку люди готові лестити та хвалити, а потім раптово зненавидіти. Так було з Ісусом, якого зустріли в Єрусалимі з вигуками: «Осанна!», а потім вже на суді волали: «Розіпни!». Луки 23:21: «Пилат, бажаючи їм відпустити Ісуса, промовив до них знову. Та вони закричали: «Розіпни, розіпни його!»».

Скарби земні й скарби небесні – матеріальні речі поступаються вічним і духовним цінностям. Матвія 6:19-21: «Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і хробацтво нівечить, і де підкопують злодії і викрадають. Збирайте собі скарби на небі, де ні міль, ані хробацтво не нівечить і де злодії не пробивають стін і не викрадають. Бо де твій скарб, там буде і твоє серце».

Скорчити Лазаря – прикинутися нещасним, безпомічним, безталанним. У Євангелії (Лука, 16, 20-21) є оповідання про жебрака Лазаря, який, покритий струпами, лежав коло воріт багача і радий був крихтам, що падали з чужого столу. У розмовній мові сенс історії був втрачений, вислів став негативною оцінкою неправдивої людини.

Сліпі проводирі сліпців – вислів на опис людей, які не мають здорового глузду або знань, проте поводяться, як знавці теми, та ведуть за собою людей. Матвія 15:14: «Лишіть їх: це сліпі проводирі сліпих! Коли ж сліпий веде сліпого, обидва впадуть у яму».

Стукайте – і відчинять – важливість постійності в пошуку допомоги чи певних благ, бо завжди є шанс, що ви отримаєте те, що шукаєте. Матвія 7:7–8: «Просіть, і дасться вам; шукайте, і знайдете; стукайте, і відчинять вам. Кожний бо, хто просить, одержує; хто шукає, знаходить; хто стукає, тому відчиняють».

Сіль землі – найвидатніші представники певного суспільства; люди, які сліднують вченню Ісуса Христа. Матвія 5:13: «Ви – сіль землі. Коли ж сіль звітріє, чим її солоною зробити? Ні на що не придатна більше, хіба – викинути її геть, щоб топтали люди».

Хома невірний – про людину, яка в усьому сумнівається, нікому не вірить. Івана 20:24-25: «Тома ж, один з дванадцятьох, на прізвисько Близнюк, не був з ними, коли то прийшов був Ісус. Тож повідали йому інші учні: «Ми Господа бачили». Та він відрік: «Якщо не побачу на його руках знаків від цвяхів і не вкаду свого пальця у місце, де були цвяхи, а й руки моєї не вкаду в бік його, – не повірю!».

Що посієш, те і пожнеш – постійність причинно-наслідкових зв'язків. Галатам 6:7: «Не обманюйте себе самих: з Богом жартувати не можна. Що хто посіє, те й жатиме».

Ягнята серед вовків – смирна, чиста, невинна людина серед жорстоких людей. Матвія 10:16: «Оце я посилаю вас, немов овець серед вовків. Будьте, отже, мудрі, як змії, і прості, як голубки».

Моліться за Україну

*Бог сказав: «Якщо Я замкну небеса,
і не буде дощу, і якщо накажу сарані
поїсти землю, і якщо нашлю моровицю на народ Мій,
І впокоряться люди Мої,
що над ними кличеться Ім'я Моє,
і помоляться, і будуть шукати Ім'я Мого,
і повернуть зо злих своїх доріг, то
Я вислухаю з небес, і прощу їхній гріх,
та й вилікую їхній Край!»*

Біблія, 2 Хронік 7:13,14

*Свою Україну любіть.
Любіть її... во врем'я люте.
В остатню, тяжкую мінуту
За неї Господа моліть.*

Тарас Шевченко

**Минеться час... Минуться покоління,
На суд віків полишуться діла,
По днях безбожжа зродиться сумління
І скажуть всі: «Ось совість ожила!»...**

**І що палке, велике, горде сонце
Над світом зійде в шатах світляних,
Розвіє тьму, недолю осіє,
Пісні складе в устах людей нових.**

**Отверзе брами щастя для самотніх,
Пригноблених юрбою й злом сердець
І як новий, нечуваний ТВОРЕЦЬ
Нове життя сотворить з мрій безплотних!**

Христя Алчевська